

Tutapongai

Asisinong

¹ Aino luai God kata asinong na mete kuku na kuli rina. ² Katapo kovek luai ta bil e kuli rina. Keve bil aongos kitapo kovek i pukun. Vong lava katapo pakut a keve bil aongos. Malanganto i God katapo ngoi angpok palau e kuli laman.

³ Au na God kala antok, “Malangas, ku tu aserei.” Na kala malangas. ⁴ Na God kala arai ta malangas vola roron na kala posong ang taliungai ani malangas pelek a vong. ⁵ Na God kala atuk a malangas ang ta tenei ias, na kala atuk a vong ang ta tenei vong. Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang na ainoai i taun kala pasal suai.

⁶⁻⁷ Au na God kala antok, “Laman, ku tapagal ane si pongua na palpal. Mang palpal ane pangkul na mang palpal ane kevkev. Nei liuan i ngono palpal ke, ka atogon ta pangau si pagal ani ngono laman ke.” Au na kala asukang. ⁸ Na God kala atuk a pangau ang ta kuku. Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang na vapongua i taun kala pasal suai.

⁹ Au, na God kala antok, “Laman ang e kevkev i mete kuku, ku ago kuvul si sikei a oring na numai kuli roe, ku tu aserei.” Na kala asukang. ¹⁰ Na God kala atuk a laman po ago kuvul ang ta nei laman, na kala atuk a ring kolo ang ta kuli roe. God kala arai ania ta vola roron. ¹¹ Na God

kala antok, “Kuli roe, ku apolokai ani mamain ta sukal atogon katui na mamain ta ei atogon uai na katui neiria ani mi uai asereai ani manik imi akorong ta matan uai.” Na kala asukang. ¹² Ri sukal angpetpetekai na ri ei angpetpetekai kila polok kuli vunep. Kita uai asereai akorong ani kari keve mamain ta uai. Keve katui iria kita apolokai akorong pok ani keve tukulai iria. Na God kala arai ania ta vola roron. ¹³ Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang na vapotol i taun kala pasal suai.

¹⁴ Na God kala antok, “Keve malangas, mi tu aserei e mete kuku ani mi akalit ta angpetpetekai i tenei ias ve tenei vong. Keve malangas ke kapa ki akanangai ani angpetpetekai i keve taun na keve ulen na keve matas. ¹⁵ Ani keve malangas ke e metekuku ki mang amalangasai ani kuli rina aongos.” Na kala asukang. ¹⁶ God kata asinong a pongua na malangas lava. Ri makarap ve ulen. Makarap vo tavirimok ang, ani nia ka saupai ani tenei ias, na ulen ani ka saupai ani tenei vong. Kata asinong kapa ri kalto. ¹⁷ God kata asinong a keve malangas ang asi mang ani kuli rina. ¹⁸ Ani ki saupai ani tenei ias na tenei vong, na ki pagal akipai ani malangas na vong. Na God kala arai ania ta vola roron. ¹⁹ Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang na vapat i taun kala pasal suai.

²⁰ Na God kala antok, “Nei laman, mi duk ta mamain ta manmanik to. Na ri mani, mi ngoi angpok neite kuku e pangkul i kuli roe. ²¹ Asukang na God kala asinong ri ie lava kuvul ve mamain ta manmanik aongos kipo to na kipo

duk na kipo sang angpok nei laman val si kari keve laulauan angpetpetekai. Na ani ri mani vap po ngoi korong ang, asukang palau val kari keve laulauan angpetpetekai. Na God kala arai ania ta vola roron. ²² God kala poso atauia iria ta mengen asukang ke, “Mi apitus na mi serei aduk si kami tataot ani nei laman ka duk tatami. Ri mani, mi kun apolokai pok animi ani mi duk si kuli rina ke.” ²³ Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang na vapalpalima i taun kala pasal suai.

²⁴ Na God kala antok, “Ri manmanik anglok i kuli roe, mi serei aduk e kuli rina, na mi apitus asereai pok animi si kami keve kuvkuvulan angpetpetekai. Ri vongo asi aiveven, ri manmanik palis e kuli roe na ri kei i nei uten, mi apitus angkokoai singimi pok. Na kala asukang. ²⁵ God kata asinong a ri kei, ri vongo asi aiveven e rina na ri manmanik po palis e kuli roe. Kata asereai aniria ani ki apolokai pok aniria akorong. Na God kala arai ta vola roron.

²⁶ Na God kala antok, “Tara asinong a ri vap si lilinau na kankanuai ira. Tara alis iria ta kitmat si saupai aongos ani mamain ta ien i nei laman na mamain ta mani i nei pangau ke. Ki saupai kapa ani mamain ta vongo ipo aiveven na ani kuli rina aongos ke na ki saupai kapa ani mamain ta manmanik ipo palis na pasal anglok kuli rina. ²⁷ Asukang vanang na God kata asinong ri vap si kankanuai ina akorong pok. Io, si kankanuai ina pok God kata asinong ri vap. Kata asinong ri vap ani ki tauan na aina. ²⁸ Na God kala poso atauia iria ta mengen asukang ke, “Mi apolokai

pok animi. Kami inatus ki aduk na kuli rina ke na ki saupai ania. Mi saupai aongos ani ri ien nei laman na ri mani nei pangau na ani ri manmanik aongos kipo ago kuli roe.

²⁹ Na God kala antok, “Nalapo alis vang imi ta ri sukal aongos i kuli rina vopo atogon katui kuvul ve ri ei aongos vopo uai ang. Kilapo kakami ani mi angan singiria. ³⁰ Na ani ri mani i nei pangau na ri manmanik aongos po to kuli vunep, riria kapa ki angan pan na uai i mamain ta ei na uriuri aongos.” Na kala asukang. ³¹ God kala arai ani keve bil aongos i kana la asinong ang, na vola roron luai. Au, vong kala serei le na kala tenei vauk pok. Asukang na valimalesikei i taun kala pasal suai.

2

¹ Au na God kala akamusai ani asisinong e metekuku na kuli rina tavirimok asip ke. ² Kata akamusai aongos ani kana keve avibisan i asisinong si valimalesikei i taun. Au na si valimalengua i taun kala ausai pelek kana abis. ³ Kata poso atauia na taun ang na kala vil agogoai ania. Kata abis ia asukang using si taun ang akorong kata ausai pelek kana avibisan aongos i asisinong.

God Kata Asinong Ri Vap

⁴ Kana na akuskus i sa kata serei si taun ang na God kata asinong na mete kuku na kuli rina. Si taun ang a God, nang nia na IAVE, kata asinong a kuli rina na mete kuku, ⁵ katapo kovek i mangsikei a bil i suk polok le kuli vunep, using IAVE parik katapa alis langit lak kuli rina na

katapo kovek lak i igenen si itoitonai ani nei roe. ⁶ Sikei laman katapo uli uv alak le nei roe na kapo vil a vuluk a roe aongos ang pulakai. ⁷ Na IAVE kala kap roe le kuli vunep na kala pitopito na igenen tatana. Le na kala kui alak kana malu i to ane si isuna i igenen ang na kala serei a igenen atogon to.

⁸ Aino le, IAVE katale sukal a mangsikei a matang e Eden, si palpal ang a makarap kapo sanglak singina. Na eiang vanang kala asinong a igenen i kana la pitopito ang. ⁹ E nei matang ang IAVE kala asereai ani mamain ta ei anglok pulakai aongos. Na kipo keve ei talupus roron luai angkokoai si angan. E nei liuan ina i nei matang ang kala asereai ani pongua na ei. Ei i to, na ei i malangas ani rikek na roron. ¹⁰ Katapo atogon a mangsikei a sung katapo saling le Eden na katapo alis laman ani matang ang. Si mang palpal i Eden, sung ang kanlapo tapagal ane si puat a ngakan i laman. ¹¹⁻¹² Ainoai i sung, kana asan ta Pison. Laman ke kapo saling pulakai nei palpal Avila aongos. Na palpal rina ang kapo duk ta gol roron luai. Eiang kapa kapo atogon rul sain ro na iat roron lik ke onikis. ¹³ Vapongua i sung, kana asan ta Gion, na kapo saling pulakai nei palpal Kus aongos. ¹⁴ Na vapotol i sung kana asan ta Tigiris na kapo saling e ngising i palpal Asur, si palpal ipo sanglak ta makarap. Au na vapuat i sung kana asan ta Euperetes. ¹⁵ Au, IAVE kanla asinong a igenen ang e nei matang e Eden ani kan itoitonai ania na ka aiveven ia. ¹⁶ Na kala pini ia asukang ke, “Kupo kalakala luai si angan si uai i keve ei aongos i nei matang ke, ¹⁷ sikei napo

tubat ua ta ku ago ta angan si ei i malangas ani roron na rikek suke. Napo tubat luai anim, using man ku angan singina, matmat ka kinkos ua.”

¹⁸ Na God IAVE kala antok ta, “Pua, parik kapa ro ani tauan ke ka ago papalik. Kapo ro ani naka asinong ta mang anu val nia ani ka papakangai ania. ¹⁹ Aino le, IAVE kata pitopito na mamain ta manmanik na ri mani ta roe. Na kala luk iria ane si igenen ang ani kame poso asan aniria. IAVE katapo ago na kapo longong ta saka asan an tauan ke katapo atuk a siksikei i keve manmanik na mani ang tataria, nang nia katalapo kari asan luai. ²⁰ Asukang vanang a tauan ke kata atuk a ri manmanik aongos ipo aiveven na i nei uten na ri mani aongos i nei pangau na kuli roe ta kari keve asan. Sikei katapo kovek i sikei ka ago kuvul ve nia asukang val ta kana papakangai. ²¹ Asukang na IAVE kala arodot ia ani ka rot mat. Taun kalapo rot, IAVE kala luk suai ani sikei a vuk tuan i vagvag ina na kala pakut pok a makas ang ta sin. ²² Au na ka luk a tuan ang na kala pitopito asereai ani aina tatana. Kala songo le na aina ang na kanla atatung ia si kana tauan. ²³ Si vuk taun ang kala arai ani kana aina na kala antok ta, “Pua, kana vang a mangsikei ig akorong! Tuan ina, le si tuan ig. Sin i pukunina, le si sin i pukunig. Io, naka atuk vang kana asan ta aina, using kata serei le si tauan.” ²⁴ Au si oring ke vanang, tauan ka papalek a tamana ve rinana na kan ago kuvul ve kana aina na kilong sikei palau. ²⁵ Si taun ang a ngono angkisnganan ke kilongtapo pukun varas aongos na parik katapa atogon bil si vil amamaila anirilong.

3

Longogel

¹ Nei liuan i keve manmanik aongos i nei uten ang IAVE katala asinong iria, kene katapo nas alava luai aniria. Mangsikei a taun, kene kata tapasuk na kamela antok a aina ang asukang ke, “Ai, iuang! Au si kapo tutuman nang ta God kata tubat akorong imilong asi ago ta angan si mamain ta ei aongos nei matang ke?” ²⁻³ Aina ang kala antok ta, “Ai, parik nang. Namemlongpo kalakala si angan si ri ei aongos i nei matang ke. Sikei si ei ang e nei liuan i nei matang ke akorong, God vanang kata tubat imemlong asi ago ta angan an singina. Kata atatai imemlong ta man namemlong angan vo sigil si ei ang, nganlak namemlong mamat.” ⁴ Na kene kala antok ta, “A pua! Kovek luai. Parik nang milongpa angkoai si mat. ⁵ Kupo nas, God kata mengen asukang nang using kapo malangas ta man milongla angan si ei ang, milongla atogon a nas lava. Milong la serei asukang palau val nia, God akorong. Milongla nas vang a ro na rikek.” ⁶ Au, aina ke kala longong na kala arai ta Uai ina i ei ke kapo ararai aro na kapo roron asi angan, na man nganing kala angan singina, kala atogon a malangas roron luai. Asukang na kanla ngumut a mang matan uai ina na kala angan iria. Kisngana kapa katapo tung eiang. Au na aina ang kala alis ia na kala kun angan kapa. ⁷ Na kilongla lomlomon tapalas na kilongla arai kinle ta kilong tapo varas. Asukang na kilong la kikit pan i ei na kilongla susukai ania asi karilong pakut anirilong. ⁸ Au kalapo

livus aliu tenei ngelik na kilongla longong a God IAVE sipo pasal pulakai e nei matang ang. Na kilongla sip sian mumun ania nei liuan i ri ei i nei matang ang. ⁹ Sikei IAVE kala songo na tauan ang ta, “Au, nei numai kana evoi?” ¹⁰ Na tauan ang kala antok, “Nata longong ua sipo pasal pulakai na nala mumun anim. Natapo leng nang using nalapo varas.” ¹¹ “Iau? Au si kata antok ua ta kupo pukun varas? Sa nang, kutala angan si ei ang nata tubat imilong singina ingko?” ¹² Na tauan ang kala antok ta, “Nang a aina ke kuta atatung ia singig, ninia vanang kata luk le na mang matan uai si ei ang na kanla alis iau, na nala kun angan.” ¹³ Au na God IAVE kala antok a aina ang ta, “Ku antok tapai anig. Sa akorong kupo abis ia asukang ke?” Na aina kala polpol ta, “Nang a kene ang, kata kun kapau anig na nala angan.” ¹⁴ Asukang na God IAVE kala antok a kene ang ta, “Le si sa kutala abis ia, kam vilvil akui ka asukang ke: numai papalik, ri vap ki alele na ki mirik anim, nei liuan i mamain ta manmanik. Tutapongai le kana ku palis ta vingam na ku kon mutep i kuli roe ani keve taun aongos tung si ku mat. ¹⁵ Na amatung a neikien nei liuan imilong ve aina suke na milong uli angmamaralai angpokpokai animilong. Keve matan tivum ki angmamaralai ve keve matan tivuna i aina suke. Taun kapo tulbonai anim ka komeng a patum, na numai ku kalat a pung i kakina.” ¹⁶ Au IAVE kala mengen a aina asukang ke, “Kam vilvil akui ka sang asukang ke. Taun kupo sungsungukan na kalapo sinong kam taun asi ingus, ku nasai ani kui lava. Na ku atogon a vubuk ani kam tauan, na

ninia ka uli sausaupai anim.” ¹⁷ Na kala tutalang a tauan na kala posong ta, “Numai vanang, kutala longolongai ani kalingana i kam aina, na kula kun angan si ei i kag tubat ang anim, na kuta longogel iau. Asukang vanang na kuli roe ke kala rikek tukulai ina singim. Na ka uli asukang tung si ku mat. Ka meng ua na kui i abis si keve taun asi kam sabonai ani pok singina. ¹⁸ Ka duk ta uriuri na ei ve angus rodotan, na ku sili pulakai nei uten lava si gule ta kam pok asi angan. ¹⁹ Ku kun gese alava vang taun a nei roe asi apolokai ta kam pok akorong. Ku abis alava tung si kuan mat na ku papok ane nei roe. Lomon akit ia ta kuta serei nang le si roe, na numai nang kupo roe. Au na using kapo asukang, taun ku mat kuan papok ane si ring ang kuta serei le singina.” ²⁰ Na tauan ang kala atuk a kisngana ta Eva. Using ninia vanang nganlak ka rinaria i ri vap aongos. ²¹ Na God IAVE kala luk a kulit i manmanik na kala kavat na ri Adam ve Eva tatana.

²² Na kala antok ta, “Igenen ke kalapo serei val tara. Kalapo nas vang a roron ve rikek. Asukang na ka ago ta angan an si ei i to ang vei nganing kala to asikei luai.” ²³ Asukang na God IAVE kala asok suai ania le nei matang ang ani kan abis matang akorong ania si roe ang nang kata serei singina. ²⁴ Au kala kirikai suai ani igenen ang na kala atung a Kerubim e mete takaman i Matang i Eden si palpal ipo sanglak ta makarap. Na kala atung kapa na mangsikei a samele lava ipo visvis. Samele ang katapo ripag na kapo timis ang taliungai val ureurek i kut na kapo tavulit angpok asi tubat ani selen alak ane si ei i to.

4

Kain ve Abel

¹ Au, Adam kala ago ve kisngana na kala sungsungukan. Kala ingus a sikei a nat na kala lomlomonai ta, “Si papakangai si IAVE natala asereai ani nat.” Si oring ang vanang na kala atuk a nat ang ta Kain. ² Au, emung kala anguan vinga pok an na kala ingus kana vapongua i nat na kala atuk ia ta Abel. Abel kala serei a igenen katakai i aiveven vongo na Kain kata serei a igenen katakai i suksukal. ³ Au si mangsikei a taun Kain kamela serei ta mang keve uai i matang na kamela sula serei si IAVE tatana. ⁴ Au, Abel kamela kun serei ve kana keve yuk sin vulvuluk i kana keve ainoai i natnat i sipsip, na kala sula serei si IAVE tatana. IAVE kala arai velai maramarak ani alilis ang si Abel sikei kala arai misagai ani anu ang si Kain. ⁵ Asukang na Kain kala vinga manas luai na nona kala songag ta marala. ⁶ Taun a IAVE kan arai ania sipo marala asukang ke le na kala sui ia ta, “Au si kupo marala asukang nang marai sa? Marai sa luai na nom kapo asukang?” ⁷ Sa, parik kupa nas ta man ku abis aro nala maramarak anim? Ku aiveven, using man ku abis a sa parik kapa roron, rikek nganlak kame sinong teremai anim e mete kam takaman asi kana kong akit anim. Ku atokngai alava asi kam dual suai ani kitmat ina i rikek ke. ⁸ Au, mangsikei a taun Kain kala antok a tasina asukang ke, “Me na tarung an ulit tapai nei uten.” Taun kilong anlapo ago nei uten Kain ka tutalang palau na tasina na kala vis punuk ia. ⁹ Na emung ina IAVE kala sui a Kain ta,

“Au Kain, nei a tasim ta Abel evoi?” Na kala antok ta, “Parik napa nas nang. Au si, natame nat nang asi me uli aiveven tasig?” ¹⁰ Na IAVE kala antok ta, “Marai sa kuta abis a lau rikek ke? Ku longong! Rangai i tasim kana kapo tang taun iau le kuli roe. ¹¹ Asukang vang na kana naka poso arikek ua na nala kirikai suai anim pelek a roe ke kana kata apanga na nguruna si inum ani rangai ina i tasim, nang kata puka si kungam. Kula siang nei mamaiten asukang ke: ¹² Taun ang ku abis a nei roe, ka kovek luai ta bil ka polok. Kula igenen asi pasal angpok palau ani kuli rina ke na ku kovek ta ring akorong si ago atuk.” ¹³ Au, Kain kala antok a IAVE ta, “Loi, vilvil akui ang nang kupo alis iau tatana kapo tavirimok luai anig si paus. ¹⁴ Pua napo mamakus using kana kulapo lu suai anig le si oring ke, na nala tav ago vang e ngerem. Io, kapo rikek luai using nala uli pa angpok pulakai na nala kovek ta ring asi kag ago atuk. Nala asukang luai vang ta igenen ago angvolai kovek i ring akorong si ago. Pua na man nganing a sikei kala tul bonai anig kala raung korong luai anig.” ¹⁵ Na IAVE kala antok ia, “Parik. Parik kapa angkoai si ka asukang. Man ta sikei kala raung korong a Kain, nganlak a vilvil akui ang ninia ka paus ia ka amatan limalengua asoliu ani kakam ta vilvil akui.” Au na IAVE kala amatung a mangsikei a akanangai si Kain ani man a sikei kala angruduai pulakai ve nia ki tav angkoai si raung korong ania.

¹⁶ Asukang vanang na Kain kala papelek suai ani matana i God na kanla ago e palpai Nod si mang pulis i Eden si ring ipo sanglak ta makarap.

¹⁷ Au Kain kala ago ve kana aina na kala atogon sungsungukan na kala ingus a sikei a nat. Na Kain kala atuk ia ta Enok. Si taun ang Kain katapo abis a mangsikei a rina na kala kun atuk ania using kana nat ta Enok. ¹⁸ Enok kata asereai ani Irad. Na Irad kata asereai ani Meuiael. Na Meuiael kata asereai ani Metusael na Metusael kata asereai ani Lamek.

¹⁹ Au Lamek kala osongon kana pongua na aina. Kana ainoai i aina kana asan ta Ada, na vapongua kana asan ta Sila. ²⁰ Na Ada kala ingus a Iabel. Au Iabel vanang kapo tamaria i mamain ta vap ipo pasal angpok si keve rina pulakai sipo aiveven vongo. ²¹ Na tasina i Iabel ta Iubal. Au Iubal vanang kapo tamaria i mamain ta vap ipo tiring na kuikui. ²² Na kana nat a Sila ta Tubal-Kain. Ninia na katakai i abis ta keve aen anglok. Kata abis asereai ani mamain ta bil ipo tangai. Na tauna i Tubal-Kain ta Nama. ²³ Na Lamek kala antok a ngono kisngana ta, “Kag ngono aina, ri Ada ve Sila, milong longong aro kag mengen. Natala raung a mang igenen tanginang using kata la vil akui iau. ²⁴ Man ta sikei kala raung korong a Kain io, limalengua na igenen nganlak ki kun mat. Sikei man ta mang anu kala vil akui iau, 77 na igenen ki kun mat using iau.”

²⁵ Na Adam kala anguan ago an ve kana aina na kala ingus kana mang nat na kala lomlomoni ta, “Nat ke kapo sasakolai i Abel voiang a Kain kata raung ia.” Si vuk oring ang vanang na kala atuk a nat ang ta Set. ²⁶ Na Set kata atogon nat kapa na kala atuk ia ta Enos.

Si vuk pangau ke vang ri vap kila tutupong

nanauai ani asan IAVE e ring malangas.

5

Matan Inatus si Adam

¹ Kana na akuskus kita kalang ia i kana matan inatus na Adam. Si taun ang na God kata asinong na ri vap, kata pitopito iria usiusing kakana ta kankanuai akorong pok. ² Kata pitopito iria ani ki tauan na ki aina. Na nia si taun ang akorong kala poso atautauia iria na kala posong iria ta ri vap. ³ Na Adam kala 130 na matas na kala asereai ani mang sikei a nat kana asan ta Set. Nat ke katapo asukang luai val tamana. ⁴ Emung ina Adam kala to pok le na mang 800 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ⁵ Aongos Adam kata to na 930 na matas le na kala mat. ⁶ Na Set kala 105 na matas na kala atogon kakana ta kun nat kana asan ta Enos. ⁷ Au le na kala to na mang 807 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ⁸ Aongos Set kata to na 912 na matas le na kala mat. ⁹ Na Enos kala 90 na matas na kala atogon kakana ta kun nat, Kenan. ¹⁰ Emung ina Enos kala to pok le na mang 815 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ¹¹ Aongos Enos kata to na 905 na matas le na kala mat. ¹² Na Kenan kala 70 na matas na kala atogon kana kun nat, Malalel. ¹³ Emung ina kala to pok le na mang 840 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ¹⁴ Aongos Kenan kata to na 910 na matas le na kala mat. ¹⁵ Na Malalel kala

65 na matas na kala asereai ani kakana ta kun nat Iared. ¹⁶ Emung ina kala to pok le na mang 830 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ¹⁷ Aongos Malalel kata to na 895 na matas le na kala mat. ¹⁸ Na Iared kala 162 na matas na kala asereai ani Enok. ¹⁹ Emung ina Iared kala to pok le na mang 800 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ²⁰ Aongos Iared kata to na 962 na matas le na kala mat. ²¹ Na Enok kala 65 na matas na kala kun atogon kakana ta kun nat, Metusela. ²² Na emung ina Enok kala to i pasal ve God ani mang 300 na matas pok le. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ²³ Aongos Enok kata to na 365 na matas. ²⁴ Au, na using Enok kata to aro i usiusing ani God, God kata songo suai ania na kala kovek palau. ²⁵ Na Metusela kala 187 na matas na kala asereai ani kakana ta kun nat, Lamek. ²⁶ Emung ina kala to pok le na mang 782 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ²⁷ Aongos Metusela kata to na 969 na matas le na kala mat. ²⁸ Au na Lamek kala 187 na matas na kala asereai ani kakana ta kun nat. ²⁹ Na kala atuk ia ta Noa kuli mengen ke kata posong ia singina ta, “Nat ke ka kopo aus ira pelek a kui lava ke tarapo duai ia si kara keve avibisan e kuli rina ke, nang a God kata poso arikek ia.” ³⁰ Emung i Noa, Lamek kala to pok le na mang 595 na matas. Nei liuan i pangau ang kata atogon kapa na mang matan inatus nat kavulik. ³¹ Aongos Lamek kata to na 777 na matas le na kala mat. ³² Au na Noa kala 500 na matas na kala asereai ani potol a nat

ke, Sem, Am na Iapet.

6

Nole Lava

¹ Si pangau ke tataot na polpolokan i ri vap kalapo laba e kuli rina, na kilapo apitus asereai ani ri kavulik miang. ² Na kana inatus nat a God kila arai ta ri kavulik i ri vap kipo ararai miminaungan na kila osongon iria angkokoai si kakaria ta keve pipilak akorong. ³ Na IAVE kala arai ani bil ke na kala mengen asukang ke, “Pato ig ka ago ta sinong asikei an si ri vap using kipo pukun palau na kipo angkoai si mat. Kari matas si to ka tung palau si 120 na matas. ⁴ Matan vap ke ri Nepilim kitapo ago e kuli rina si taun ang na ane mung lik kapa ina. Kita polok serei si taun ang kana inatus nat a God kita ago kuvul ve ri kavulik i asereai ta ri vap i kuli rina na kila atogon inatus singiria. Matan inatus ke kita polok alak na kila atogon asan na akus lava si taun ang. Kitapo vap madot luai. ⁵ IAVE kala arai ta ri vap si taun ke kita lapo dual luai ta using ani lau rikek. Lomlomoni iria kata lapo lomon papalik akorong na keve laulauan rikek ani keve taun aongos. ⁶ Na IAVE kala mamakus luai ta kataala asinong ri vap e kuli rina. Na kui kala rongos a pakangat ina. ⁷ Asukang vang na kala antok ta, “Naka mus suai luai ani vap ke natala asinong iria pelek na kuli rina ke. Na saka keve manmanik an, na riria kapa kipo palis ta vingaria kuli vunep, aongos si raung suai. Ri mani i nei pangau kapa asi daung. Napo mamakus ta natala asinong na

keve bil ke e kuli rina.”⁸ Sikei Noa papalik katapo auruk na IAVE.

⁹ Kana na akuskus i kana matan vap na Noa. Noa katapo mang sikei a igenen roron luai na katapo uli atutuman nei liuan i vap ang katapo ago ve ria si taun ang. Katapo uli auai ve God.¹⁰ Noa katapo atogon kana potol a nat tauan. Karitol volo asan ta ri Sem, Am na Iapet. ¹¹ Kuli rina aongos katapo duk ta lau rikek na katapo visuk luai e matana i God. ¹² God kala arai ani kuli rina na kala arai ta kapo visuk na vap ina kapa, kari to kata lapo asukang. ¹³ Au na kala antok a Noa ta, “Nalapo lomlomoni kana ta na akamusai ani ri vap using kuli rina ke kalapo duk ta lau visuk le singiria. ¹⁴ Ku tapasuk na ku abis a mangsikei a perengan anim. Abis ia ta ei ke, Saipres. Ku abis ta keve rum e neina na ku vilit ia ta kolta e neina na komo kapa. ¹⁵ Kana vang na selen ku using ia si abis ani perengan ang. Vungavunga ina ka 150 na nganga, manamanang ina ka 25 na nganga na lakat ina ka 15 na nganga alak. ¹⁶ E kuluna i lu ang ku abis ta vuk matakoto lik na ka inongos i sikei a nganga alak le si kuluna i lu ang. E ngising i perengan ang ku abis kapa ta mang matakoto. Nia si perengan ang ku abis ta keve ring asi pasal. Ta anu e pangkul luai, mang anu e liuan na mang anu e kevkev. ¹⁷ Naka alis a mangsikei a nole lava nang e kuli rina ke na ka bungum aongos na ri mamain ta bil atogon to e neite kuku. Saka keve bil an kipo atogon na malu i to singiria, riria aongos asi bungum. Keve bil aongos e kuli rina ke ki mamat. ¹⁸ Sikei nau nala abis na mang ainainakai ve numai. Numai

na kisngam na kam volo nat na volo kisngaritol aongos asi palak nei perengan ke. ¹⁹ Ane nei perengan ang kapa ku luk alak ta tataot pongua i keve manmanik aongos. Aina na tauan iria. Riria vanang ku aiveven ato iria ve numai. ²⁰ Ka atogon pongua i ri mamain ta mani, manmanik na riria kipo palis kuli roe. Ku ato aongos vanang iria. ²¹ Na ku luk aiton kapa na ri mamain ta pok anim na ani keve manmanik ang. Asinong aro na pok ang asi aiveven.” ²² Keve atatai aongos suke si God, Noa kata longong ia na ka using ia.

7

¹ Au na IAVE kala antok a Noa asukang ke, “Nei liuan i vap ke kupo ago ve ria si taun ke, numai kupo korong luai. Asukang na numai ve kam inatus aongos mi palak e nei perengan ke. ² Ku songo ve numai na limalengua na angkisnganan i keve siksikei a manmanik daus aongos. Na i keve manmanik ipo tav angan ku songo palau a sikei a angkisnganan. ³ Songo na limalengua na angkisnganan i keve mani aongos i nei pangau, aina na tauan iria. Si oring ke nganlak kila apitus atanginang pok na kuli rina ke e mung i nole lava ke. ⁴ Emung i limalengua na taun, nala alis langit ani kuli rina ke. Na ka usen a 40 na mangias na 40 na tenei vong aongos. Keve bil aongos i kag la asinong ang e kuli rina nala vil punuk aongos iria.” ⁵ Na Noa kala abis aongos na keve bil ang IAVE kata atatai ia tatana.

⁶ Noa kata lapo 600 na matas aongos si taun ang na nole lava ang kata serei singina. ⁷ Ninia ve kisngana na karilong volo nat na volo kisngaritol

kapa kila palak aongos e nei perengan ang asi sip ani nole ang. ⁸ Keve angkisnganan i keve manmanik aongos ang, ri mani na ri manmanik palis e kuli vunep ⁹ aongos kita serei si Noa. Au na kila kun palak alak e nei perengan ang si kuvkuvulan pongua i aina na tauan iria aongos. Kata asukang palau val atatai si God ani Noa. ¹⁰ Na limalengua na taun palau emung, nole ang kala serei. ¹¹ Noa, kana vang kata lapo 600 na matas aongos. Na nole ang kata serei si va 17 i taun i va pongua i ulen i matas ang. Taun ang akorong keve laman i nei roe kita tavas na mete kuku ka vekai ani langit. ¹² Na kala usen na 40 na tenei ias na tenei vong aonogs. ¹³ Nia si taun ang akorong Noa ve kisngana na karilong volo nat ri Sem, Am na Iapet, kuvul ve volo kisngaritol kita riuk lak aongos nei perengan ang. ¹⁴ Ri mamain ta manmanik, loi na tav loi kapa kita kun kokos ve ria. Mamain ta manmanik anglok ipo palis kuli vunep na ri mamain ta mani aongos kapa kita kun kokos. ¹⁵ Saka keve manmanik an atogon to, kita serei si Noa si kuvkuvulan pongua na kianpo palak e nei perengan ang. ¹⁶ Sikei a aina na sikei a tauan i keve manmanik to aongos kita serei asukang palau val atatai si God ani Noa. Emung palau i kitala papalak aongos IAVE akorong kala akang bat a takaman.

¹⁷ Si vuk pangau i 40 na mangias ang kuli rina katala voko aongos. Taun ang na laman ang kapo ruduk alak kala sung alakat a perengan ang le kuli roe. ¹⁸ Laman ang kata ruduk alak tung kanla sung suai luai ani perengan ang na kala voko nia

si laman i pangkul i kuli vunep ang. ¹⁹ Saka keve mulang lava an i kuli rina kataa mun aongos si taun ang na laman ke kata ruduk na kala pakut aongos iria. ²⁰ Le si lakat i keve mulang lava laman ang kata anguan palak ani limalengua na nganga soliu na kuluria. ²¹ Saka keve bil atogon to si taun ang kita mamat aongos. Ri mani, ri manmanik loi na ipo aiveven na ri manmanik aongos ipo uraura ani kuli rina kita mat. Na ri vap tutuman aongos kita kun mamat kapa. ²² Si selen ke vanang keve bil aongos i kuli rina kita mamat suai. Saka keve bil an kita atogon a to na kipo aus ta isuria kita mamat suai aongos. ²³ IAVE kata vil suai aongos ani mamain ta bil atogon to nang katapo aduk na kuli rina. Noa papalik na vap po ago ang ve nia nei perengan ang kitapo to. ²⁴ Emung i keve bil ke, laman ang kata pakut lak na kuli rina ani mang 150 na mangias aongos.

8

¹ Sikei God kala lomon pok na Noa ve keve manmanik kei na manmanik ipo aiveven e nei perengan ang na kala alis a mangsikei a vuk malu asi malu ani kuli rina na laman ang kalapo uak asiang. ² Si vuk pangau ke lenginang na keve mata i nei laman miting kila akang bat ta uv alak na langit tavirimok ang kala kun aulei ta usen. ³ Laman ang kuli rina kalapo uak ananap asiang ani 150 na taun tung kanla pasiang luai. ⁴ Asukang na si va sangauli na limalengua i taun i va limalengua i ulen perengan ang vanang kamela soisinong kuli keve mulang i Ararat. ⁵ Laman katapo kisiang lak tung si ainoai

i taun i vasangauli i ulen na kuluria i ri mulang kalapo serei aongos.

⁶ Au, emung i 40 a taun Noa kala tavas na matakoto i kana abis kuli perengan ang ⁷ na kala angoi a kol ani kan ararai. Sikei a kol ang kanlapo ngoi angpok palau tung a kuli rina kala kolo aongos. ⁸ Asukang na kala angoi a uk asi kana an kun ararai ta man a laman e kuli rina kala uak asiang. ⁹ Taun kanlapo ngoi pulakai parik kata arai korong ta oring asi kana gon ausai, using laman katapo duk aongos lak e kuli rina. Asukang na kamela papok na Noa kala sulai ani kungana na kala songo aro alak pok ia nei perengan ang. ¹⁰ Au, kala kokoai ani limlengua na taun kan liu na kala anguan asok ani uk ang. ¹¹ Si tenei ngelik i taun ang pok kala serei ve pan tanginang luai i oliv e nguruna na Noa kala nas ta laman ang e kuli rina katalapo uak asiang. ¹² Au, kala kokoai pok ani mang limalengua na taun na kala anguan asok ani uk ang. Sikei si taun ke parik kata mela papok. ¹³ Si ainoai i taun i ainoai i ulen i matas ang na Noa kata lapo 601 na matas singina, kuli rina kala kolo aongos. Na si taun ang Noa kala vil suai ani akang bat i perengan ang na kala arai ta kuluna i kuli roe kala kolo aongos. ¹⁴ Io na si va 27 i taun i va pongua i ulen akorong kuli rina aongos ke katala kolo aongos luai.

¹⁵ Na God kala antok a Noa, ¹⁶ “Mi soung pelek a perengan ang. Numai ve kisngam na kam volo nat na volo kisngaritol. ¹⁷ Mamain ta manmanik to aongos ang ve numai, ku songo suai aongos kapa aniria. Ri mani, ri mamain ta vongo anglok, na riria kipo palis kuli roe, ki soung aongos

ani kime apitus ani kuli rina ke na ka duk luai tataria.” ¹⁸ Asukang na Noa kamela soung pelek na perengan ang ve kisngana na kana volo nat na volo kisngaritol. ¹⁹ Mamain ta vongo aongos na riria aongos kipo palis e kuli roe na ri mani aongos kila kun soung. Ri bil aongos ipo rol ani kuli rina ke kita soung asiang nei kari keve kuvkuvulan akorong.

²⁰ Na Noa kala ngoto atung na mangsikei a pata ipo sula e mete IAVE. Kala luk ta mang rukun i mamain ta vongo ve mani daus aongos ipo angan na kala sula iria asukang ta kana alilis ane si IAVE. ²¹ IAVE kala sain na sain lulupusan ang na kala antok pok ia ta, “Tutapongai kana na iles lak nala aulei luai ta anguan vil arikek an ani kuli rina si kari lau rikek ri vap. Kantanem ki uli bil arikek lak using kapo ago si rangai iria, sikei nau nala aulei luai ta anguan bil asukang ke an. Nala aulei kapa ta anguan vil punuk suai an ani ri manmanik aongos kuli rina.

²² Tung si akamusai i taun i kuli rina ke, ka uli atogon ani keve taun angpetpetekai ke: keve taun i suksukal ve keve taun i kopkopos, keve taun livus ve keve taun manas, keve taun mangias ve keve tenei vong, keve taun angpetpetekai nei liuan i matas. Io, ki ago luai ta anguan taputuk an.”

9

Palpalatung si God ve Noa

¹ Na God kala poso atautauia na Noa ve kana volo nat velai ani mengen asukang ke, “Mi apitus

na mi serei aduk luai asi kami rol ani kuli rina ke. ² Mamain ta vongo i kuli rina ke na mamain ta mani aongos i nei pangau na ri manmanik kipo palis e kuli roe na ri ien aongos i nei laman kilapo ago si kungami asi kami saupai. Nganlak ki leng na ki sip animi. ³ Saka bil an kapo atogon a to singina na kapo palis vo ngoi angpok, kalapo kami pok asi angan. Natala alis imi ta mamain ta suksukalan na asukang palau kapa nala alis imi kana ta keve bil aongos ke. ⁴ Sikei mi ago luai ta angan an ta sikei a vuk avus kapo atogon rangai lak singina. ⁵ Na nganlak lak man nami ri vap mi angdaung, mila mengen amalangas e matag ta kakami ta kun to akorong. Ka asukang si mamain ta vongo aongos na ka asukang kapa singimi ri vap ta siksikei a igenen man ka vil punuk a tungana e ke e vunep, kala mengen amalangas ta kana to. ⁶ Si ka asasaling na rangai si igenen, igenen akorong pok kala asasaling na rangai ina i iuang. Using a God kata pitopito na igenen si kakana ta kankanuai akorong pok. ⁷ Au animi akorong ri vap, mi apitus na mi serei aduk luai na mi aruduk a kuli rina ke tatami pok.”

⁸ Na God kala anguan antok an ani Noa na kana volo nat asukang ke, ⁹ “Kana vang nala amatung kag palpalatung ve nami na matan inatus ang kapa ki serei lak emung imi. ¹⁰ Kuvul ve mamain ta bil atogon to kitapo ago aongos ve nami e nei perengan ang. Ri mani, ri mamain ta vongo anglok, na ri kei aongos, nang riria aongos kitala soung ve nami, mamain ta bil aongos atogon to e kuli rina. ¹¹ Kag palpalatung kapo asukang ke: Tutapongai kana na iles lak nala aulei luai

ta anguan vil putuk ani kami to ta alis nole ane kuli rina. Io, ka ago luai ta atogon ta mang nole lava asukang ke asi anguan vilvil punuk suai an e kuli rina ke.” ¹² Na God kala antok kapa asukang ke, “Kana vang na akanangai i palpalatung ke napo amatung ia nei liuan ira, na keve mamain ta vongo aongos ang na kami keve patvap si serei lak emung imi. ¹³ Mi arai ta natala amatung na mang sikei a kumrangai e nei liuan i keve kuku suke. Ninia vanang kalapo akanangai i palpalatung ke nalapo abis ia ve kuli rina ke. ¹⁴ Si keve taun, man a nei pangau ka duk ta kuku na kumrangai kala tutu serei io, ¹⁵ naka lomlomonai pok ani kag palpalatung ve nami aongos na mamain ta bil anglok aongos atogon to singiria. Parik luai kapa angkoai ta laman ka anguan bungum na vil punuk suai an ani mamain ta bil e kuli rina. ¹⁶ Io, taun na arai ani kumrangai ang, ka alomon pok iau ta kag palpalatung kapo tung atokos ve mamain ta bil anglok aongos atogon to singiria. ¹⁷ Sukana vang Noa, arai ta kumrangai vanang kapo akanangai i kag palpalatung ve kuli rina aongos ke.”

Inatus si Noa

¹⁸ Kana volo nat a Noa voiang kita soung ve nia pelek a nei perengan ang, karitol volo asan ta ri Sem, Am na Iapet. Na Am ninia katapo tamana i Kanan. ¹⁹ Le si volo nat ke vanang kuli rina ke kata serei aduk luai. Na inatus iria kila angpotok ta kuli rina ke.

²⁰ Noa katapo mangsikei a igenen katakai i sukal. Asukang na kata sukal kana matang vaen.

²¹ Mangsikei a taun kata inum si uai i nei kana

matang na kala nio, na kanla matung ta varas e nei kana lu. ²² Au na Am, nat voike kata asereai ani Kanan, kala arai ania sipo matung ang na kanla antok a ngono tasina e komo. ²³ Sikei ngono angtasimal ke kilongla luk le na mang vakup na kilongla amatung ia e kalakalarilong na kilong anla palak alak ta mung irilong na kilongla pakut a tamarilong tatana. No irilong kapo tun apetekai vei kilong arai ani tamarilong sipo varas ang. ²⁴ Taun ang a Noa kala vangang tapalas na kala nas a sa na kana kiu kata abis ia singina, kala tapasuk ²⁵ na kala posong asukang ke: ‘Mamaiten kitmat ka kos lak e kuluna i Kanan. Ka serei a asosokai e kevkev luai si ngono tasina.’ ²⁶ Na kala posong kapa na yuk mengen asukang ke: ‘Alatun ane si IAVE, voiang a Sem kapo atogon ia val kana God. Kanan ka asosokai si Sem. ²⁷ God ka apolokai apapanai ani palpal roe si Iapet, na ri Iapet ve Sem kilong sikei palau si karilong keve togtogon, na Kanan ka asosokai singirilong.’

²⁸ Emung i nole lava ang, Noa kata to pok na mang 350 na matas. ²⁹ Na aongos Noa kata to na 950 na matas, le na kala mat.

10

Inatus si Noa Kila Apitus

¹ Kana na akusku usiusingai i kana volo nat a Noa, ri Sem, Am na Iapet voiang kitol tala kun atogon nat pok emung i nole lava ang.

Inatus si Iapet

² Iapet kata apolokai ani keve nat ke: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Mesek na Tiras.

³ Na Gomer kata apolokai ani Askenas, Ripat na Togarma. ⁴ Na Iavan kata apolokai ani Elisa, Tarsis, na ri Kitim ve ri Rodaim. ⁵ Keve palpal vap vo ago aliu ang si keve palpal e ngere lo kita seserei le si keve vap suke. Kita tapagal pulakai na ki polok ane si keve patmani angpetpetekai na kila ago akorong si kari keve palpal. Na ninia si kari keve palpal kita atogon kari keve mengen i rina akorong.

Inatus si Am

⁶ Am kata apolokai ani keve nat ke: Kus, Misraim, Put na Kanan. ⁷ Na Kus kata apolokai ani Seba, Avila, Sabta, Rama na Sabteka. Na Rama kata apolokai ani Seba na Dedan. ⁸ Kus kata asereai ani Nimrod na Nimrod kata serei a igenen visvis madot luai e kuli rina aongos. ⁹ E matana i IAVE kata serei a igenen katak aro luai ta akalat. Eiang vanang na ri vap kipo nas ani posong ani vuk mengen ke: 'Asukang val Nimrod, igenen dual alava ke mete IAVE ta akalat.' ¹⁰ Keve ainoai i rina lava i kana atung na ka vosap aniria kipo Babilon, Erek, Akad na Kalne e palpal Sinar. ¹¹ Le ke vanang kata pasal taun a Asiria na kanla atung a Nineve, Reobot, Ir, Kala ¹² nas Resen. Resen nang kapo ago nei liuan i Nineve na rina tavirimok ang ta Kala. ¹³ Misraim kata asereai ani ri Lud, ri Anam, ri Leav, ri Naptu, ¹⁴ ri Patrus, ri Kaslu - vap ke ri Pilistin kita polok singiria - na ri Kaptor kapal;. ¹⁵ Kanan kata asereai ani Sidon, kana nat kiu. Au na ri It, ¹⁶ ri Iebus, ri Amor, ri Girgas, ¹⁷ ri Iv, ri Arak, ri Sin, ¹⁸ ri Arvad, ri Semar, na ri Amat kapa. Keve patmani i Kanan

kila pasal apapanai pulakai ¹⁹ tung si puli i Kanan kanla kinkos a Sidon taun a Gerar na alak luai ane Gasa. Na le iang pulis ang kala pasal taun a Sodom, Gomora, Adma na Seboim tung e Lasa.

Inatus si Sem

²⁰ Riria vang sukana na matan inatus si Am. Si kari keve patmani akorong, na kari keve mengen i rina. Si kari keve palpal roe na kari keve palpal vap. ²¹ Au na Sem kapa, voiang kapo tasina lik i Iapet, kata kun atogon kana inatus. Sem katapo tivuria i matan inatus aongos si Eber. ²² Sem kata apolokai ani keve nat ke: Elam, Asur, Arpakad, Lud na Aram. ²³ Na Aram kata apolokai ani Us, Ul, Geter na Mesek. ²⁴ Arkapad kata asereai ani Sela na Sela kata asereai ani Eber. ²⁵ Na Eber kata atogon kana pongua na nat. Mang anu kita atuk ia ta Peleg, using si taun ang a kui rina katapo tatapagal. Na tasina i Peleg kana asan ta Ioktan. ²⁶ Ioktan kata asereai ani keve nat ke: Almodad, Selep, Asarmavet, Iera, ²⁷ Adoram, Usal, Dikla, ²⁸ Obal, Abimael, Seba, ²⁹ Opir, Avila na Iobab. Sukana na keve nat ang si Ioktan. ³⁰ Palpal ang kitapo ago singina kata oros apapanai le Mesa ane Separ, si palpal rina mulangan ang ane si ring ipo sanglak ta makarap. ³¹ Riria vang kana na matan inatus si Sem. Si kari keve patmani akorong, na kari keve mengen i rina. Si kari keve palpal roe na kari keve palpal vap. ³² riria aongos vanang na keve patmani i kana volo nat a Noa. Kipo matung amalangas luai si ausingai i kari keve polpolokan nei liuan i kari keve palpal vap akorong. Le singiria vanang a keve palpal vap ke

kita apolokai ani kuli rina aongos ke emung i nole
lava vo serei ang.

11

Angilung i Mengen

¹ Au, kuli rina aongos ke kata atogon kana sikei palau a saling i mengen i rina. ² Na taun ri vap kilapo pasal avunga ane si ring ipo sanglak ang ta makarap, kianla sabonai ani mangsikei a oring marul e Sinar na kila soi sinong singina. ³ Na kila angtokai angpokpokai aniria asukang ke, “A, tara me pulpul na roe ke na tara ngangan amadot iria” Kitapo uli abis lu ta roe, parik ta iat. ⁴ Na kila antok, “A, tara abis anira ta mangsikei a rina lava ve mangsikei a lu lakat luai e nei liuan ina voiang ka palak alak luai ane metekuku ani kara asan ka lava. Vei tarala uli angpotok pulakai ta kuli rina ke.” ⁵ Sikei IAVE kamela pasiang asi me ararai ani rina lava ang nang a lu lava ang kilapo abis ia ⁶ na kala antok, “Au, man kana using a vap ke kipo sikei palau ve kari sikei a mengen i rina na kilapo tutapongai kana asukang ke, pua! Nganlak nganing ka kovek i bil ka tubat iria man kila atogon a mang sa keve lomlomoni ang emung. ⁷ A, tara kun pasiang na tara an atapagal kari mengen i rina ani ki angilung pok nei liuan iria.” ⁸ Asukang na si selen ke vanang IAVE kata ailung na ka pagal na ri vap angpotok ta kuli rina ke. Io na eke avibisan i rina lava ang kata kamus palau. ⁹ Ninia vanang a tukulai ina na kita atuk a rina ang ta Babel, using eiang vanang IAVE kata ailung na sikei a mengen i kuli rina aongos ke. Tapagal

i matan vap ang vanang aulit i kuli rina ke kata tutapongai le iang.

Polpolokan le si Sem Tung si Abaram

¹⁰ Kana na akuskus i Sem. Pongua na matas emung i nole lava ang, Sem kalapo 100 na matas le na kala asereai ani Arpakad. ¹¹ Emung ina kala to pok le na mang 500 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ¹² Au, Arpakad kalapo 35 na matas le na kala asereai ani Sela. ¹³ Emung ina kala to pok le na mang 403 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ¹⁴ Au, Sela kalapo 30 na matas le na kala asereai ani Eber. ¹⁵ Emung ina kala to pok le na mang 403 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ¹⁶ Au, Eber kalapo 34 na matas le na kala asereai ani Peleg. ¹⁷ Emung ina kala to pok le na mang 430 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ¹⁸ Au, Peleg kalapo 30 na matas le na kala asereai ani Reu. ¹⁹ Emung ina kala to pok le na mang 209 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ²⁰ Au, Reu kalapo 32 na matas le na kala asereai ani Serug. ²¹ Emung ina kala to pok le na mang 207 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ²² Au, Serug kalapo 30 na matas le na kala asereai ani Naor. ²³ Emung ina kala to pok le na mang 200 na matas na kala atogon nei pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ²⁴ Au, Naor kalapo 29 na matas le na kala asereai ani Tera. ²⁵ Emung ina kala to pok le na mang 119 na matas na kala atogon nei

pangau ang kana mang rukun nat kavulik. ²⁶ Au, Tera kalapo 70 na matas le na kala asereai ani ri Abaram, Naor na Aran.

²⁷ Kana na akuskus i Tera. Tera kata asereai ani ri Abaram, Naor na Aran. Au, Aran kala kun asereai ani Lot. ²⁸ Le na kan mat e Ur, rina ke si ri Kalde, si ring i ingus ania. Kata mat si taun a tamana katapo to lak. ²⁹ Au, ri Abaram ve Naor kilong talapo osongon na kisngana i Abaram, kana asan ta Sarai, na kisngana i Naor, kana asan ta Milka, tamarilong ve Iska ta Aran. ³⁰ Sarai katapo ngolo, kovek i nat. ³¹ Au, Tera kala songo kana nat ta Abaram na tivuna ta Lot, nat ang si Aran, na omona ta Sarai na kila tapasuk pelek a Ur si ri Kalde asi kari pasal ane Kanan. Sikei, taun ang kimela serei e Aran akorong, kila soi sinong eiang. ³² Tera kalapo 205 na matas aongos le na kala mat eiang e Aran.

12

God Kata Songo na Abaram

¹ Au, mangsikei a taun IAVE kata serei si Abaram na kala antok ia, “Ku tapasuk suai ani kam ring ipo ago na kam matan vap na lu ang si tamam na ku pasal taun a vuk roe ke naka akalit lak ua tatana. ² Naka asereai anim ani ku serei a matan vap lava luai. Na naka atautauia ua. Naka asereai ani kam asan asi kana tavirimok na ku serei a oring asi kag atautauia ani mang matan vap. ³ Ri si kipo poso atautauia ua, naka kun poso atautauia aniria kapa. Na riria kipo poso arikek ua, naka kun poso arikek aniria kapa. Le singim naka atautauia aongos na mamain ta palpal vap

i kuli rina ke.” ⁴ Au, asukang na Abaram kala tapasuk suai val IAVE katala antok ia. Na Lot kata pasal ve nia. Taun ke na Abaram kata papelek na Aran, kana matas i to katalapo 75 aongos. ⁵ Kata songo na kisngana ta Sarai na kana nat ta Lot. Na kala luk kana togtogon aongos na kana keve asosokai i kana samui e Aran na kila pasal na kianla serei e Kanan. ⁶ Taun kianla serei e Kanan, Abaram kanlapo pasal nei liuan i ring ang tung e Sekem, si ring ang a ei gogoai ang i More kapo tung singina. Si taun ang ri Kanan kitapo ago si roe ang, ⁷ sikei IAVE kala serei si Abaram na kala antok ia, “Naka alis a vuk roe ke ane si kam nat.” Asukang na Abaram kala solo atung na mangsikei a pata ipo sula ane si IAVE, iuang kata serei singina. ⁸ Au le iang kala pasal alak taun a palpal mulangan i Betel na kanla atung kana lu eiang. Tere le iang Betel katapo matung si palpal ipo siang ta makarap, na Ai si palpal ipo sanglak ta makarap. Au na kala solo atung kapa na mang pata ipo sula ane si IAVE na kala songo na asan ina i IAVE. ⁹ Emung ina kala tapasuk pok na kala pasal taun na palpal Negev.

Abaram e Aigipto

¹⁰ Si pangau i taun ke kata lapo atogon a mol lava si palpal ang. Asukang na Abaram kala pasiang ane Aigipto asi an ago tapai eiang, using a mol ke katapo rikek luai. ¹¹ Le ani kianla serei e Aigipto, Abaram kala antok na kisngana Sarai asukang ke, “Napo nas ta kupo aina ararai aminaungan. ¹² Na nganlak man a ri vap i Aigipto ki arai anim kila posong ta, ‘Aina suke nang kapo

kisngana.’ Au na kila angkoai si raung anig sikei kila teng ato ua. ¹³ Asukang vanang na kapo ro ani ku antok iria ta kupo taug ani ki teng ato iau na kag to ka kalakala asi kag la aiveven aro anim emung.” ¹⁴ Io na taun a Abaram kanla serei e Aigipto, vap i ring ang kila arai kinle ta Sarai katapo ararai miminaungan luai. ¹⁵ Na kana keve ainoinoai a Parao kila arai ania na kianla posong i mangal ania si Parao. Asukang na kila songo alak ia ane nei kana lu. ¹⁶ Au, na Parao kala aiveven aro na Abaram using a Sarai. Kata alis ia ta kana keve sipsip, na meme, na bulumakau, na dongki, na kamel na kana keve asosokai aina na tauan kapa. ¹⁷ Au, IAVE kala arai ta Parao katala songo kana aina na Abaram, kala alis a mamain ta malepen lava singina na si vap aongos ang i nei kana lu. ¹⁸ Au, na Parao kala lis mengen asi kana arai ani Abaram na kamela antok ia asukang ke, “Au si Abaram, marai sa kana kupo vil iau asukang ke? Ani sa akorong parik kutapa buk antok amalangas anig ta aina ke kapo kisngam? ¹⁹ Marai sa kuta antok ta kapo taum, kana? Kutala vil iau na natala osongon ia lenginang. Au kanat, kana na kam aina, songo le ia na mi pasal suai ani ring ke!” ²⁰ Na Parao kala alis a saupai ani Abaram si kana keve asosokai na kila asok suai ania kuvul ve kisngana na kana keve togtogon aongos.

13

Abaram ve Lot Kilongla Angtaliungai

¹⁻² Asukang na Abaram kala papelek a Aigipto taun a palpal Negev kuvul ve kisngana na kana

keve togtogon aongos. Abaram si taun ke katakana serei a igenen tauia luai, duk i vongo na kapkap miminaungan. Na Lot kata auai ve nia. ³ Kalapo pasal angpok rina le palpal Negev tung si kanla serei e Betel. Io, si vuk oring ang akorong e liuan i Betel na Ai, voiang kata atu lu aino singina, ⁴ na ka abis kapa na pata ipo sula ang. Eiang Abaram kala anguan songo an ani asan ina i IAVE. ⁵ Au, Lot kapa katapo atogon kakana ta kun keve sipsip na bulumakai na kana keve vakup ipo atu lu, na kana kun keve asosokai. ⁶ Kilong tapo auai atogon ani keve bil miang ke asukang na vuk roe ang kilong tapo ago ia kata lapo liklik anirilong kuvul. ⁷ Au na using kapo liklik a vuk roe ang, karilong keve katakai i aiveven vongo kitapo uli angmamaralai. Si vuk pangau ke ri Kanan na ri Peris kapa kitapo ago na roe ang. ⁸ Asukang vanang na Abaram kala antok a Lot asukang ke, “A, parik nang kapa ro ani ka atogon angmamaralai e nei liuan irung na nei liuan i karung keve asosokai. Tarungpo angtogon nang. ⁹ Kalapo roron vang kana ani tarung anggtaliungai. Roe lava nang kapo oros palau e matarung. Pilak ta kam ta palpal roe kupo buk ia, na man kula luk a saka palpal an, nau nala kun luk ani mang palpal. Kapo ro ta tarung anggtaliungai e ke.” ¹⁰⁻¹¹ Au na Lot kan arai ani mas ro i polpolokan i nei lulung ang e Ioridan na kala pilak ia ania. Vuk roe ke katapo roron luai val matang ang si IAVE, na asukang val roe ang e Aigipto taun a Soar. Si taun ke IAVE parik lak katapa vil punuk suai ani ri vap i Sodom na Gomora. Au, Lot kala tapasuk na kala pasal taun a vuk roe ang ane si ring ipo sanglak

ta makarap. Eiang vanang, ngono igenen ke kilongla angtaliungai. ¹² Abaram kala ago si roe ang e Kanan na Lot kala pataun na keve rina i nei palpal ang na kanla atu lu ngere Sodom. ¹³ Ri vap i Sodom kitapo to arikek luai na kitapo uli abis ani keve lau rikek miang e mete IAVE. ¹⁴ Au, emung palau i karilong angtaliungai, IAVE kala antok na Abaram asukang ke, “Le si vuk oring ang kupo tung singina, ku tere aongos aulitai anim si keve palpal malu. ¹⁵ Roe aongos ang nang kupo arai ania, naka alis ua na matmatan inatus emung im tatana ani kala kakami asikei. ¹⁶ Naka asereai aniria ani ki duk luai na parik kipa angkoai si taot korong aniria. Man ta sikei ka angkoai si tataot korong ani mutep i kuli vunep ke io, kala angkoai vanang si tataot korong ani matmatan inatus emung im. ¹⁷ Pasal na ku ararai ani vungavunga na manamanang i vuk roe ang. Kalapo kakam nang. Nala alis ua tatana.” ¹⁸ Asukang vanang na Abaram kala aingik kana keve lu taun a Eberon na kanlapo atu lu eiang ngere keve ei gogoai ang si Mamre. Eiang kala solo atung kana pata ipo sula taun a IAVE.

14

Abaram Kata Asapang a Lot

¹⁻³ Si vuk pangau i taun ke katapo atogon a visvis e nei palpal Lulung i Sidim, kipo kin ia ta Laman Makasim. Puat a vosap kita pasal asi an visvis ve mang palpalima na vosap. Amrapel i Sinar, Ariok i Elasar, Kedorlaomer i Elam na Tidal i Goim kita visvis ve mang palpalima na vosap ke: Bera i Sodom, Bersa i Gomora, Sinab

i Adma, Semeber i Seboim na vosap i Bela, nang a palpal ang kipo kin kapa ia ta Soar. Palpalima na vosap ke kita angsongo na kila tung kuvul e palpal lulung ke e Sidim. ⁴ Ani 12 na matas aongos kita ago neite saupai si Kedorloamer na si va 13 i matas vanang kila tutaliung ia.

⁵ Au na si va 14 i matas Kedorlaomer na keve vosap ang kita ago ve nia kita pasal na kianla vis suai ani ri Repa e Asterot-Karnaim, ri Sus e Am, na ri Em e Save-Kiriataim, ⁶ na ri Or e palpal mulangan i Seir na avunga lik ane El Paran ngere ring varasai palau ang. ⁷ Le iang kila aliuliu pok na kila pasal ane En-Mispat, kipo kin ia ta Kades si taun ke, na kianla luk aongos a roe ang si ri Amelek na si ri Amor kapa po ago ang e Aseson-Tamar.

⁸ Au, asukang vanang na palpalima na vosap ang le Sodom, Gomora, Adma, Seboim na Bela (nang Soar) kila auai kuvul na kianla itoitonai ani kari keve tungtungan i visvis e nei palpal lulung ang e Sidim. ⁹ Na kila angvisvis ve palpalima na vosap ang, Kedorlaomer i Elam, Tidal i Goim, Amrapel i Sinar na Ariok i Elasar. Visvis ke katapo asukang ke: puat a vosap kitapo petau na palpalima na vosap. ¹⁰ Au, palpal lulung ang e Sidim katapo duk i ri lulung lik pulakai voiang kapo atogon kolta neiria. Na vuk taun ang na ngono vosap ke i Sodom na Gomora kilongta sip, mang matan i karilong keve vap kila puka nei keve lulung ang, na mang matan iria kila sip alak taun a ring mulangan. ¹¹ Asukang na puat a vosap ang kita aunga aongos na togtogon na matan pok i Sodom na Gomora na kila pasal suai tatana.

¹² Kita tak kapa na Lot, nat ang si Abaram, kuvul ve kana togtogon aongos. Io, katapo asukang ke using katapo ago e iang e Sodom.

¹³ Au, mangsikei i kana keve asosokai a Lot kala sip na kamela antok a Abaram, igenen i Ebraio voike katapo ago ngere keve ei gogoai ang si Mamre, igenen ke i patvap Amor. Mamre katapo tasirilong i ri Eskol ve Aner na kitapo tung kuvul aongos ve Abaram. ¹⁴ Io, taun ang na Abaram kata longong ta kitala teng akit kana nat, kala songo akuvul kana petau i visvis. Tataot iria 318 aongos. Petau ke kitapo kakana akorong ta vap ipo aiveven na itoitonai ani matan taun asukang ke. Kata songo le vanang iria na kila pasal using na vap ang tung e Dan akorong. ¹⁵ Au eiang si tenei vong ang kala pagpagal iria si keve kuvkuvulan lik asi an via ani vap ang. Au, kila vis iria na kila lu iria tung e Oba, liu a Damaskus. ¹⁶ Na Abaram kala songo pok kana nat ta Lot ve kana togtogon aongos kuvul ve kari keve aina na vap kapa.

¹⁷ Abaram katala vis suai aongos ani ri Kedor-laomer ve keve vosap ipo tung ang ve nia, na vosap i Sodom kamela paruduai ia e nei Lulung i Save. (Kipo posong kapa ia ta Lulung si ri Vosap.)

¹⁸ Au eiang, Melkisedek, vosap i Salem, kala sasagi aniria ta saui na vaen. Igenen ke katapo piris si God e Palkul Luai. ¹⁹ Au, kala sasagi le na kala poso atautauia na Abaram asukang ke, "Atautauia ane singim Abaram, le si God i Palkul Luai, ninia na vo tauk i kuli rina na metekuku. ²⁰ Io, na posong ro ane si God i Palkul Luai, voiang kata atiti dong ua ta vap ipo marala ang

anim.” Au na Abaram kala pagal suai ania ta keve vo asangauli i keve bil ang. ²¹ Na vosap i Sodom kala antok na Abaram ta, “Tuang, ku alis iau nang ta vap ang, na togtogon aongos ang ku teng akit ia anim.” ²² Sikei Abaram kala antok ia ta, “Parik. Natala atung a kungag nang i atu vala e matana i IAVE, God i Palkul Luai ang, na tukulai i metekuku na kuli rina ke ta ²³ na ago luai ta naung an ta mangsikei i kam keve togtogon aongos. Io, ka ago luai ta vuk vakup lik luai vo vuk kulit lik i pauk i kak name teng ia. Napo lolokovo vei nganing kula antok nganlak lak ta numai kutala vil atauia iau. ²⁴ Na ago luai ta luk an ta sikei a bil le singim sikei sa palau kag petau kitala angan ia na palpal i togtogon palau nang ke petau vap ke kitala auai ve nau, ri Aner, Eskol na Mamre io, ritol kitol luk kakaritol ta pagpagal i togtogon ang.”

15

Palpalatung si God ve Abaram

¹ Emung ina palau, kalingana i IAVE kamela serei si Abaram nei ararai veai ani mengen ke, “Ku ago ta leng an Abaram. Nau kana kam lilit kitmat. Io, nau naka seupok alava luai anim. ² Sikei Abaram kala antok ta, “Pua, kag igenen madot luai ta IAVE, ka saka roron an vanang kam atautauia anig sipo kovek i nat akorong ke tatag. Igenen asi la atogon ani tauia ang emung ig, kana na Elieser i Damaskus. ³ Parik kuta lapa alis nat anig. Asukang nganing na asosokai ke i nei kag lu kavla tauk nganlak i tauia aongos ang.

⁴ Au na kalingana i IAVE kala serei singina ta, “Parik. Igenen ang nang parik kamepa atogon a tauia ang. Naka alis ua nang ta kakam ta ring nat akorong, ani ninia ka tauk i kam tauia emung im.” ⁵ Le na kala asoung na Abaram ane komo na kala antok ia, “Au kanat, ku tarak alak ane metekuku na ku tataot kotok na mamain ta kalto aongos suke - io, man kupo angkoai si tataot aniria. Longong, kam matan inatus vanang emung im ki serei asukang ta keve kalto suke.” ⁶ Na Abaram kala lomlomon ta mengen ang si IAVE. Asukang na IAVE kala taot ia ta kapo igenen korong e matana. ⁷ Na kala antok ia, “Nau a IAVE nata asoung ua pelek a Ur nei liuan i ri Kasdim, asi kag alis anim ta palpal roe ke ani ku tauk ina.” ⁸ Sikei kala antok, “Kag volava ta IAVE, na saka malangas an vang ta nalapo tauk ina?” ⁹ Na kala antok ia, “Ku an luk le anig ta sikei a bulumakau aina tanginang na sikei a meme na sikei a sipsip tauan, siksikei ka atogon kana potol a matas ila to, na kapa ta sikei a uk na sikei a maniangui tanginang.” ¹⁰ Na kanla luk aongos iria na kamela lamdek angpal iria na kala amatung angpalpalai ani ngono palpal iria, sikei si ngono mani ang parik kapa lamdek angpal irilong. ¹¹ Na ri mani lava kime lapo karau na keve bil i lamut ang, na Abaram kalapo lulu suai aniria. ¹² Au, kalapo sin ariri na makarap na buk rot lava kala lukluk na Abaram na kala rot punuk. Na mangsikei a vuk vong taremaras kala pakut aongos ia. ¹³ Na IAVE kala antok ia, “Kana vang ku nas aro ta keve matan inatus emung im kian ago i sokoung si mangsikei a rina parik ta kakaria akorong. Na

ani 400 na matas aongos ki akeke tataria na ki ago si vilvil akui. ¹⁴ Sikei naka amiming lak na palpal vap ang kianla ago aisog neite kui singina, na taun ki soung pelek na ring ang ki soung veai ani tauia tavirimok. ¹⁵ Sikei numai kuan sinong lavan aro luai le na kian amunai anim vang ve keve tivum. ¹⁶ Au, puat a polpolokan ki kun mamat suai tapai na keve matan tivum kila papok ane ke. Ka asukang ke using a keve lau rikek ang si ri Amor ka serei arikek aliu lak le na kila soung suai.” ¹⁷ Au, makarap kala siang luai na kalapo vong aongos, na mangsikei a avubus kala serei na bung kapo soung le neina na mangsikei a sulu kapo ureurek alava. Bil ke kanla pasal aliu nei liuan i keve vuk angpalpalai i keve manmanik i putuk ang. ¹⁸ Si taun ang akorong vanang IAVE kala atung kana palpalatung ve Abaram. Kata mengen asukang ke, “Naka alis kam matmatan inatus ta vuk roe aongos ke le si sung ang i Aigipto tung si sung lava ang i Euparates - ¹⁹ roe ke, kana na keve palpal vap ke kipo ago singina: ri Ken, ri Kenis, ri Kadmon, ²⁰ ri It, ri Peris, ri Repa, ²¹ ri Amor, ri Kanan, ri Girgas na ri Iebus kapa.”

16

Ri Agar ve Ismael

¹ Au, Abaram katapo kovek i nat using a kisngana ta Sarai parik katapa ingus korong ta kana nat. Sikei Sarai katapo atogon a mangsikei a ainan asosokai le Aigipto kana asan ta Agar. ² Asukang na kanla serei si Abaram na kala antok ia asukang ke, “IAVE nang kapo tav ainak anig si

atogon nat. Asukang na napo buk ua ani kuan rot ve kag asosokai. Le si nat ang nala kun angkoai asi asereai ani mangsikei a patvap.” Au, Abaram kala auai ve lomlomoni ang si Sarai. ³ Si taun ke kalapo sangauli na matas kana ago e Kanan na Abaram. Au na Sarai kala songo le kana ainan asosokai na kanla atatung ia si Abaram ani ka ago ve nia asukang ta kana aina. ⁴ Io, na kala rot korong ve nia na kala atogon kana sungsungukan. Au, taun ang kala nas ta kalapo atogon kana sungsungukan ta Abaram, kalapo uli kiming na kurek ani Sarai, aina po tauk ang una. ⁵ Au na Sarai kala antok a Abaram ta, “Numai kana kupo tukulai i mese ke nalapo paus ia. Nata alis ua ta kag asosokai ani kuan ago ve nia. Au na kana using kalapo nas ta kalapo atogon sungsungukan le singim, kalapo kiming iau. Pua, kapo ro ani IAVE ka arai nei liuan irung ta si kapo korong.” ⁶ Na Abaram kala antok ta, “Apua, aina ang apok kapo kakam ta asosokai na kapo matung e kungam ta ku abis a sa kupo lomon ia ta kapo roron singina.” Asukang na Sarai vanang kala bil arikek si Agar tung si kala sip ania. ⁷ Au, Agar kanla sip ane nei ring varasai palau na eiang angelo si IAVE kamela serei singina ngere mang vuk laman lik ipo uv alak le nei roe. Laman ang kapo matung atava na selen ang ane Sur. ⁸ Au, angelo ang kala antok ta, “Agar, asosokai ke si Sarai, kuta pasal le voi kana? Na nei a ring ang kupo pasal taun ia?” Na kala antok ta, “A, nang napo sip nang ani tauk ug ta Sarai.” ⁹ Au na angelo ang si IAVE

kala antok ia asukang ke, “Papok akorong ane si taukum na ku lis aongos ua neite kana sausaupai. ¹⁰ Naka asereai aduk lak ani keve matan inatus emung im ani ki kun duk luai tav angkoai si taot.” ¹¹ Au na angelo ang si IAVE kala mengen kapa ia ta vuk mengen ke, “Kana kulapo ago veai ani sungsungukan na nganlak kula ingus kam nat. IAVE katala longong kam mamakus, na asukang vang ku atuk a nat ang ta Ismael. ¹² Nat ang ka asukang val dongki loi. Dual i kungana nganlak ka angsualai ve vap miang, asukang palau val dual i kungaria i ri vap ka kun angsualai kapa ve nia. Kana to ka to i anggegelai ve keve tasina akorong pok.” ¹³ Na Agar kala antok ta, “Kana vang natala arai akorong ani Voiang kapo arai anig.” Le si vuk mengen ang vanang na kala atuk a IAVE vopo mengen ang singina ta, “Numai a God ang kupo arai anig.” ¹⁴ Asukang vanang na vuk laman ang kita atuk ia ta Ber Lai Roi. Laman ang si taun ke kapo matung lak nei liuan i Kades na Bered. ¹⁵ Io, na si selen ke vanang a Agar kata ingus nat ani Abaram. Na Abaram kala atuk a nat ang ta Ismael. ¹⁶ Abaram kata lapo 86 na matas na Agar kala ingus a Ismael.

17

Palpalatung i Lampulit

¹ Au, Abaram kalapo 99 na matas na IAVE kala anguan tutu aserei an singina na kala antok ia ta, “Nau kana na God Kitmat Luai. Ku pasal ta pasal kapo korong e matag na ka ago ta visuk ka lak ua. ² Naka vil akit kag palpalatung nei liuan

irung na nala asereai alava luai ani kam keve apolokai.”³ Abaram kata longong a bil ke na kala soturungai ane kevkev luai. Na God kala antok ia ta,⁴ “Kakag vang kana ta palpalatung ve numai. Numai ku serei a tamaria i keve palpal vap miang luai.⁵ Ki aulei ta songo anim ta Abaram. Kana nala atuk ua ta kam asan tanginang ta Abaram, using natala asereai anim a tamaria i mamain ta palpal vap.⁶ Naka alis ua ta matan vap lava luai, na le singiria ri vosap ki tapasuk atung. Ku atogon ta matan tivum lava luai na nganlak kila asereai ani ri palpal vap miang e kuli rina ke.⁷ Nala amatung a palpalatung ke ve numai ani ka tung atokos luai nei liuan irung na keve matan tivum ki serei emung im, na ani polpolokan tanginang lak ang kapa. Io, ka asukang ke ta ku uli atogon anig val kam God na asukang kapa si keve matan tivum e mung im lak.⁸ Roe ke e Kanan kupo ago asukang ta sokoung singina, nala alis anim ve keve matan tivum emung im ani kala kakami asikei. Na riria kapa, ki atogon iau val kari God.”⁹ Na God kala rodo kana mengen taun a Abaram asukang ke, “Na anim vang akorong, ku tung akit si palpalatung ke napo amatung ia ve numai na keve matan tivum emung im, si mamain ta polpolokan aliu.¹⁰ Kana vang na palpalatung ke ve numai na keve matan tivum emung im. Palpalatung voike mi teng akit luai singina. Asukang ke vang: Keve nat tauan aongos kipo serei nei liuan imi, mi lampulit iria.¹¹⁻¹² Le si taun ke mi uli lampulit ani ri nat tauan aongos, si va limaletul i taun emung i ingus aniria. Lampulit

ke ka asukang val akanangai i kag palpalatung ve numai na ka pakut aongos na ri si kipo ago neite kam aiveven asukang ta ri asosokai na matan asosokai ang mita samui iria le si mang matan vap petekai - io matan vap ang nang parik nami akorong mitapa asereai aniria. ¹³ Teng akit a mengen ke. Kantanem kita serei eiang si kam patvap akorong vo kuta samui iria ta kam kapkap, riria aongos lak asi lampulit. Akanangai ke ka serei si pukunimi asukang ta tokos luai i palpalatung. ¹⁴ Io, na saka nat tauan an e nei liuan imi parik kapa siang si bil ke, asi kirikai suai ania pelek kana vap. Using nang kalapo vil putuk na kag palpalatung.”

Palpalatung i Isak

¹⁵ God kata mengen kapa na Abaraam ta mang vuk mengen asukang ke, “Ani kisngam ta Sarai, kula aulei kana ta songo ania ta Sarai. Kana nala atuk ia ta asan tanginang ke, Sara. ¹⁶ Naka atautauia lak ia na ka kun ingus akorong ani kamilong nat. Na eiang kam aina ka kun serei a tivuria i keve palpallap vap miang na ri vosap kapa ki kun tapasuk le si keve matan tivuna emung ina.” ¹⁷ Au, Abaraam kala soturungai na kala los. Na kalapo antok musik singina pok ta, “Iau? Kapo koi lak nang ta igenen lapan val nau, 100 na matas i to, ka atogon nat lak? Pua, kapo angkoai lak nang ta Sara ka ingus si lapo 90 na matas ke?” ¹⁸ Le na kala antok a God ta, “Au si sa, kapo ro nang ta Ismael ka luk kam atautauia.” ¹⁹ Au na God kala antok ia, “Kapo ro nang, sikei kisngam ta Sara ka ingus lak ta kam nat na ku atuk ia ta

Isak. Na le singina nala teng akit kag palpalatung tung si keve matan tivuna kapa emung ina. Io, kapo palpalatung asi tung atokos luai. ²⁰ Au na ani Ismael, kapo ro natala longong ua. Na kun atautauia ania. Ninia ka kun serei aduk luai si kana keve apolokai na ki polok alava si kari tataot. Ka serei a tamaria i 12 na tu ainoinoi na naka kun asereai ani keve matan tivuna emung ina ani ki serei a palpal vap lava luai. ²¹ Sikei, si palpalatung ke singig, na asereai ania si Isak, nat ang na Sara ka ingus ia anim si vuk taun asukang ke si matas ang eno.” ²² Au, God kala kamus ta anmemengenai ve Abaraam na kala palak alak pelek ia. ²³ Na si taun ang akorong pok Abaraam kata songo kana nat Ismael na keve nat i serei ang si petau i kana po aiveven ang na vap i kana samui ang ta kana kapkap akorong na kala lampulit aongos iria val God katata pinipini tapai ania. ²⁴ Ninia akorong na Abaraam kata lapo 90 na matas aongos taun kita lamut ia. ²⁵ Na kana nat ta Ismael katapo 13 na matas. ²⁶ Ngonong angama aongos kilongta auauai lampulit si sikei palau a taun. ²⁷ Io, asukang vanang na keve nat tauan aongos neite aiveven ang si Abaraam, vap i nei lu na vap i kana samui ang, kita auauai lampulit ve nia Abaraam.

18

Potol a Sokoung

¹ Si mangsikei a tenei ias lava Abaraam katapo sinong e mete takaman i kana lu ngere keve ei gogoai ang si Mamre, na IAVE kala serei singina.

² Abaraam katan tarak alak na kala arai ani potol a igenen kitolpo tung e ring vunga lik. Vuk taun ang kala arai aniritol, kala tapasuk sumasuma palau pelek a mete kana lu na kala sang asian ruduai aniritol. Kanla soturungai ane vunep ³ na kala antok, “Kala ro luai, kag igenen tauia! Napo sokotuk imitol ani mitol ago ta pasal liu luai an palau asukang ke. Napo ago kana si pakangai animitol. ⁴ Tol kokoai na nan luk laman le asi me galui ani kakimitol, le na mitol sinong ausai tapai neite ei ke. ⁵ Io, ta kamitol men pok lik kapa asi akikit animitol si paspasal ang. Tol sinong aro, naka pakangai nang animitol.” Na kitola antok ta, “Kapo ro. Ku abis ia val kutala posong ia.” ⁶ Asukang na Abaraam kala sumasuma alak pok ane nei lu na kanla atai a Sara ta, “Au iuang, ku sumasuma palau ta potol a pakut i palaua roron luai na ku itoiton ta rukun saui.” ⁷ Le na Abaraam kala sang sumasuma ane nei liuan i kana takaman vongo na kanla pilak a mangsikei a natnat ngoknok tanginang ro lik i vulumakau. Kala alis ia si mangsikei a asosokai eiang asi kana an itoiton na vil amoso ania. ⁸ Au na kanla luk na mang keve bil asi amomoi saui na keve susu. Kamela luk tul na avus ila itoiton amoso ang na kala sasagi ani volo tanganu ang. Taun kitol lapo angan, nia na Abaraam kanlapo tung neite mang iei eiang. ⁹ Na kitola sui ia, “Au na nei a ri kisngam evoi ta ri Sara?” “Nang riria e nei lu.” ¹⁰ Au, kala antok ta, “Si vuk taun asukang ke akorong si matas ang eno, namela serei pok singim, na ri kisngam ki atogon kari nat.” Si vuk taun ke akorong Sara katapo tung e mung

ina i kokolongong e mete takaman i lu. ¹¹ Sikei rilong aongos ve Abaraam kilong talapo lavan luai na Sara akorong katala polo soliu kana taun i atogon nat. ¹² Asukang vanang na taun kata longong a mengen ke kata los musik lik na kalapo lomlomonai ta, “Pua, nalapo piluk luai na kag tauan kalapo kun lavan akorong vang. Kala saka angkoai an anig si atogon ani bil miminaungan ke?” ¹³ Sikei IAVE kala sui a Abaraam ta, “Au, marai sa vanang na Sara kapo los na kapo antok ta parik kapa koi ia kana si atogon nat si lapo lavan? ¹⁴ Au nei? Nau kana na IAVE. Sa vanang kapo kitmat anig si abis ania? Name serei lak singim si taun i kag la atutung si matas ang eno na Sara vang ka atogon ta kana nat.” ¹⁵ Sikei Sara kalapo leng lik pulakai na kala kapau ta, “A, parik nang natapa los.” Sikei IAVE kala polpol ia ta, “Io, kapo tutuman luai ta kuta los.”

Abaraam Kata Sokotuk ani Sodom

¹⁶ Au, volo igenen ke kitol lapo tapasuk asi pasal na kitola tung si tere asiang tapai ane Sodom. Abaraam katapo auai asi an atatung aniritol. ¹⁷ Na IAVE kalapo lomlomonai ta, “Au sa, naka amunai ani Abaraam kana ta sa napo buk asereai ania? ¹⁸ Abaraam lak nang ka serei a tamaria i palpal vap madot na tavirimok luai. Na eiang a mamain ta palpal vap aongos e kuli rina ki luk kari roron le singina. ¹⁹ Using nau natala pilak ia ani ka tu ainoai ani kana inatus na keve matan tivuna e mung ina ani ki teng akit si kag keve laulauan si selen ke ta ki asereai ani aisoisogan kapo marip na kapo korong. Na eiang nau a

IAVE nala asereai atutuman ani kag palpalatung ve Abaraam.” ²⁰ Au na IAVE kala antok ta, “Keve atatai ke natala longong ia i Sodom na Gomora kapo tavirimok luai. Rikek ang kipo siang neina kapo mitmitikan luai. ²¹ Asukang na nan pasiang tapai ane iang na nan kun arai akorong ta matag ta sa natala longong ia nia kapo tutuman val atatai anig. Man parik kapa tutuman, naka luk na nas ang eiang kapa.” ²² Au, mang ngono palua rilong kilongla kik putuk sian pasiang ane Sodom, sikei Abaraam kala sikei a tung an eiang e matana i IAVE. ²³ Na kan pataun ia na kala sui, “Au si ku gal suai kapa nang ani mang matan vap korong kuvul ve keve vap rikek aongos suke? ²⁴ Kapo sa singim ta man ka atogon ta 50 na igenen korong e nei rina ang? Sa, ku gal suai lak ani rina ang? Sa, parik ta anangnangai ania using a 50 na igenen korong ang kipo ago singina? ²⁵ Kapo tav angtunganan luai anim si abis ani bil asukang ta kula raung kuvul na ri vap korong ve ri vap rikek asukang pala val kipo rikek aongos. Pua, parik kapa angkoai nang! Sa, parik ta Katakai i Saupai i kuli rina ke ka abis a lau kapo angkokoai? ²⁶ Na IAVE kala antok ta, “Man nala sabonai ta 50 na igenen korong e Sodom, nala anangnangai ani rina aongos ang using palau iria. ²⁷ Na Abaraam kala anguan luklukai an ta, “Pua, using ko nalapo kavakavalak ua si mengen korong ve numai, IAVE, igenen palau i mutep na vuta ke tatag, kapo koi si na sui ta ²⁸ man a tatot ang kala uak ta palpalima sa, ku vis punuk suai lak ani nei rina ang?” Na IAVE kala antok ta, “Parik, man na sabonai kapa ta 45 na igenen korong eiang,

nala tav vil arikek ania.” ²⁹ Le na Abaraam kan luklukai pok ta, “Au na man a 40 palau kipo ago eiang, sa singiria?” Na kala antok ta, “Ani 40 na igenen ang kapa, na ago ta vil arikek ani nei rina ang.” ³⁰ Na Abaraam kala antok, “Au, kanat. Kapo ro ani IAVE ku ago ta songag an anig, sikei napo atogon lak a mang susui ta man kala 30 na igenen palau ki ago eiang, kapo sa singim? Na kala antok ta, “Na tav bil arikek lak kapa man ta 30 na igenen korong na sabonai aniria eiang.” ³¹ Na Abaraam kala antok ta, “Pua, using ko nalapo kavakavalak ua si mengen korong ve numai, IAVE, sa si man a 20 na igenen palau kula sabonai aniria eiang?” Na IAVE kan polpol ia kapa ta, “Ani 20 ang kapa na tav vil arikek ani nei rina ang.” ³² Na Abaraam kala antok ta, “Au, kanat. Kapo ro ani IAVE ku ago ta songag an anig, sikei napo atogon lak kag akamusai luai i susui. Ka sa akorong man kula sabonai ani sangauli palau eiang?” Na kala polpol ta, “Ani sangauli palau ang kapa, na ago ta vil arikek an ani nei rina ang.” ³³ Au, kan kamus na angmengenai ke si IAVE ve Abaraam na kala papelek ia. Na Abaraam kala kun papok ane si kana vainagoan.

19

Lot Kata Papelek a Sodom

¹ Si vuk pangau ke, ngono angelo ang kilong anla serei e Sodom si kalapo sagup a makarap. Na Lot, nia katapo sinong mete takaman alak ane nei rina ang. Taun kata arai anirilong kala tapasuk atung na kanla tu ruduai irilong. Kala

soturingai ane vunep na kala antok,² “Au, ngono igenen tauia, milong pasal asukang ke ane si kag lu. Napo ago kana si pakangai animilong. Long palak na milong galui a keve kakimilong. Io, kapo ro ani milong ago tapai ani vong ke singig na tenei vauk lak milong tapasuk using kamilong paspasal.” Na kilongla antok ia ta, “Parik, atalipai animemlong na namemlong an matung ausai e nei ring kalakala suke i nei rina ke.”³ Sikei Lot kalapo sunggil luai anirilong na kilongla longong ia. Asukang na kanla itoitonai ani rukun saui anirilong, na kilongla angan.⁴ Au, kitola buk an matung ausai na ri vap tauan aongos i keve vuk palpallik i nei rina ang i Sodom kimela tung aulit na lu ang, vap tanginang na lapan iria aongos.⁵ Na kila songo alak ane si Lot ta, “Au iuang, nei a ngono vopo serei vong ke singim anginang? Ku songo asung irilong ani namem me rot tapai ve rilong.”⁶ Au, Lot kala soung ane singiria, na kala akang akit pok a takaman emung ina⁷ na kala antok ta, “Keve tungag, ka ago luai. Mi ago ta abis an ani lau visuk ang.⁸ Arai, kag ngono kavulik kilongpo tav nas lak ani ri tauan. Nan songo le irilong ani mi akeke tatarilong val kam vubuk, sikei si ngono igenen ang, mi ago luai ta abis an ta mangsikei a bil singirilong. Kilongpo ngono sokoung nang na napo aiveven irilong e nei kag lu.”⁹ Sikei kila vas ia ta, “Ai, ku pasal suai ani mete takaman ang!” Na kila angmengenai pok singiria asukang ke, “Igenen ke kata kun serei sokoung eke singira na kana kalapo buk ani ka vil saupai anira.” Na

kila taong ia ta, “Man parik nganing kupa alis tatarilong, namem bil arikek luai singim soliu na sa namem abis ia si ngono iuang.” Na kilapo porot alava luai ani Lot na kila aingik asung sian nui galang ani takaman. ¹⁰ Sikei, ngono igenen e nei lu ang kilongla sulai asung ani kungarilong na kilongla tak alak pok a Lot ane nei lu, na kilongla akang bat a takaman. ¹¹ Na kitmat irilong kala vil aba na vap aongos ang e komo, tanginang na lapan iria. Na parik kilapa angkoai si sabonai korong ani mete takaman i lu ang. ¹² Au, ngono igenen ang kilongla sui a Lot ta, “Au, kupo atogon kam mang keve angtoyon eke? Matan inatus im, vo keve almum, vo si eke pulakai kapo angasungai im? Man ka atogon, songo suai aongos aniria ¹³ using namemlong lapo usausa nang si vis punuk suai ani rina ke. IAVE katala longong na keve mengen i atatai ania na kala asok imemlong si me vis punuk suai ania.” ¹⁴ Au, Lot kanla soung ane komo na kanla mengen amalangas na ngono almuna ila pala si osongon ani kana ngono kavulik ta, “A, ngono iuang. Long sumasuma palau na milong pasal suai using IAVE nang kalapo usausa si vis punuk suai ani rina ke!” Sikei ngono almuna kilongpo lomon ia ta kapo kapau. ¹⁵ Au, kalapo malas alak a tangat na ngono angelo ang kilongla asum a Lot ta, “Ku sumasuma nang! Ku songo na kisngam na kam ngono kavulik suai ani ring ke sumasuma palau. Mi abis vei mila kun puka arikek man namemlongla amiming a rina ke.” ¹⁶ Lot kalapo tung i susugul lik, sikei ngono igenen ang kilongla tak le na kungana i Lot na kana volo angnanan

na kila pasal suai tataria pelek na nei rina ang ani kian kalakala, using a IAVE kata ngorem na angtama ke. ¹⁷ Na taun ang kime lapo ago e komo i rina ang mangsikei irilong kala antok iria ta, “Au, mi sip suai ta kami keve to! Ka ago luai ta sikei ka tere pok ane mung vo ka tung ausai pulakai eiang nei ring marul ang! Mi sip alak sumasuma ane kuli mulang vei mamaiten ke kala kun luk animi.” ¹⁸ Sikei Lot kala antok irilong asukang ke, “Ai, parik kag ngono igenen tauia. ¹⁹ Nau kana kamilong asosokai. Na milong tala lomon alava luai anig lenginang na milong tala akalit amalangas ta kamilong ngorem taun anig si sa kana milong tala abis ia singig. Sikei parik nang napa angkoai si sip taun ani keve mulang suke. Mamaiten ke nanging kala kinkos iau na nala mat. ²⁰ Milong arai, kapo atogon sukana na mang vuk rina angasungai angkoai si nala sang taun ia. Kapo vuk rina roron lik nang, ingko? Io, asukang vanang parik nalapa angkoai si na mat.” ²¹ Na angelo ang kala antok ia, “Au kalaro, nala ainak ani kam sokotuk ke kapa. Vuk rina lik ang kupo mengen tatana nala kun ago ta vil arikek an kapa ania. ²² Sikei kana ku sang sumasuma tapai ane iang. Using parik napa angkoai si bil ta sa lak tung kuanla serei aro e suke. Au, eiang vanang na kita atuk a vuk rina ang ta Soar.

Sodom ve Gomora Kata Ni

²³ Au, Lot kanla kinkos na nei rina e Soar na lenginang a makarap kalapo sinlak. ²⁴ Le vanang, IAVE akorong e metekuku kala vekai asiang ani iat nini val langit e kuli Sodom na Gomora.

²⁵ Sukana vang IAVE kata vil galang luai ani ngono rina ang kuvul ve palpal aulitai ina aongos. Ri vap aongos na keve suksukalan aongos kapa kala kamus aongos. ²⁶ Sikei, kisngana i Lot kata tere pok ane mung na pukun ina kala iat. ²⁷ Si tenei vauk lik using ina palau, Abaraam kata tapasuk na kala pasal taun na ring ang kilong tapo angtung anongo ve IAVE singina. ²⁸ Kanla tun asiang ane Sodom na Gomora na palpal lava aongos ang. Na kala arai palau ani bung miting lava sipo sang lak le si vuk vunep ang. Bung ang katapo asukang val bung i nei ring ipo ani aen. ²⁹ Io, taun ang na God kata ani na ngono rina lava ke, katala lomon pok na Abaraam asukang na kata asung na Lot pelek a mamaiten i ngono rina ke katapo ago singina.

Lot ve Kana Ngono Kavulik

³⁰ Lot kalapo leng ani ago e Soar, asukang na kala tapasuk ve kana ngono kavulik taun na kuli keve mulang ang eiang na kanla soi sinong si mangsikei a vakil. ³¹ Au, tulava i ngono angtasimal ke kala antok a tasina lik ta, “Tamarung kana kalapo lapan paspasal na kapo kovek i tauan asungai eke si la ago kuvul ve tarung, val kapo laulauan i kuli rina ke. ³² Kume na tarung an ainum na tamarung ta vaen. Man kala nio, tarung rot ve nia ani patmani ke ka uli ago akit le si tamarung.” ³³ Au, si tenei vong ang kilongla ainum a tamarilong ta vaen na kavulik aino ang kala rot ve nia. Taun katan matung le na ka tapasuk pok, Lot parik katapa nasai ani sa. ³⁴ Au, si taun using ina na kavulik ang kala

antok a tasina lik ta, “Anginang vong natanla rot le ve tamarung. Nganlak vong tarung anguan ainum an ania, na kuan palak na ku rot tapai ve nia. Si selen ke kara patmani ka uli ago akit le si tamarung.” ³⁵ Asukang na si tenei vong ang kapa kilongla ainum a tamarilong, le na kavulik emung kala kun palak sian rot ve nia. Na taun katan matung le na ka tapasuk pok, tamana parik katapa nasai ani sa. ³⁶ Asukang na si selen ke kana ngono kavulik na Lot kilongtala sungsun-gukan le si tamarilong akorong pok. ³⁷ Kavulik aino ang kata ingus kana nat na kala atuk ia ta Moab. Na Moab vanang kapo tamaria i ri Moab i taun ke. ³⁸ Au, anu emung kala kun ingus kapa ani kakana ta kun nat na kala atuk ia ta Ben Ami. Na Ben Ami vanang kapo tamaria i ri Amon i taun ke.

20

Abaraam ve Abimelek

¹ Au, Abaraam kala pasal taun a palpal Negev na kanla ago tapai e Gerar, nei liuan i Kades na Sur. ² Na eiang kan posong ta Sara kapo tauna. Au na Abimelek, vosap i Gerar, kala asok tapai ani Sara na kala osongon ia. ³ Na God kala serei vong si Abimelek nei orodung na kala antok ia asukang ke, “Numai vanang asi mat using kutala songo na aina vopo osongon ke.” ⁴ Abimelek lak parik katapa pasal asungai ani aina ke. Asukang na kala sui ta, “Au Volava. Sa? Ku vis punuk suai animem na matan vap korong ke? ⁵ Sa? Parik ta Abaraam akorong kata posong ta kapo tauna? Parik ta nia na aina ang akorong kata kun posong

ta kapo tauna i Abaraam? Abis ang nata abis ia, kata tapasuk le si lomlomoni daus. Kungag kapo daus luai si maiten ke.” ⁶ Na God kala antok ta, “Io, napo malangas ta kuta abis a lau ke le si lomlomoni daus. Asukang na parik natapa atalipai anim si kam la bil arikek ane singig. Katapo tukulai ina vanang parik natapa atalipai anim si sigil ania. ⁷ Kana vang ku asok pok a aina ang taun kana tauan akorong, using tauan ang nang kapo katakai i kusatung, na nganlak kala sokotuk anim na kula to. Sikei man parik kulapa lis pok ia, ku nas atutuman ta numai na kam patvap asi mamat aongos.”

⁸ Si tenei vauk lik palau i taun using ina Abimelek kala songo akuvul kana keve ainoinoai na kala atatai iria ta sa kata serei singina na riria aongos kila anglengai alava luai. ⁹ Na Abimelek kala songo alak tapai ani Abaraam na kala antok, “Au sa kana kuta abis ia singimem? Nata abis a saka rikek akorong an na kume songo mamaiten na mese taun imem ve matan vap ke kipo ago neite kag saupai? Kutala abis a lau ang singig voiang parik kapa angkoai luai si abis ania. ¹⁰ Nei akorong a tukulai i kam abis ani lau ke?” ¹¹ Na Abaraam kala antok ta, “Parik. Natapo lomlomoni musik lik nang ta kapo ararai asukang ke ta ri vap i ring ke parik kipa mamaila ani God na kapo angkoai luai ta ki raung iau using ani kag aina. ¹² Au na ngerena kapo taug tutuman kapa using kapo mang kavulik ke mamai sikei rinana kipo petekai. Asukang na nala osongon ia. ¹³ Na taun ang na God kata songo suai anig pelek na vainagoan si mamai, nala antok ia asukang

ke, 'Si keve ring tarung pasal ia, ku antok ri vap ta nau napo taum. Si selen ke ku akalit ta kam vubuk anig.' ” ¹⁴ Au, Abimelek kala songo aiton na mang keve sipsip na mang keve vulumakau na mang keve tauan na ainan asosokai ani ke Abaraam iria. Au na kala asok aliu pok na Sara ane si Abaraam akorong pok. ¹⁵ Na kala antok ia ta, “Kag roe aongos kana kapo oros e malangas i matam. Pilak ta kam ring na ku ago singina. ¹⁶ Na kala antok a Sara asukang ke, “Kana napo alis a taum ta kapkap lava luai ke asi pakut bat ani lau rikek ang natala abis ia ane singim. Na ani vap ang ve numai ki nas ta kupo kalakala luai si lau rikek.”

¹⁷ Na Abaraam kala sokotuk a God ani ka atautauia pok na Abimelek ve kana aina na kana keve ainan asosokai ani ki atogon nat pok ¹⁸ using God kata la vil bat aongos a keve lu i nat si keve aina aongos nei kana vainagoan a Abimelek le si Sara, kisgana i Abaraam.

21

Ingus and Isak

¹ Au si vuk pangau ang, IAVE kala arai ani Sara na kala atautauia ia val kata palatung. ² Na Sara kala sungsungukan na kala ingus a mangsikei a nat ani Abaraam. Abaraam si taun ke kata lapo lavan singina, au na nat ke kita ingus ia si taun ang akorong a God kata atatai a Abaraam tatana. ³ Na Abaraam kala atuk a nat ang ta Isak, nat ang a Sara kata ingus ania tatana. ⁴ Na Isak kalapo limaletul kana taun i to. Au, Abaraam kala

lampulit ia val atatai ang si God. ⁵ Abaraam kata lapo 100 na matas aongos si taun ke kita ingus kana nat singina. ⁶ Na Sara kala antok ta, “Pua, God katala lis iau ta bil asi kag los maramarak singina, na man a ri si ki longong kana ta sa kalapo serei singig, ki kun los kuvul ve nau.” ⁷ Na kala rodo na mengen ang, “Si pat kana ka angkoai si antok ani Abaraam ta Sara kapo koi si atutus nat lak? Sikei kana, si lapo lavan luai ke tatana, natala ingus korong a nat ke ania.”

Ri Ismael ve Agar

⁸ Au, nat ang kala polok alak tung si kalapo angan korong na Abaraam kala teng a matan angan lava i posong ro singina. ⁹ Sikei, Sara kala arai ta nat ang ainan Aigipto ke kata ingus ia ani Abaraam kapo kuskurek, ¹⁰ na kala antok a Abaraam ta, “Ku kirikai suai ani ainan asosokai suke ve kana nat using parik luai ta nat vo serei si asosokai ang kame angpagal ta togtogon ke ve kag nat.” ¹¹ Na Abaraam kalapo mamakus alava si lomlomonai ke using nat ang kapo kana nat kapa. ¹² Sikei, God kala antok ia asukang ke, “Ku ago ta mamakus luai an ani kam nat na ainan asosokai ang. Longong palau ta sa nang a Sara kapo mengen ua tatana, using le si Isak akorong vanang, au matan tivum emung im ki atogon asan. ¹³ Au na ani nat ang si ainan asosokai ang, using kapo kam nat kapa, nala kun apolokai ani kakana ta matan vap akorong.” ¹⁴ Au na si tenei vauk using ina Abaraam kala asisiang men pok na kala luk a sikei a ese laman na kala agon ia e kalakalana i Agar kuvul ve nat ang na kala asok

suai ania. Na kanlapo su pulakai si ring varasai ang e Berseba.

¹⁵ Au na taun a laman i nei ese ang kala mat luai, kala amatung kana nat neite mang ei eiang, ¹⁶ na kala pasal akipai ane ring vunga lik na kanlapo sinong, using kapo lomlomonai ta, “Pua, parik napa angkoai si tere palau asukang ke ta kag nat si mat.” Na taun kapo sinong lomlomonai eiang kala tangis alava. ¹⁷ Na God kala longong a nat lik ang sipo tangis na kana angelo kala songosongo le metekuku taun a Agar asukang ke, “Agar, kupo sa? Ku ago ta leng an, using a God katala longong lenginang kana tangis a kam nat si ring ang kapo matung singina. ¹⁸ Longong. Ku tak atadut kam nat na ku teng akit ia e kungana. Using le singina naka asereai lak ani matan vap lava.” ¹⁹ Na God kala palas a matana na kala arai ani mangsikei a laman kapo uv le nei roe, na kanla lolong kana ese na kanla ainum kana nat. ²⁰ Nat ke kata polok alak na God kata ago kuvul ve nia. Kana ring i ago nei ring varasai, na katapo katakai i so ta vatilau. ²¹ Au na taun ang katapo ago eiang nei ring varasai ang e Paran, rinana kila aosongon ia ta mangsikei a aina i Aigipto.

Angainainakai si Abaraam ve Abimelek

²² Si taun ang ri Abimelek ve Pikol kilongmela serei si Abaraam. Pikol kapo ainoinoai i kana petau i visvis a Abimelek. Au, kilong mela serei na Abimelek kala mengen asukang ke, “Si kam keve avibisan aongos kupo abis ia, God kapo ago ve numai. ²³ Asukang na napo buk ani ku atuvale e matag na e matana i God ta ku tav abis

luai ta ring kapau taun imem ve kag inatus na keve matan tivug kapa. Napo buk ani ku akalit amalangas ane singig na ane si palpal vap ke kulapo ago sokoung nei liuan iria ta sikei palau a roron ang natala kun akalit anim tatana.” ²⁴ Na Abaraam kala antok ta, “Io, nala atuvala tatana.” ²⁵ Au, Abaraam kalapo tatapokai ani Abimelek si laman ang kana keve asosokai a Abimelek kita luk pakang ia tatana. ²⁶ Na Abimelek kala antok ta, “Parik napa nas ta si kata abis a bil ang. Parik kapa, kutapa antok aino iau tatana. Kana palau nalapo kun longong ania.” ²⁷ Asukang na Abaraam kala alis a Abimelek ta mang rukun sipsip na mang rukun bulumakau na kilongla abis karilong angainainakai. ²⁸ Na Abaraam kala pagal suai ani limalengua na sipsip aina tanginang. ²⁹ Na Abimelek kala sui ia ta, “Au, nei akorong a supsupai i limalengua na sipsip aina ke kulapo pagal suai aniria?” ³⁰ Na Abaraam kala antok ia asukang ke, “Naung ani limalengua na sipsip ke le si kungag akorong. Ninia vang kana kapo akanangai ta nau akorong nata tep a laman ke.” ³¹ Le iang vanang na kila atuk a rina ang ta Berseba, using a ngono igenen ke kilongta abis karilong palapatung i angainainakai eiang. ³² Au, emung i angainainakai ang ri Abimelek ve Pikol, ainoinoai ang ani kana petau i visvis, kilongla papok ane si palpal ang si ri Pilistia. ³³ Na Abaraam kala sukal a mangsikei a ei eiang e Berseba, na ngere ei ang kala songo ane si IAVE, God To Asikei. ³⁴ Abaraam kata ago na taun vunga si palpal ang si ri Pilistia.

22

God kata Atokngai ani Abaraam

¹ Au, si mang taun emung i keve bil ang, God kala atokngai ani Abaraam. Na kala songo ta, “Abaraam!” Na Abaraam kala ngenget ta, “Io, nau kana.” ² Na God kala atatai ia, “Ku songo le kam ring sikei palau a nat ta Isak, voiang kupo buk alava luai ania na milong pasal ane si palpal Moria. Na si mangsikei a vuk mulang eiang nala atai amalangas ua nganlak tatana, kula sula kam nat asukang ta kam alilis ane singig.” ³ Au na Abaraam kala tapasuk tenei vabaukan lik na kala usausa dong kana dongki na kala songo na pongua i kana keve asosokai na kana nat ta Isak. Au na kala usausa kut angkoai asi an sula ani alilis ang, le na kila tapasuk taun a ring ang God katala atatai ia tatana. ⁴ Si vapotol i taun i kari paspasal Abaraam katan tun avunga lik na kala arai ani oring i atatai ang ania. ⁵ Na kala antok kana ngono asosokai asukang ke, “Au kanat, milongla aiveven kokoai vang eke ani dongki ke, na namemlong ve nat ke namemlongla pasal alak tapai ane si vuk oring suke. Namemlong an soturungai tapai, le na namemlong me papok ane singimilong.” ⁶ Au, Abaraam kala luk a volo kut ang na kala agon ia si kalakalana i kana nat Isak, na ninia akorong kala teng karilong vuk kut ni na karilong samele na kilong lapo auai aliu. ⁷ Na Isak kala antok ta, “Au, mamai!” “Au sa kag nat?” Na kala sui ia, “Vuk kut ni nang, na keve kut mat kana. Au na nei vanang akorong a sipsip tanginang asi an sula serei si God?” ⁸ Na

Abaraam kala antok ta, “Kag nat, God akorong nia ka asereai ta ring sipsip ani alilis ke.” Le na kilongla auai kuvul alak. ⁹ Au na kilong anla serei si oring ang a God kataala atatai tatana, na Abaraam kala solo atung a pata ipo sula serei si IAVE. Au na kala kirkirimai ani keve kut mat kuluna i pata ang. Na kala got akit kana nat ta Isak na kala amatung ia kuli keve kut ang lakat kuli pata ang. ¹⁰ Au, kala sulai ani kungana ani ka luk kana samele si lam rongok ani kana nat, ¹¹ na angelo si IAVE kala songosongo le metekuku, “Abaraam, Abaraam!” Na kala ngenget ta, “Io, nau kana.” ¹² Na angelo ang kala antok ta, “Luk suai ani kungam si nat ang. Ku ago luai ta bil an ta mangsikei a bil singina. Kana vang nala nas luai ta kupo mamaila ani God, using parik luai kuta lapa gel iau na kula teng apok kam nat, nang kam ring sikei palau a nat.” ¹³ Au na Abaraam ka tun aliu na kala arai ani mangsikei a sipsip tauan kapo tuang ta kana ngono kom si mang vuk keke. Na kanla ulak a sipsip ang na kala runguk ia na kala sula ia asukang ta kana alilis serei si IAVE. Na kana nat kala kalakala. ¹⁴ Na Abaraam kala atuk a oring ang ta IAVE-ka-asereai. Tung si taun ke anginang kipo uli posong ta, “E kuli mulang si IAVE, nia ka asereai.” ¹⁵ Au na angelo ke si IAVE kala vapongua i songosongo le metekuku taun a Abaraam, ¹⁶ “IAVE kapo antok asukang ke, ‘Napo atuvala pok si asan ig. Using kutala vil korong a bil ke, na parik kutalapa teng apok kam ring sikei a nat, ¹⁷ io, nala atautauia alava lak ua. Nala asereai ani kam patvap na ki duk luai val ri kalto i metekuku na ki miang asukang val ri kone e

ngerelo, na ki vis suai aniria kipo petau iria na ki tauk nganlak i kari keve rina. ¹⁸ Au na using kutala longong aro iau, keve palpal vap aongos i kuli rina ki luk a atautauia le si kam apolokai.” ¹⁹ Le iang Abaraam kala papok taun kana ngono asosokai na kila pasal aongos pok ane Berseba na Abaraam kanla soisinong eiang.

Popolokan si Naor

²⁰ Au, emung i keve bil ke kila antok a Abaraam ta, “Tasim nang ta Naor ve ri kisngana, ri Milka, kilong lapo kun atogon nat kapa. ²¹ Nat tuan iria kana asan ta Us. Vapongua kana asan ta Bus, le na Kemuel nang kapo tamana i Aram. ²² Au na emung i keve nat ke, Kesed, Aso, Pildas, Irilap, na kiu iria ta Betuel.” ²³ Betuel vanang, nia katapo tamana i Rebeka. Io, sukana na limaletul a nat ta ri Milka, na tamaria ta Naor, voiang kapo tasina i Abaraam. ²⁴ Kapa, Naor kata atogon a mang puat a nat le si kana ainan asosokai Reuma. Kari keve asan ta ri Teba, Gam, Tas na Maka.

23

Roe ani Gom

¹ Sara katale to na 127 na matas aongos ² le na kala mat. Kata mat e palpal Kanan si vuk rina ang Kiriati Araba, kipo kin ia ta Eberon. Au na Abaraam kamela radaupa si Sara. ³ Na kanla radaupa eiang ngere kisngana silapo matung mat ang, le na kala tapasuk na kanla mengen ri It ta mengen asukang ke, ⁴ “Napo igenen sokoung palau kana nei liuan imi. Parik napa angtoyon ve nami. Mi atos ta ring vuk roe singig asi kag la

amunai korong ani matmat i kag aina.”⁵ Au na ri It kila polpol ia ta,⁶ “Arai, kupo igenen lava luai nang na kupo asasanan e nei liuan imem. Pilak palau nei liuan i kamem keve wakil ta anu ang kupo buk ia na ku amunai ani matmat i kisngam. Ka kovek ta sikei imem ka atakun ua si saka wakil an kula pilak ia.”⁷ Au, Abaraam ka tapasuk na kala soturungai taun na ri It, nang riria vap po tauk i palpal roe ang,⁸ na kala antok iria, “Au kanat, using milapo naung anig asi amunai ani matmat ke, mi longong pok tapai. Mianla mengen anig ve Eperon, nat ang si Soar,⁹ na nia ka atos singig ta wakil ang e Makpela voiang kapo tauk ina, nang a wakil vopo tung ang e ngising luai i kana vuk roe. Naka samui ia ta kapkap tapunuk aongos ina i ring ang. Ka atos tatana e malangas i matami, na kala kakag asi amunai ani matmat ke.”¹⁰ Eperon, kapo igenen i It, katapo sinong eiang nei liuan i kana vap. Au na si kari kokolongong aongos e mete takaman alak ane si kana rina, Eperon kala antok a Abaraam ta,¹¹ “Kag igenen lava, parik. Arai, nala alis palau ua ta vuk roe ang kuvul ve wakil ang nang kapo ago singina. Kana e mataria i kag vap nalapo alis ua tatana. Pasal na kuanla amunai ani matmat i kisngam.”¹² Sikei Abaraam kala anguan soturungai an taun a vap i rina ang¹³ na kala luklukai ane si Eperon ta, “Ku kun longong tapai anig, man kupo ro? Napo buk samui nang ani vuk roe ang si kana atutung akorong. Kapo ro ani ku naung ani samui ke le asi kag la amunai ani matmat i kisngag eiang.” Ri It aongos eiang kilapo kolongong.¹⁴ Au, Eperon kala polpol a Abaraam

asukang ke, ¹⁵ “Iau tungag! Arai, vuk roe ang kapo angkokoai si 400 na vuk kapkap. Sikei nia kapo bil lik palau nang singirung. Au kanat, kuan amunai ani matmat i kisngam.” ¹⁶ Asukang vang na Abaraam kala auai ve lomlomoni ang si Eperon na kala pagal suai akorong ani mamaiten i kapkap angkokoai si poisan kataala posong ia. Ri It kipo tung i longong na Abaraam kalapo taot suai ani kapkap punuk. 400 na vuk kapkap angkokoai si kari tataot ri katakai i atos. ¹⁷⁻¹⁸ Io, sukana vang kitala vil akorong a vuk roe ang si Eperon e Makpela e ngere Mamre. Abaraam kalapo serei a tamana tanginang i vuk roe ang, kuvul ve wakil ina na keve ei aongos neina i palpal roe ang. Samui roe ke kita teng ia e mete takaman alak ane nei rina ang, e malangas i mataria i ri It aongos. ¹⁹ Emung i keve itoitoni ke Abaraam vang kala amunai ani kisngana ta Sara e nei wakil ang e palpal Kanan. Wakil ang katapo tung si vuk roe ke Makpela e ngere Mamre, nang kipo posong ia ta Eberon. ²⁰ Io, sukana na akuskus i vilvil akorong ani roe na wakil. Abaraam kana kalapo tauk ina le si ri It. Na kata lapo kakana nang ta gom.

24

Aina ani Isak

¹ Abaram kata lapo lapan paspasal na IAVE kata vil atauia ia si keve selen aongos. ² Mang sikei a taun kata songo kana ainoai i asosokai. Asosokai ang kapo tu-ainoai ani kana keve asosokai na kana keve togtogon aongos. Au, kala songo ia na kala antok ia ta, “Ku amatung a kungam neite

savag ³ asi kam vil akit ani palpalatung mete IAVE, God i mete kuku na kuli rina, ta ku ago luai ta songo aina an ani kag nat si ri aina i Kanan, rina ke napo ago singina. ⁴ Sikei ku pasal ane si kag rina na eiang ku songo ta kana aina na Isak, si kag pat vap akorong.” ⁵ Asosokai ang kala tapasuk na kala sui ta, “Au, na man a aina ang kala tangag ani pasal ve nau ane ke, sa, name songo pok le kam nat ane si rina ang kutala papelek ia?” ⁶ Sikei Abaram kala polpol ia ta, “Ku aiveven akit luai ta ku ago ta songo an ani kag nat ane suke pok. ⁷ IAVE kata songo suai anig le si kag rina na le si kag pat vap akorong, na ka palpalatung ve nau ta roe ke ka alis kag inatus na matan tivug tatana. Le si oring ke, napo nas ta nia ka asok kana angelo aino anim ani ku vil korong a abis ke. ⁸ Man a aina ang kala tangag ani papok ve numai, kam palpalatung si bil ke kala takunis. Sikei, ring oring lablabat palau anim ta ku ago ta songo an ani Isak ane suke.” ⁹ Au, na asosokai ang kala amatung a kungana neite savana i Abaram ta ka abis ia asukang palau val kana palpalatung.

¹⁰ Au, asosokai ang kala luk le ta mang keve bil roron miang le si togtogon si Abaram, ka akos ia kuli kana sangauli na kamel na kala tapasuk asi kana pasal ane Aram Nakaraim. Kala pasal pasal na kala serei si mimierokot ang Naor katapo ago singina. ¹¹ Au, kala serei si dim ang e ngising i mimierokot na kamela ausai e iang. Kana keve kamel kipo matung kokoai asi kari inum. Katalapo pasal ani ka marmarip tenei ngelik na ri kavulik i mimierokot ang kime kakap. ¹² Na

asosokai ang kala sokotuk ane si IAVE asukang ke, “IAVE, numai kupo God si kag ainoinoi ta Abaram. Napo buk ani ku akalit amalangas ta kam ngorem roron ane singina, si oring ke ta ku vil iau ani na sakam korong a telan ke katale alis iau tatana. ¹³ Pakangai anig sipo tung ngere dim ke, using ri kavulik i ring ke kana kimelapo soung sime kakap. ¹⁴ Napo buk ani ka asukang ke ta, taun na sokotuk asi kag inum ane si mang sikei a kavulik iria, na man a kavulik ang kala sulai ani kungana ta ka alis laman anig, na man kapa ka mengen asukang ke ta ka alis laman kapa ani keve kamel ke, naka atogon a malangas ke ta ninia palau vanang a aina ang, kutala pilak ia ani kam asosokai ta Isak. Man kala asukang palau val natala kin ia, nala nas ta kam ngorem ane si kag ainoinoi kapo tutuman.”

¹⁵ Au, asosokai ang, parik kapa aulei lak ta sokotuk na Rebeka kala soung le nei mimierokot ang ta kana laka e kalakalana asi me kakap. Kavulik ke, tamana ta Betuel, nat si ri Milka ve Naor. Naor kapo tasina i Abaram. ¹⁶ Katapo kavulik talupus luai na parik lak katapa nas ri tauan. Au, kalapasiang taun a dim ang, kan kap le na kamela palak pok. ¹⁷ Au, asosokai ang kala pataun ia na kala antok ta, “Kapo angkoai ani na inum tapai si kam laka?” ¹⁸⁻¹⁹ Rebeka kala longong na kala ngorem ia. Asukang na kala luk asiang a laka ang le kalakalana na kala ali laman ania. Au, asosokai ang kala inum na Rebeka kala antok ia ta “Naka kakap laman kapa ani kam keve kamel na ki kun inum asip le.” ²⁰ Sumasuma palau kala bekai asip ani kana laka

nei vulvul na kala sang asiang pok si an selai laman tung a keve kamel ang kila aulei ta inum aongos. ²¹ Taun a Rebeka kapo kakap, asosokai ang kapo tung musik ipo teremai ania asi kana nas ta kavpo tutuman nganing ta IAVE kata la auai ve nia asi kana sakam ani paspasal ang. ²² Taun a keve kamel ang kita kamus ta inum, kala luk a mang keve alilis samui lava na kala alis a Rebeka tatana. Sikei a muraling asi atung e isuna na pongua na amaung e kungana. ²³⁻²⁵ Au le, kala tapasuk na kala sui ia ta, “Ku antok iau, numai a kavulik si si akorong?” Na kala polpol ta, “Kupo nas a Betuel, nat ke si ri Milka ve Naor? Nau vang kana, kana kavulik.” Na kala sui ta, “Au, na kapo atogon pangau animem nei lu ang si tamam asi kamem matung ausai ani tenei vong ke?” Kala antok ta, “E, kapo togon angkoai pangau animi asi rot. Ani kam keve kamel kapa, ring asi rot na uriuri kapo kun punuk aroron.” ²⁶ Taun a asosokai ang kata longong a mengen ang si Rebeka, kata soturungai na kala nanauai ani IAVE. ²⁷ Kata mengen asukang ke, “Alatun ane si IAVE, God si kag ainoinoai ta Abaram. Napo man ua si kam roron na kam aiveven kitmat ane si kag ainoinoai si oring ke ta kuta ausingai anig asi kag pataun akorong ani pat vap ke akorong singina.”

²⁸ Emung palau ina Rebeka kala sang ane nei lu na kanla antok a rinana kuvul ve kari matan vap. ²⁹⁻³⁰ Au, tauna i Rebeka, kana asan ta Laban katapo kun tung kapa eiang. Kata arai ani maus ang e isuna i Rebeka na e ngono kungana. Na taun kata longong a akuskus i sa na asosokai ang

katala posong ia, kata sang asiang na kanla arai ania sipo tung ve kana keve kamel ngere dim ang. ³¹ Na kala antok ia, “Au, kana igenen roron a IAVE i la alomonaus, kupo tung sa eiang? Me ane ke na tarung palak ane nei lu. Natala itoitonai lenginang a ring asi kami ausai na ring kapa ani keve kamel ang asi kari kun ago.” ³² Au, kila pasal kuvul ane nei mimierokot na asosokai ang kala palak ane nei lu ve kana petau. Laban kala asok asi lukluk suai ani keve usausan kuli keve kamel ang na ki alis bil aniria si matung na uriuri asi kari angan. Le na kala asok asi alis laman ani vap ososongan ang asi kari galui kak. ³³ Na emung kila sasagi aniria. Sikei asosokai ang kala tapasuk na kala antok ta, “Naka sonkos emung i nala antok amalangas tapai animi ta tukulai i kag pasal ane ke.” Na Laban kala antok ta, “Au, kaporo, ku mengen tapai.”

³⁴ Au le, kala luklukai ta, “Nau kana na asosokai si Abaram. ³⁵ IAVE katala vil atauia luai ania na ka alis ia ta amiang i ri bulumakau na sipsip. Kata atauia ia kapa ta kapkap duk, ri asosokai duk i ri tauan kuvul ve ri aina na ri kamel na dongki miang kapa. ³⁶ Na kisngana ta ri Sara kita ingus karilong nat tauan, si taun kilong talapo lapan paspasal. Na kala atogtogon a nat ang ta kana tauia aongos. ³⁷ Io na kata vil a mang palpalatung ve nau. Ka antok iau ta, ‘Ku ago luai ta songo aina an ani kag nat si ri aina i Kanan, ring ke kana napo ago singina, ³⁸ sikei ku arai ania ta ku pasal taun akorong a pat vap ang si mamai napo angtogon ve ria na ku songo ta kana aina na kag nat eiang.’ ³⁹ “Na nala sui ia ta, ‘Au,

na man a kavulik ang kala misag ani papok ve nau ane ke?’ ⁴⁰ “Na kala polpol iau asukang ke, ‘IAVE, God ke napo longong singina, ka asok kana angelo ve numai ani ku vil korong a paspasal ke, na ku sakam a telan ke ta ku luk aina korong ani kag nat, si kag pat vap. Si vap ang si mamai akorong. ⁴¹ Man kula serei si kag pat vap akorong na kila misag anim kula takunis io, kula takunis si palpalatung ke.’ ⁴² “Au na taun nata serei ngere dim ke anginang, nala sokotuk a IAVE ta, ‘God si kag ainoinoai ta Abaram, ku pakangai anig ani naka sakam korong a telan ke. ⁴³ Ku pakangai anig sipo tung ngere dim ke si oring ke ta man na sokotuk ane si mang sikei a kavulik i ring ke, man ka pasiang si me kakap, na man nala sokotuk ia asi kag inum, ⁴⁴ na kala antok ta, “Ku inum aino, le na naka kakap kapa ani kam keve kamel” io, naka nas si akanangai ke ta ninia palau vanang a aina ang numai IAVE kutala pilak ia ani kana nat kag ainoinoai.’ ⁴⁵ “Au, parik napa aulei lak ta sokotuk nei lomlomomig na taum ta Rebeka kala soung ve kana laka e kalakalana. Kala pasiang na kanla kap le, na nala sokotuk ia asi kag inum. ⁴⁶ “Au, akorong palau na kala luk asiang kana laka le kalakalana na kala antok ta, ‘Ku inum, na naka kakap kapa ani kam keve kamel.’ Asukang na nala inum na kala alis laman ani kag keve kamel. ⁴⁷ “Le na nala sui ia ta, ‘Au si, numai kana na kavulik si si akorong?’ Na kala ngenget iau ta, ‘Nau a kavulik si Betuel, nat ke si ri Naor ve Milka.’ “Au na nala luk a muring ang na nala atung ia e isuna, na nala alakai kapa ani ngono amaung ang e ngono kungana. ⁴⁸ Na nala

soturungai na nala nanauai ani IAVE. Nata alatun a IAVE, God ang si kag ainoinoi ta Abaram, using kata ainoi anig si selen korong ane si tivuna i kag ainoinoi ani kan osongon kana nat. ⁴⁹ Au, using kalapo asukang ke napo buk ani mi abis a lau roron si selen i atutuman ane si kag ainoinoi. Man parik kapa angkoai, mi antok amalangas iau na na lomlomonai selen asi kag using.”

⁵⁰ Na ri Laban ve tamana kilong la antok ta, “Bil ke kapo serei le si IAVE, na parik kapa koi ta namem mengen ta sa lakat kuluna. ⁵¹ Rebeka kana kapo ago, ku songo ia na mi pasal na kan osongon ta kana nat kam ainoinoi val kana vubuk a IAVE.” ⁵² Taun a asosokai ang kata longong a mengen ke si Laban, kata soturungai na kala nanauai ani IAVE. ⁵³ Emung ina kala luk na mamain ta alilis roron val mang keve bil asi maus na vakup samui lava na kala alis a Rebeka. Kata alis kapa na tauna na rinana ta mang matan bil miminaungan. ⁵⁴ Au, na kila matan angan le na kila rot a tenei vong ang.

Taun kita tapangun tenei vauk asosokai ang kala antok ta, “Au kanat, mi akala iau vang na na pasal ane si kag ainoinoi.” ⁵⁵ Sikei tauna na rinana i Rebeka kila antok ta, “Kapo roron ani ka ago lik pok tapai ani sangauli vo alak na taun le na mi pasal.” ⁵⁶ Sikei kala antok ta, “Mi ago ta atakun an anig. Man a IAVE katala pakangai anig asi kag sakam korong ani paspasal ke, mi atalipai anig na na pasal pok ane si kag ainoinoi.” ⁵⁷ Na kila antok ta “Au kanat, tara susuiai tapai kotok ani kana lomlomonai a Rebeka. ⁵⁸ Na kila songo ia

na kila sui ia, “Sa, kulapo buk pasal ve igenen ke kana palau vo parik?” Na Rebeka kala antok ta, “Kapo ro, naka pasal kana ve nia.” ⁵⁹ Asukang na kila atatung a tauria kuvul ve aina po aiveven ang ania, asi kana pasal ve asosokai ang si Abaram na kana petau. ⁶⁰ Si kana tapasuk kita poso-atauia ia asukang ke, “Taumem, numai ku tivuria i pat vap lava luai. Keve tivum e mung im ki sakam na ki ngi suai ani mamain ta rina kipo petau aniria.” ⁶¹ Au, kila kokos ve kana keve ainan asoksokai kuli kamel na kila pasal ve asosokai ang.

⁶² Nei pangau i keve taun ang, Isak kata pasal le Ber Lakai Roi e Negev na kamela po ago e Kanan. ⁶³ Si tenei ngelik marmarip i mang taun kata pasal avunga lik akipai ani nei rina, asi kana an sokotuk na lomlomonai. Na taun ang kata tun alak na kala tere avunga lik, kala arai ani keve kamel si la vulis serei. ⁶⁴ Si taun ang kapa, Rebeka kata kun tere aliu na kala arai ania. Kata kisiang le kuli kana kamel ⁶⁵ na kala sui a asosokai ang ta, “Au si, saka igenen sukana kapo pasal taun ira?” Na asosokai ang kala polpol ta, “A, nang kag ainoinoai nang.” Taun kata longong a polpol ke kata luk kana vuk vakup na kala pakut a nona. ⁶⁶ Taun kianla angruduai, asosokai ang kala antok amalangas a Isak ta kana paspasal aongos. ⁶⁷ Au, Isak kala tak le na Rebeka ane si lu si rinana ta Sara na kala osongon ia. Si karilong osongon kata buk alava luai ania, na kana mamakus si matmat ang si rinana katalapo pongo suai paspasal.

25

Abaraam Kata Mat

¹ Emung ina Abaraam kala osongon pok a mang aina kana asan ta Ketura. ² Ketura kata ingus ania ta ri Simran, Ioksan, Medan, Midian, Isbak na Sua. ³ Ioksan nang katapo tamarilong i ri Siba na Didan. Na Didan katapo tivuria i ri Asurim, na ri Letusim na ri Leumim. ⁴ Au na Midian katapo tivuria i ri Epa, Eper, Anok, Abida na Elda. Io, keve vap aongos suke, kipo matan tivuna i Ketura. ⁵ Emung i kana matmat a Abaraam, kana togtogon aongos, Isak kata luk ia. ⁶ Sikei, aino si taun katapo to lak, kata alilis kapa ani kana mang keve nat ang le si keve kisngana ka, na kala asok suai ani keve nat ang ane si ring ipo sanglak ta makarap, ani ki an ago akipai i Isak.

⁷⁻⁸ Io, Abaraam kata to na 175 matas aongos le na kala pasal suai asi kana an ausai ve riria kitala mat aino ia. Katalapo lapan luai na kana matmat katapo mangsikei a matmat ro luai. ⁹⁻¹⁰ Kana ngono nat aino, ri Isak ve Ismael, kilongta tepai ania nei wakil ang e Makpela, angasungai i rina ang Mamre si vuk roe ang si Epron tamana ta Soar. Abaraam kata samui aino ia si patvap ke, ri Et. Io, si vuk roe ang vanang kita tepai ani Abaraam ngere kisngana ta Sara. ¹¹ Emung i kana matmat, God kata atautauia kana nat ta Isak. Isak si vuk taun ke katalapo ago e Ber Lakai Roi.

Inatus si Ismael

¹² Kana vang na akusku i kana mang nat a Abaraam, Ismael, voi ke na ri Agar kita ingus asereiai ania. Aina ke le Aigipto katapo asosokai

ke ri Sara. ¹³ Na kana vang na keve asan i kana keve nat nia na Ismael, le si tuan tung si kiu iria. Kana ainoai i nat ta Nebaiot, le na Kedar, Adbel, Mibsam, ¹⁴ Misma, Duma, Masa ¹⁵ Adad, Tema, Ietur, Napis, na Kedema. ¹⁶ Kana vang na keve asan i kana keve nat na Ismael. Kapo keve asan kapa i 12 na tu lava i keve patvap, na kari keve rina na ring ipo ago tul, voi ang kita sunguk na keve asan ke. ¹⁷ Ismael kata to aongos na 137 na matas, le na kala mat taun kana vap. ¹⁸ Keve tivuna kita ago aliu si palpal ang le Avila ane Sur. Sur kapo ago nei liuan i pangau pelek a Aigipto alak ane Asuria. Na kitapo ago i angkiki na angvis ve matan polpolokan ang si keve tasina i Ismael.

Jakov ve Esau

¹⁹ Kana na akuskus i Isak, kana mang nat a Abaraam. ²⁰ Isak kataa puat a sangauli na matas aongos taun kata osongon a ri Rebeka, kavulik ang si Betuel. Betuel, igenen i patvap Aram, le Padan Aram. Na tauria i ri Rebeka ta Laban. ²¹ Using ri Rebeka kitapo ngolo, Isak kata sokotuk ane si IAVE asi kari ingus korong. Na IAVE kata longong kana sokotuk na ri kisngana kila sungsungukan. ²² Ngonon lua ang nei vingaria, kilongtapo uli anggegelay angpokpokai anirilong. Asukang na ri Rebeka kila antok ta, “Au si maraisa kana na bil ke kapo serei singig?” Na kianla nanas si IAVE. ²³ Au, IAVE kala antok iria asukang ke, “Pongua na palpal nang kipo ago e nei vingami. Na pongua na matan vap ke, ki ago angtaliungai. Mang palpal vap ki dual ani mang anu ang. Vopo aino ang ka abis ani vo aimung irilong.” ²⁴ Io, kalapo liliuan aliu, na

taun kalapo sinong ani ki ingus. Na kila ingus kari ngono lua tauan. ²⁵ Vopo sounng aino ang katapo pukun melek na katapo pukun ungan val sualakai mosong, asukang na kila atuk ia ta Esau, supsupai ina ta pukun ungan. ²⁶ Emung ina tasina kala kun sounng na katapo teng akit si pung i kakina i Esau, asukang na kila atuk ia ta Iakov, supsupai ina ta igenen apupu. Si taun ke Isak katalapo 60 na matas aongos na ri Rebeka kila ingus na ngono nat ke.

²⁷ Au, kilongla polok alak na ngono nat ke, na Esau katapo igenen katak aro luai ta akalat. Katapo uli buk sili nei uten. Sikei tasina ta Iakov katapo igenen nok, asukang na katapo uli ago e rina. ²⁸ Isak, using katapo uli buk angan ani ri pok i nei uten, katapo buk alava luai ani Esau, sikei ri Rebeka kitapo buk a Iakov. ²⁹ Na mangsikei a taun Iakov katapo ago e rina i po vil amoso sup, na Esau kala serei le nei uten ta buk angan lava. ³⁰ Na kala antok a Iakov ta, “A! Napo buk angan arikek luai. Lis iau ta men sup melek ang!” Le si oring suke, kana mang asan ta Edom, supsupai ina ta melek. ³¹ Sikei Iakov kala polpol ta, “Aino ani na lis pok anim, ku alis aino iau ta kam sinsinong i nat tuan, na keve roron ina.” ³² Au, na Esau kala antok ia ta, “Nalapo buk mat nang ta mol ke. Kapo saka roron an anig na sinsinong ang, man napo asukang ke?” ³³ Na Iakov kala antok ta, “Au, kanat. Ku palpalatung tapai singig tatana.” Asukang na Esau kala palpalatung ve Iakov ta kana sinsinong i nat tuan. ³⁴ Emung ina Iakov kala alis ia ta rukun vuk saui na men sup ang. Kata angan le ia na kala tapasuk na

kala pasal. Asukang vanang na si selen ke Esau kata akalit amalangas ta kana ararai alik ani kana sinsonong i nat tuan.

Isak ve Abimelek

26

¹ Nei liuan i taun ang kata atogon a mang sikei a mol lava kata serei nei palpal aongos ang. Katapo emung i mang mol lava vo serei aino ang si taun na Abaraam katapo to singina. Asukang na Isak kala pasal ane Gerar, rina ang a Abimelek katapo tauk ina. Na katapo vosap i matan vap i Pilistin eiang. ² Au, Iakov kala serei eiang e Gerar na IAVE kala serei singina na kala antok ia asukang ke, “Ku ago ta pasiang an ane Aigipto, sikei ku ago eke si rina ke napo antok ua asi kam ago singina. ³ Io, man ku ago nei rina ke, na auai ve numai na na vil atauia ua ta nala alis imi ve keve matan tivum ta roe aongos ke. Nala asereai atutuman vang ani palpalatung ang nata abis ia ve tamam ta Abaraam. ⁴ Na apolokai ani matan tivum na ki serei aduk luai val ri kalto i mete kuku, na na alis iria ta keve roe aongos ke. Le si ngiria vanang naka asereai ta sikei voiang na mamain ta matan vap aongos i kuli rina ke ki luk kari alomonaus le singina. ⁵ Naka vil ia asukang using Abaraam kata longong iau. Kata abis aro kag keve vubuk, na kag keve sausaupai, na kag keve asok.” ⁶ Io, asukang na Isak kala ago eiang e Gerar. ⁷ Taun ri vap i nei rina ang kila sui ia ta ri kisngana na kala antok iria ta, “A, nang a ri taug nang.” Katapo leng vei ki raung suai ania marai ri kisngana using kitapo ararai miminaungan.

⁸ Isak katalapo ago na vuk taun eiang, na vosap Abimelek, mangsikei a taun kala tun asiang le nei matakoto i kana lu na kala taping si arai ani Isak sipo malus ani ri Rebeka. ⁹ Kala songo na Isak na kamela sui ia, “Au, aina ang nang kapo kisngam, ingko? Marai sa vanang kuta kapau iau ta kapo taum?” Na Isak kala antok ta, “Using apok natapo lomom ia ta mila raung korong iau, man nata antok imi ta kapo kisngag.” ¹⁰ Au, Abimelek kala antok ta, “Au, marai sa kuta abis a lau rikek asukang? Man a mang sikei i kag vap katala rot korong ve kam aina, pua, nganlak kula apaus imem ta mese lava.” ¹¹ Asukang na Abimelek kala alis a saupai ke ane si ri vap aongos ta, “Man a sikei ka akeke ta igenen ke vo ri kisngana kapa, ka ago asi mat.”

¹² Taun ang na Isak kapo ago, kala sukal alava nei roe ang na nia si matas ang palau kata kopos kana suksukalan lava. Kana sukal kata uai alak ane si sikei a lelen sangauli aongos na kopkopos soliu na sa kata sukal aino ia. Io, IAVE katapo atautauia alava luai ania ¹³ na kata serei atauia. Kana keve togtogon kata polok aduk tung kala serei a igenen tauia luai. ¹⁴ Kata atogon kana keve manmanik miang na keve asosokai miang kapa, asukang na ri vap i Pilistin kilapo man ia na kila vinga rikek ania. ¹⁵ Kila tapasuk na kila tapus na mamain ta dim i tep ang ta kana keve asosokai a tamana, si taun katapo to lak. ¹⁶ Le na Abimelek kala antok a Isak ta, “Ku pasal suai animem, using kulapo soliu animem si kam atogtogon na na kam kitmat kalapo lava.”

¹⁷ Asukang na Isak kala pasal suai ani palpal

ang na kanla ago e nei palpal lungai ina i Gerar. ¹⁸ Kala tapasuk na kala tep asereiai pok ani mamain ta dim i tep ang ta tamana na kala atuk pok iria ta keve asan ang tamana kata atuk iria tatana. Keve dim ke, ri vap i Pilistin kita tapus iria emung i Abaraam kata mat. ¹⁹ Kana keve asosokai na Isak kila tep pulakai nei lung ang tung si kila sabonai ani mang sikei a laman kapo uv alak. ²⁰ Sikei keve katakai i aiveven vongo le Gerar akorong kila angkiki ve petau ang si Isak asukang ke ta, “A, laman ang nang kapo kakamem ta laman!” Le si oring suke vanang na Isak kala atuk a laman ang ta Esek, supsupai ina ta ‘angkiki’ using kita angkiki ve nia singina. ²¹ Au, kila pasal na kianla tep na mang dim sikei kila anggegelai kapa singina. Le si oring suke vanang na kala atuk a dim ang ta Sitna, supsupai ina ta ‘anggegelai’. ²² Au, kila papelek a ring ang na kianla tep kapa na mang dim, sikei taun ke parik vang kitalapa angmamaralai maraina. Na Isak kala antok ta, “Pua, kana vang IAVE kala alis pangau anira. Tara serei aduk vanang si rina ke.” Le si vuk mengen suke na kala atuk a dim ang ta Reobot, supsupai ina ta ‘pangau roron’.

²³ Le iang kala palak alak ane Berseba ²⁴ na si tenei vong ang IAVE kala serei singina na kala antok ia ta, “Nau kana na God ke si tamam ta Abaraam. Ku ago ta leng an using napo auai ve numai. Na atauia lak ua na ku polok alava luai ve keve matan tivum. Bil ke na abis ia si nanauai ani kag asosokai ta Abaraam.” ²⁵ Asukang na Isak kala atung na mang sikei a iat eiang asi kana nanauai ani IAVE. Kala atung kana lu eiang na

kana keve asosokai kila tep na mang dim aniria kapa eiang.

²⁶ Taun kata lapo ago liliuan lik, Abimelek kala serei singina i kana pasal le Gerar. Kata serei ve Ausat, kana igenen ipo pini ania, na Pikol, ainoinoai i kana keve katakai i visvis. ²⁷ Au, kitol la serei na Isak kala sui iritol, “Au, marai sa kana mitolpo serei singig, taun mita tav aiveven aro anig na mila kirikai suai anig pelek kami rina?”

²⁸ Na kitol la polpol ia ta, “Namemtol tala arai amalangas vang ta IAVE katapo uli auai ve numai, asukang na namemtol la lomlomonai ta kapo ro ani ka atogon na ainainakai roron nei liuan ira. Asukang na namemtolpo buk palpalatung ve numai ²⁹ ta tara ago ta angridikekai angpokpokai anira. Parik namemta akeke tatam na namem aiveven aro ua na namemta asok suai anim ta luai na marip. Asukang palau ku ago kapa ta vil arikek an ane singimem. Using kana vang, kala po malangas ta IAVE kapo atauia alava luai anim.” ³⁰ Au, na Isak kala itoitonai ani mang sikei a matan angan aniritol na kitol la angan. ³¹ Si tenei vauk lik kitol la palpalatung kuvul angpokpokai aniritol. Le na Isak kala atatung iritol na kila ang taliungai ta marip. ³² Singina si taun ang palau, kana keve asosokai kimela serei singina na kila antok ia ta dim tanginang i kari tep ang. ³³ Kala atuk ia ta Siba, supsupai ina ta palpalatung. Na asukang, tung si taun ke kipo posong lak a rina ang ta Ber Seba.

³⁴ Esau, si taun kata lapo puat a sangauli na matas aongos, kala osongon a kavulik ang si Beri, i pat vap ang ri It, kana asan ta Iudit. Na kala

osongon kapa na Basemat, kavulik ang si Elon i pat vap ang i Itit kapa. ³⁵ Sikei ngono aina ang kilongta po uli vil amamakus ani ri Isak ve Rebeka.

27

Poso i Atautauia ani Iakov

¹ Au, Isak kata lapo lapan paspasal na kalapo mataba. Mang sikei a taun kala songo kana nat tuan ta Esau ta “Kag nat.” Na Esau kala antok ta, “Io, nau kana.” ² Na Isak kala mengen ia asukang ke, “Nalapo lapan kana na parik napa malangas a taun ang naka mat singina. ³ Asukang na ku luk kam usausan ipo akalat, kam vatilau, na kam keve vut na ku pasal ane nei uten na ku an akalat ta ring avus anig. ⁴ Taun ku papok ku me itoitonai amoso ania asukang palau val matan pok ang nau napo uli buk angan ania na ku luk ia ane singig, ani taun nala angan sip le ia nala posong atautauia ua aino le ani na mat.”

⁵ Sikei nia si taun ang akorong ri Rebeka kitapo kokolongong tainau na Isak sipo angmemengenai ve kana nat ta Esau. Asukang na taun a Esau kala ultaliung ane nei uten asian akalat ani tamana, ⁶ kila pasal na kianla mengen ve kari mang nat ta Iakov. Kila antok ia asukang ke ta, “A ku longong tapai! Nata longo-tainau nang a tamam sipo mengen ani tasim ta, ⁷ ‘Ku pasal na kuanla so le ta kag ring avus, na kume itoitonai amoso ania val matan pok ang napo uli buk angan ania, ani taun nala angan le ia, nala posong atautauia ua e matana i IAVE aino le ani na mat’. ⁸ Au, kag nat, ku longong aroron luai na ku abis a sa kana

na atatai ua tatana. ⁹ Ku pasal ane nei liuan i kara keve vongo na kuan daung le ta pongua na natnat vubukan ro i me, na name itoitonai ani matan pok ang a tamam kapo uli buk ania. ¹⁰ Le na ku luk le ia na kuan alis a tamam asi kana angan, na ka posong atautauia ua aino le ani ka mat.” ¹¹ Na Iakov kala antok ta, “Iau? Esau nang kapo pukun ungan na nau napo pukun ratal palau. ¹² Man a mamai kala sigil a pukun ig, nala sa? Kala nas akorong ta napo kapau ia. Varas nganlak kala uak kulug na parik ta posong atautauia.” ¹³ Sikei kila antok ta, “Kag nat, ku ago ta leng an. Ago na varas ang ka lak iau. Ku abis palau a sa kana napo antok ua tatana. La luk le na ngono vongo lik suke.”

¹⁴ Au, Iakov kala pasal na kanla luk le na ngono vongo lik ang na kame la alis rinana na kila itoitonai ani matan pok ang ani tamana. ¹⁵ Kila luk a keve sualakai roron luai si Esau voiang katapo sinong nei lu na kala amaus a Iakov tatana. ¹⁶ Kila luk kulit i me na kila pakut a ngono kungana na palpal iruna voiang katapo ratal. ¹⁷ Le na kila alis ia ta keve pok ang na keve saui i kari la itoiton ang.

¹⁸ Au, Iakov kanla serei si tamana na kala songo, “Mamai!” Na tamana kala polpol, “Io kag nat. Numai nang a si?” ¹⁹ Au, kala antok ta, “Nau nang kam ainoai i nat ta Esau. Natala vil apunuk kam atatai anig. Ku sinong atung nang na ku angan tapai si pok ke, le na ku posong atautauia iau.” ²⁰ Sikei Isak kala sui ia ta, “Au, kag nat, kuta sa sabonai sumasuma nang ani bil ang?” Na kala antok ta, “IAVE kam God kata pakangai anig.”

²¹ Asukang na Isak kala antok ta, “Au, kanat kag nat, me asung ani na sigil korong ua. Na nanas ta numai akorong nang kag nat ta Esau vo parik.”
²² Au, Iakov kala pasal asung na tamana kala sigil ia na kala antok ta, “Kalingam kapo tangis val kalingana i Iakov sikei ngono kungam kapo asukang val ngono kungana i Esau.”
²³ Si taun ke Isak parik katapa arai kinle ania, using ngono kungana katapo ungan val ke Esau. Ninia vanang a tukulai ina kata posong atautauia ia.
²⁴ Au, Isak kala sigil ia na kala sui, “Si? Numai akorong kana kag nat ta Esau?” Na kala antok ta, “Io, nau palau.”
²⁵ Au kala antok ta, “Kag nat, luk a pok ang na name angan, le na na posong atautauia ua.” Na Iakov kala luk dong ia ta pok ang ve kana men wine kapa na kala sonkos.
²⁶ Emung ina Isak kala antok ia, “Me asung iau, kag nat, na kume lulus iau.”
²⁷ Na Iakov kala pasal asung a tamana na kala lulus ia. Au, vuk taun ang kapo lulus ia, Isak kala sain korong a sain i kana keve sualakai na Esau na kala tapasuk na kala posong atautauia na Iakov. Kana posong atautauia asukang ke, “Io, sain i kag nat kapo asukang ta sain i nei matang, voiang a IAVE katala atauia ia.
²⁸ God ka alis ua ta langit i mete kuku na tauia i kuli roe. Ku duk luai ta uai i ei na wine tanginang.
²⁹ Mang keve pat vap ki abis anim na ki soturungai taun ua. Keve tasim ki abis anim, na ki soturungai taun ua. Riria kipo varas ua ki kun duk ta rikek. Na riria kipo posong atautauia ua ki kun tauia kapa.”

³⁰ Au, Isak kala aulei ta mengen na Iakov kala pataliung a tamana. Na akorong palau tasina

ta Esau kamela serei i akalat. ³¹ Kala itoitonai aroron ani kana matan pok asi an sasagi dong ani tamana tatana. Au, kala palak na kala antok a tamana ta, “Au, mamai, ku sinong atung na ku angan le si sasagian ke, ani ku posong atautauia iau.” ³² Na tamana kala sui ia, “Au, numai nang a si?” Na kala antok ta, “Nau apok na Esau, kam ainoai i nat.” ³³ Au, vuk taun ang kapo mengen asukang suke, Isak kala tetek alava luai na kala sui, “Au, na mang si nang katanla akalat le na kana palau katamela lis pok le anig? Natala angan asip le ia kana aino ani kupo tavas alak, na natala posong atautauia ia kapa. Io, kalapo kakana ta posong atautauia ang. Parik kapa angkoai ani na luk pok ia.” ³⁴ Esau kata longong a keve mengen ke si tamana na kala kup alava ta tangis na kala antok ia ta, “Ku posong atautauia iau kapa. Io nau, nau kapa mamai dangis!” ³⁵ Sikei tamana kala antok ia, “Tasim kata serei singig ta kapau na kamela luk a posong atautauia ang pat anim.” ³⁶ Na Esau kala antok ta, “Kita atuk aro luai nang ania ta Iakov, using katala kapau a matan pongua iau lenginang. Katala luk suai ani kag sinsinong i nat tuan, na kana kala luk kag posong atautauia!” Na kala sui a tamana ta, “Sa mamai, parik kutapa lomon akipai ta ring posong atautauia anig?” ³⁷ Na Isak kala polpol asukang ke, “Parik nang. Tasim vanang kana kalapo tu-ainoai anim, na keve tasina natala posong iria ta ki ago neite kana sausaupai. Natala posong atautauia ia ta uai i ei na vaen tanginang. Kalapo asukang vanang. Nau parik napa angkoai si posong ta mang sa anim nang ka pok petekai.

Kalapo kovek nang, kag nat!”³⁸ Na Esau kala sui ta, “Mamai, kupo atogon ta sikei palau a posong atautauia? Mamai, napo sokotuk ua ta ku posong atautauia iau kapa.” Na Esau kala tangis alava.³⁹ Au, Isak kala posong dong ia ta vuk mengen asukang ke, “Longong! Kam ring asi ago ka ago akipai ani roron na tauia i nei roe, na ka ago akipai ani keve langit i mete kuku.”⁴⁰ Ku igenen visvis ta samele na ku abis ani tasim. Sikei, ka serei lak a taun ku mamal ani ago neite kana sausaupai na kula sip pelek ia.”

Iakov Kata Sip

⁴¹ Io, le si taun ang Esau kalapo uli atogon marala lava ani Iakov le si posong atautauia ang tamana kata posong dong ia tatana. Asukang na kalapo lomlomonai ta, “Uring lik a mamai nang ka mat. Man kala mat, io nala raung suai ani tasig ta Iakov.”⁴² Au, taun ri Rebeka kila longong a mengen ang si Esau, kila songo na Iakov na kila antok ia ta, “Tasim nang ta Esau kapo alos pulakai ta kana lomlomonai asi raung anim.”⁴³ Ku longong aro iau, kag nat. Ku sip sumasuma palau ane si lavam ta Laban e Aran.⁴⁴ Na ku ago e iang ve nia ani mang rukun taun tung kana marala anim a tasim ka livus.⁴⁵ Man kala livus kana marala na kala lomon taun a sa kuta abis ia ane singina, naka alis mengen anim asi kam papok. Kapo rikek ani milong aongos milong mat pelek iau si sikei palau a vuk taun.”

⁴⁶ Na Rebeka kala antok a Isak asukang ke, “Napo kirik luai nang ani ago kuvul ve ngono omog ke i ri It. Man a Iakov kala kun osongon

korong kapa singiria, loi, kag to parik luai kapa angkoai si ka roron.”

28

¹⁻³ Asukang na Isak kala songo na Iakov na kala pinipini ia ta mengen asukang ke, “Ku ago luai ta osongon an ta sikei i keve aina ke i Kanan. Ku tapasuk na ku pasal ane Padan Aram ane si tivum ta Betuel, tamaria i rinam. Ku luk ta mangsikei i kana keve kavulik a Laban ani kam aina. Laban nang kapo tauria i rinam.” Isak kata posong dong kapa ia ta poso-atauia ke, “God Tavirimok Luai ka vil atauia ua. Ka apolokai ani kam polpolokan ki serei a matan vap lava luai. ⁴ Ka alomonaus imi ve keve matan tivum na ka alis imi ta roe ang, kana kupo ago ia val sokoung. Roe ang nang God katala atogon a Abaram tatana.” ⁵ Au, Isak kala mengen asip na kala asok na Iakov asi kana pasal ane si Laban e Padan Aram. Tamana i Laban ta Betuel le Aram. Na ri Laban kilongpo angtaumal ve ri Rebeka. Na ri Rebeka vanang kipo rinarilong i ri Iakov ve Esau. ⁶ Si pangau i taun ang Esau kala longong ta Isak katala poso-atauia na Iakov na kala asok suai ania ane Padan Aram asian luk ta kana aina le iang. Na taun kata poso-atauia ia kata pinipini ia ta ka ago luai ta osongon an ta sikei i keve aina ke i Kanan. ⁷ Na Esau kala kun longong ta Iakov katala longong a tamana na rinana na kala pasal ane Padan Aram. ⁸ Le iang Esau kala kinle ta tamana kapo kirik ani ri aina i Kanan. ⁹ Asukang na kala pasal ane si matan vap ang si Ismael, mang nat ang si Abaram, na kanla osongon kana mang kavulik

kana asan ta Ma-alat. Tauna i Ma-alat ta Nebaiot. Osongon ke kata vil a tataot lava na mang keve aina ang katala osongon lenginang iria.

Kalinga nei Orodung

¹⁰ Io, Iakov kala papelek a Berseba asi kana pasal ane Aran. ¹¹ Au, nei liuan i kana paspasal kanla serei si mang vuk ring na kala vong ania. Na kala lomlomoni ani ka matung ausai ani tenei vong ang e iang. Kala luk a mang sikei a vuk iat asi kana kirang vangang na kala pok suai asi kana rot. ¹² Taun kalapo rot kala arai ani mang sikei a kikiklakan kapo tung asiang le mete kuku ane kuli vunep. Kana keve angelo a God kitapo pasal angpok kuluna. ¹³ Na IAVE kapo tung e pangkul. Kala mengen asukang ke, “Nau kana na IAVE, nia palau a God, nang a tivum ta Abaram na tamam ta Isak kilongpo lomlomon singina. Naka alis imi ve keve matan tivum ta roe ke kana kupo matung singina. ¹⁴ Matan tivum ki duk pitpitliu luai. Ki polok apapanai alava luai ane si keve matana i malu aongos i kuli rina. Naka asereai ta sikei le nei liuan imi voiang na mamain ta matan vap aongos i kuli rina ke ki luk kari alomonaus le singina. ¹⁵ Teng akit a mengen ke. Nau kana ve numai. Naka aiveven ua si kam keve paspasal aongos. Na emung nala songo pok ua ane si roe ke, using parik luai napa angkokoai si papelek anim tung si nala vil korong a palpalatung ang natala palpalatung ia ve numai.” ¹⁶ Au, na Iakov kala tapangun na kala lomlomoni ta, “Pua, kapo tutuman luai, IAVE kana kapo ago si vuk vunep ke, na parik natapa malangas tatana.” ¹⁷ Vuk

leng lava kalapo serei singina na kala antok ta, “Vuk vunep ke kana kalapo vil a leng iau. Kapo tutuman luai, oring ke kana kapo lu si God, na kana na takaman i mete kuku.”

¹⁸ Si tenei vauk lik Iakov kala tapasuk na kala luk a iat ang kata kirang vangang tatana na kala atung atung ia na kala vekai rul i oliv kuluna. ¹⁹ Na kala atuk a ring ang ta Betel, supsupai ina ta lu si God. Aino kitapo uli posong ania ta Lus. ²⁰ Eiang Iakov kala vil a mang palpalatung ve God asukang ke, “Man ku auai ve nau, na man ku ararai bat anig si paspasal ke napo pasal ia, na man kapa ku alis pok na ku amaus iau, ²¹ na man nala vil korong ia ta nanla serei pok si kana lu na mamai, io, man ku pakangai anig asukang suke, nala luk vang ua val kag God, IAVE. ²² Akanangai ke kana natala atung atung ia kalapo kam lu. Le si keve tauia ang ku alis iau tatana, nala alis pok ua ta tataot-sangauli iria aongos.”

29

Iakov Kata Angruduai ve Laban

¹ Au Iakov kala pasal na kanla serei si palpal roe ang si matan vap ang si ring ipo sanglak ta makarap. ² Eiang kala arai ani potol a kuvkuvulan i sipsip na kipo matung ngere mang sikei a dim. Kitapo ainuinum ri sipsip si dim ang. Vuk iat i nguruna i dim ang katapo vuk iat lava, ³ na si taun na ri sipsip kianpo ago kuvul eiang, vap ipo aiveven ang aniria kipo uli ul suai ani iat ang le na ki ainum iria. Emung ina kipo uli ul pok ani iat ang bat a nguruna i dim ang. ⁴ Au,

Iakov kala serei eiang na kala sui na vap ang ta, “Au si, keve tungag, nami akorong kana le voi?” Na kila antok ta, “Namem nang le Aran.” ⁵ Au, na kala sui iria ta, “A, mipo nas kana na Laban, nang a tivuna ta Naor?” Na kila antok ta, “E, namempo nas ia.” ⁶ Na Iakov kala sui ta, “Au sa, kapo to aro palau?” Na kila antok ta, “E, kapo to aro. A! Ta kana kavulik kana ia ta Rakel kapo pakasang ve kari keve sipsip.” ⁷ Na kala antok ta, “Apua, makarap kana kapo ago e pangkul lak. Parik lak kapa taun si songo aiton ani ri sipsip asi kari rot. Mi ainum iria, le na mi songo iria asi kari an angan.” ⁸ Sikei kila antok ta, “Parik kapa angkoai tung a keve sipsip aongos kila seserei, io kila ul suai vanang ani iat ke na namem la ainum vang a ri sipsip aongos.” ⁹ Au, taun ang kapo angmemengenai lak ve ria, Rakel kamela serei ve keve sipsip ang si tamana. Katapo kun katakai i aiveven sipsip kapa. ¹⁰ Tamana i kavulik ke kapo tauna i rinana i Iakov. Au, kamela serei ve keve sipsip ang si tamana na Iakov kala arai ania na kala paliu na kala ul suai ani iat ang na kala ainum a keve sipsip ang si lavana. ¹¹ Si vuk taun ang Iakov kalapo maramarak arikek luai. Ka lulus ia, ka tangis alava luai ta uruk. ¹² Na kala antok ia ta kapo angtogon ve tamana na ninia kapo nat si ri Rebeka. Au, Rakel kala sang pok na kanla antok a tamana. ¹³ Taun a Laban kata longong a akuskus i tipasina ta Iakov, kala pasal sumasuma asian ruduai ania. Kala vongok ia na kala lulus ia, le na kala songo alak ia ane nei lu. Eiang Iakov kanla atatai ia ta keve bil aongos ang kata serei singina.

Aina ani Iakov

¹⁴ Asukang na Laban kala antok ia ta, “Numai kupo palpal ig atutuman luai.” Au, Iakov kataala ago na sikei a ulen ve nia, ¹⁵ na Laban kala antok ia asukang ke, “Kupo tipasig, sikei napo misag ani ku abis palau anig. Ku posong amalangas a samui ang kupo buk ia.” ¹⁶ Au, Laban katapo atogon kana pongua na kavulik, anu aino ang kana asan ta Lea, na vopo using ania nang Raket palau. ¹⁷ Lea katapo ararai ro, sikei Raket katapo ararai talupus luai si pukun ina aongos. ¹⁸ Iakov katapo buk a Raket, asukang na kala antok a Laban ta, “Naka abis anim ani limalengua na matas aongos, na emung ku lis iau ta kam kavulik tanginang ta Raket ani na osongon ia.” ¹⁹ Na Laban kala antok ta, “Pua, kapo roron luai ta na alis ia ane singim na parik ta ane si mang igenen petekai. Ku ago eke ve nau.” ²⁰ Au, le iang Iakov kala abis ani limalengua na matas aongos asi luk ani Raket. Na limalengua na matas ang kata asukang ta rukun taun lik palau using kana vubuk ani kavulik ke katapo tavirimok.

²¹ Emung ina Iakov kala antok a Laban ta, “Au, ku lis iau vang ta kag aina. Kag taun i abis ania kala kamus na kana nalapo buk ago ve nia.”

²² Asukang na Laban kala songo akuvul aongos na vap i ring ang na kala teng a mang sikei a matan angan. ²³ Sikei si tenei ngelik sagup, kala songo le na Lea na kanla alis a Iakov tatana. Na Iakov kala rot ve nia. ²⁴ Laban kata alis kapa kana ainan asosokai ta Silpa ani kan asosokai si Lea. ²⁵ Au, si tenei vauk Iakov kala tapangun na kala taping ta Lea eiang. Na kala antok a Laban

ta, “Au, marai sa kana kupo vil iau asukang ke? Nata abis anim asi kag osongon ani Raket. Na marai sa kana kutala kapau iau?” ²⁶ Na Laban kala atatai ia asukang ke, “Kamem laulauan eke parik kapa ainak ani kavulik emung kan osongon aino ani kavulik aino ang. ²⁷ Parik. Sikei kapo ro. Ku akamusai tapai ani limalengua na taun i matan angan i osongon ke ve Lea, na emung ina namemla alis ua kapa ta Raket. Sikei, kula abis pok le vanang na mang limalengua na matas.” ²⁸ Au, kila akamusai tapai ani matan angan i osongon ani Lea na emung Laban kala alis ia ta Raket ani ka osongon ia kapa. ²⁹ Kata alis kapa ta kana ainan asosokai ta Bila ani ka asosokai si Raket. ³⁰ Au, na Iakov kala kun ago ve Raket, na kata buk alava luai ania sikei Lea parik. Na Iakov kata abis ani Laban ani mang limalengua na matas aongos pok an.

Inatus si Iakov

³¹ Au, IAVE kata arai ta Iakov parik katapa buk a Lea, na kala asereiai ania ta Lea ka atogon nat, sikei Raket ka ngolo. ³² Asukang na Lea kala atogon kana sungsungukan na kala ingus kana nat tauan. Na kala lomlomoni asukang ke, “IAVE kata arai korong ani kag mamakus. Kala koi vang kana ta kag tauan kala kun buk anig.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Ruben. ³³ Au, kala anguan vinga an na kala ingus kana mang nat. Na kala lomlomoni ta, “IAVE kata nas ta kag tauan parik lak kapa buk iau, na kala alis iau kapa ta mang nat ke.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang

ta Simeon. ³⁴ Au, na kala anguan vinga an na kala ingus kana mang nat. Na kala lomlomonai ta, “Au, kana vang nganing kisngag kala pataun iau, using natala ingus kana potol a nat.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Levi. ³⁵ Au, na kala anguan vinga an na kala ingus a mang nat na kala lomlomonai ta, “Si nat ke, naka alatun a IAVE.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Iuda. Au, emung i nat ke, parik kata lapa anguan ingus an ani rukun taun lik.

30

¹ Au, Rakel kala arai ta parik kapa angkoai si ingus korong ta ring nat anirilong ve Iakov na kala atogon vinga maiten ani tasina. Na kala antok a Iakov ta, “Ku alis ta kag ring nat vei nganing naka mat ta mese!” ² Iakov kala marala na kala antok ia, “Au sa? Nau nang naka luk a pangau ang si God, voiang ninia kapo teng akit ua si atogon nat?” ³ Au, na Rakel kala antok ia ta, “Kapo ro, sikei kana kag ainan asosokai kana ta Bila. Ku ago tapai ve nia na ka ingus tapai ta kag ring nat, na le si nat ang, na kun tutapong apolokai ta kakag ta kun matan vap.” ⁴ Asukang na kala alis a Iakov ta kana ainan asosokai ta Bila ani kan rot ve nia asukang ta kana aina. Io, na Iakov kala rot ve nia ⁵ na kala atogon kana sungsungukan na kala ingus a sikei a nat. ⁶ Au, na Rakel kala antok ta, “God kana vang katala asapang iau. Katala longong iau, na kala alis nat anig.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Dan. ⁷ Au, Bila kala anguan vinga pok

an na kala ingus kana vapongua i nat. ⁸ Na Raket kala antok ta, “Nata atogon angkasai lava ve tasig na kana nala dual.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Naptali.

⁹ Au, Lea kala arai ta parik kapa anguan ingus an na kala kun songo ani kana ta kun ainan asosokai ta Silpa na kala kun alis ania ane si Iakov ani kan kun ago ve nia asukang val kana aina. ¹⁰ Eiang Silpa kala kun ingus ta mang sikei a nat ani Iakov. ¹¹ Na Lea kala antok ta, “Pua, kag bil roron luai!” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Gad. ¹² Ago lik na Silpa kala anguan ingus pok an ani kana vapongua i nat ani Iakov. ¹³ Na Lea kala antok ta, “Pua, napo maramarak luai! Ri aina aongos kana ki posong iau ta nau a aina maramarak.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Aser.

¹⁴ Kalapo vuk taun vunga lik na taun i kopkopus kon kala serei. Mang taun Ruben kala pasal ane matang na kanla sabonai ani mang keve uriuri roron. Kala luk le ia na kamela alis a rinana ta Lea tatana. Au, Raket kala arai ania na kala antok a Lea ta, “Pua tasig, ku alis kapa ta kag ta kun keve uriuri ani taun na inum ia nala kun atogon vinga.” ¹⁵ Sikei kala antok ia asukang ke, “Sa, parik kupa angkoai lak? Kutala luk pakang iau ta kag tauan, na kana kulapo anguan buk luk pakang anig ta keve uriuri ke.” Na Raket kala antok asukang ke, “Kala ro luai, nganlak tenei vong ke Iakov kame rot ve numai, ngenget ani keve uriuri ke.” ¹⁶ Asukang vanang na taun a Iakov kata papok le matang tenei ngelik ang, Lea kata pasal na kanla ruduai ia na ka antok ia ta,

“Natala seupok nang ua ta mang keve uriuri i la alis ta kag nat, ani ku ago vong nganlak ve nau.” Asukang na si tenei vong ang kala rot kuvul ve nia. ¹⁷ Na God katale longong korong a Lea na asukang kala anguan vinga pok an na kala ingus ta kana vapalpalima i nat ani Iakov. ¹⁸ Na kala antok ta, “God kana kapo seupok iau using natala alis kag ainan asosokai ane si kag tauan.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Isakar. ¹⁹ Na kala anguan vinga pok an na kala ingus kana valimalesikei i nat ani Iakov. ²⁰ Na kala antok ta, “Kana God kapo alis iau ta alilis talupus luai. Kana vang kisngag ka aminaung singig using natala ingus ania ta limalesikei a nat aongos.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Sebulun. ²¹ Si mang vuk pangau pok emung ina kala ingus kana kavulik na kala atuk ia ta Dina. ²² Au, emung ina God kala lomlomoni pok ani Raket. Kata longong kana tangis na kala itoiton pok a laka ipo matung nei vinga ta ri popo lik. ²³ Au, na kala vinga na kala ingus a sikei a nat. Na kala antok ta, “Si taun ke God katale luk suai ani kag mese. ²⁴ Kapo roron ta IAVE ka alis anig ta kag mang sikei pok a nat.” Le si mengen suke vanang na kala atuk a nat ang ta Iosep.

Iakov Kata Serei Atauia

²⁵ Emung i Raket i la ingus tapai ani Iosep, Iakov kala antok a Laban asukang ke, “Almug, kalapo taun ani ku atalipai anig na naka papok ane si kag rina akorong pok. ²⁶ Ku alis iau ta kag ngono aina na kag inatus kana nata mela abis amarai aniria singim, na naka pasal. Numai akorong kupo

malangas aro luai ani abis lava ang natala teng anim tatana.” ²⁷ Sikei Laban kala antok ta, “Man kupo ainak, napo sokotuk ani ku ago. Natala arai si kag keve tangatangai ta IAVE kapo vil atauia iau using numai palau. ²⁸ Kapo ro, posong kam samui na naka seupok ua.” ²⁹ Na Iakov kala antok ta, “Numai kupo malangas aro ta natalapo abis alava luai anim, na kupo malangas aro ta kam keve vongo kita polok aro si kag aiveven. ³⁰ Menlik ang kutapo atogon ia aino ani kag serei eke, kana katala polok alava luai. Si saka oring an natapo ago singina IAVE katapo vil atauia ua. Sikei nei akorong vang kakag ta kun taun si abis akorong anig na kag inatus?” ³¹ Au, Laban kala sui ia ta, “Naka alis vang kana ua ta sa?” Na Iakov kala polpol ta, “Ago ta alis an anig ta mang sikei a bil. Sikei man ku abis a ring sikei a bil palau anig, naka aiveven aliu lak tapai ani kam keve vongo. ³² Napo buk ani tarung ainainakai asukang ke: Atalipai anig na nakan pasal nei liuan kam keve meme na kam keve sipsip, na nakan irang suai nei liuan iria, riria kipo atogon salik na riria kapa kipo ituitumai na kipo pukun miting. Riria vanang, kilapo kag samui. ³³ Kag atutuman si bil ke ka serei amalangas singim iles lak, man kupo buk ararai pok ani samui ke ku seupok iau tatana. Saka meme vo sipsip an parik kapa atogon salsalikai kime serei lak nei liuan i kakag ta keve vongo, ka malangas singirung aongos ta nata tainau iria.” ³⁴ Au, Laban kala antok ta, “Io, napo ainak luai. Kapo ro ani ka asukang palau val kutala posong atangis ia.” ³⁵ Na nia si taun ang akorong Laban kala pasal na kanla irang suai

ani keve meme tauan vap po ituitumai na salik ang, na asukang kapa si keve meme aina aongos ang. Keve sipsip kitapo atogon ituitumai posok singiria na keve sipsip miting aongos kata irang suai kapa aniria. Riria aongos vang kana kata alis kana keve nat ani ki an aiveven iria. ³⁶ Kila pasal ane ring vunga akipai ani Iakov. Pangau ang nei liuan irilong ve Iakov, kipo angkoai si pasal ania ani potol a taun aongos. Au, na Iakov si taun ke katapo aiveven lak kana mang keve vongo na Laban.

³⁷ Au, Iakov kanla tangai le ta mang keve ngakan lik i mang keve ei posok. Kala dek suai ani palpal i kulit iria ani ki atogon salsalikai. ³⁸⁻³⁹ Le na kamela asiang iria nei keve vulvul ipo inum ang ta ri vongo, ani taun ki serei sime inum, bil ang kapo matung amalangas luai e noria. Taun ri vongo aina kila pukun manas ta buk tauan, na ki pasal sime inum, kimela ago kuvul ve keve vongo tauan e mete keve ngakan ang. Na si selen ke nganlak kila ingus na keve natnat tanginang atogon salik na pukun ituitumai kapa. ⁴⁰ Na Iakov kala irang suai ani keve natnat tanginang lik ang apetekai, na mang matan ang kala atung iria ani ki tu talang a keve vongo salik na pukun miting ang si Laban. ⁴¹ Na taun a keve vongo aina vap po dual ang kila pukun manas, Iakov kala amatung a keve ngakan ang e noria ani ki ago kuvul mete nem ang. ⁴² Si keve vongo vo ngau ang parik katapa abis iria asukang ke. Asukang na si selen ke, vap po pukun ngau ang kita pasal ane si Laban, na keve anu dual kita pasal ane singina. ⁴³ Au, si selen ke Iakov kata serei atauia alava

luai na kala kun atogon ani kakana ta kun tangan vongo lava luai akorong. Kata atogon kapa kana keve asosokai i ri aina na ri tauan, na kana keve kamel na keve dongki kapa.

31

Iakov Kata Sip Pelek a Laban

¹ Na Iakov kala longong kana keve nat a Laban kipo angtokai ta, “Iakov nang katala luk aongos a sa na tamara katapo atogon ia na kala tauia le si kana keve bil a tamara.” ² Na kala arai ta karilong angtunganan ve Laban parik katalapo anguan roron an val aino. ³ Asukang na IAVE kala antok ia asukang ke, “Ku papok ane si roe ang si keve tamam na kam pat vap akorong. Naka auai ve numai.” ⁴ Au, Iakov kala alis mengen ani Rakel ve Lea asi karitol me angruduai si ring ang kana keve vongo kitapo ago singina. ⁵ Na kala antok irilong asukang ke, “Napo arai ani tamamilong na nalapo arai ta kana laulauan ane singig kalapo petekai ani aino. Sikei God ang si mamai kapo uli auai lak ve nau. ⁶ Milongpo nas ta nata abis ani tamamilong ta kag dual aongos, ⁷ sikei lak katapo kapau alava iau na ka sasakol kag keve seuseupok amatan sangauli aongos a taun. Sikei God parik katapa atalipai ania ani ka vil arikek iau. ⁸ Si man katapo antok ta keve vongo ituitumai ang kapo kag samui, nganlak a keve vongo ang ki ingus asereai ani ri anu ituitumai papalik. Na si man ka antok ta keve anu salik ang ki kag samui, nganlak ki ingus asereai ani ri anu salik papalik. ⁹ Asukang vanang na God

katala luk suai ani kana keve vongo a tamamilong na katala alis iau tataria. ¹⁰ Si taun ipo apitus, nata atogon a mang sikei a orodung. Nata tun alak na nala arai ta keve me tauan aongos ang kitapo ago kuvul ve keve me aina, kipo atogon salik na pukun ituitumai. ¹¹ Au, asosokai si God kala songo iau ta, 'Iakov!' Na nala polpol ta, 'Io, nau kana.' ¹² Na kala antok iau asukang ke, 'Tun alak na ku arai ta keve me tauan suke kipo ago kuvul ve keve me aina, riria aongos kipo atogon salik na pukun ituitumai. Napo pakangai anim asukang ke using napo nas aro a keve lau ang a Laban kata abis ia singim. ¹³ Nau kana na God voiang kutala palpalatung ve nau e Betel. Na kutala akanangai ani kam palpalatung si vuk iat ang. Kana, ku tapasuk suai ani ring ke na ku papok ane si rina ang kita asereai anim singina.' " ¹⁴ Au, ri Raket ve Lea kilong tala longong a akusku ang si Iakov na kilongla mengen ia asukang ke, "Parik namemlong pa anguan atogon an ani kamemlong palpal i togtogon ang si tamamemlong. ¹⁵ Lenginang namemlong lapo bil val sokoung e matana. Katala atos tatamemlong na kala angan aongos na samui imemlong. ¹⁶ Kalapo tutuman luai asukang ke ta kana keve tauia voiang God kata luk suai ania, kalapo kakamemlong ve kamemlong inatus."

¹⁷⁻¹⁸ Au, Iakov kala tapasuk asi kana pasal pok ane si roe ang si tamana ta Aisak e Kanan. Kala agon kana ngono aina ve inatus kuli kamel na kila pasal. Kana keve vongo aongos na kana keve togtogon aongos i kana asereai ang e Padan Aram, kata apasal iria eno. ¹⁹ Aino, si pangau

ang a Iakov katanpo tok sipsip singina, Raket kata luk musik a keve tangatangai ang i neina i lu si tamana, na Iakov parik kapa nas. ²⁰ Na mang anu, Iakov kata kapau na Laban le Aram ta tav mengen amalangas ania ta kalapo usausa asi sip pelek ania. ²¹ Au, Iakov kala tapasuk na kala sip veai ani kana togtogon aongos. Kanla ngum putuk a Iuperetes na kanla palak taun a palpal kuli putput ang e Gilear.

Pisu si Iakov ve Laban Kala Ro

²² Si vapotol i taun Laban kala longong ta Iakov kata sip. ²³ Asukang na kala songo aiton a keve tungana na kila lu using na Iakov. Si va limalengua i taun kanla sabunai ania si palpal kuli putput ang e Gilear. ²⁴ Si tenei vong i taun ang, God katala mengen a Laban nei orodung asukang ke, “Ku aiveven ta ku ago ta asuai an ta vuk mengen rikek vo mengen roron ane si Iakov.” ²⁵ Io, ninia si taun ang, Iakov katapo atu lu eiang e palpal kuli putput, na Laban kanla sabunai ania eiang. Asukang na ri Laban ve keve tungana kila kun atu lu eiang. ²⁶ Au, Laban kala ki na Iakov asukang ke, “Marai sa kuta abis a lau rikek ke? Kuta kapau iau si sa? Marai sa kuta akos suai ani kag ngono kavulik val vap amiming si taun i visvis? ²⁷ Marai sa kuta sip musik asukang? Marai sa parik kutapa mengen amalangas aro? Man kuta mengen amalangas aro, nala vil matan angan asi kara angatatungai ta uruk na mikamika na tangam. ²⁸ Marai sa parik kutapa atalipai anig ani na lulus atatung a keve vuvui ke na ngono rinaria? Sikei kutala

vil a lau nio asukang ke! ²⁹ Napo atogon kana na kitmat si vil arikek anim, sikei God ang si tamam kata antok vong iau asi kag ago ta asuai an ta vuk mengen roron vo mengen rikek dong anim. ³⁰ Napo malangas ta kutala tapasuk suai using kam vubuk lava luai ani ku papok ane si tamam. Sikei marai sa kuta tainau na keve tangatangai i neina i kag lu?” ³¹ Na Iakov kala antok a Laban asukang ke, “Natapo leng ta ku teng apok kam ngono kavulik. ³² Sikei kapo ro, man ku sabonai ta sikei imem kapo teng kam keve tangatangai, igenen ang ka mat. E mataria i keve tungara ke, numai akorong ku ararai ta man kapo atogon ta bil kapo kakam na kapo ago eke singig, ku luk ia.” Iakov parik katapa malangas ta Rakel nang kata tainau na keve nem ang. ³³ Au na Laban kala palak nei lu si Iakov, na nei lu si Lea, na si ngono ainan asosokai ang, sikei parik katapa sabonai ta bil. Kala soung le nei lu si Lea na kamela palak akorong nei lu si Rakel. ³⁴ Io, na Rakel katala amunai ani keve tangatangai ang e neina i kana sinsinong i kuli kamel na kala gon lakat kuli sinsinong ang. Au, Laban kamela gule pulakai e nei kana lu, sikei parik kapa sabonai ta bil. ³⁵ Na Rakel kala antok a tamana ta, Mamai, ku ago ta atu marala an anig si kag tav tadut e matam, sikei napo ulen nang.” Asukang na kata gulegule tav sabonai ani keve tangatangai ang.

³⁶ Au, na Iakov kala tapasuk na kala sui marmaralan a Laban asukang ke, “A, nei kag rikek evoi? Saka lau rikek an nata abis ia ane singim na kumepo lu using iau asukang ke? ³⁷ Kutala gulegule alava si kag keve togtogon. Au, kutala

sabonai akorong ani sa nang kapo kakam i nei kam lu akorong? Asinong ia eke e ring malangas, e mataria i kam keve angtogon na kakag kapa. Au na ki antok vanang ta ke si ta bil akorong. Sikei, ku arai, kapo kovek luai nang! ³⁸ Nata ago ve numai na pongua na sangauli na matas amot sipo aiveven ani kam keve sipsip na kam keve me, na parik kitapa akau a mat lik tapai. Na parik kapa natapa angan lik ta sikei a sipsip tauan i kam keve vongo. ³⁹ Man ri kauvek loi kitame rangas ta mang vongo, parik natapa akalit ua tatana, using nau akorong natapo uli seupok musik ania. Au, na man kita tainau tenei vong vo tenei ias, kutapo uli sungil anig asi seupok ania. ⁴⁰ Kag ago katapo asukang ke: Ngan i sinang katapo ngan iau tenei ias na mulak lava katapo meng iau tenei vong, na parik natapa rot aroron. ⁴¹ Katapo asukang ke ani pongua na sangauli na matas aongos ang natapo ago ve numai. Nata abis a sangauli na puat a matas ani kam ngono kavulik na limalesikei a matas ani kam keve vongo. Ani kag seuseupok, kuta sasakol ia a matan sangauli aongos na taun. ⁴² Sikei napo nas ta God kata pakangai anig. Ninia palau na God ang mamai ta Aisak kapo mamaila ania, na vuivui ta Abaram kata using ia, man ninia parik katapa pakangai anig, kula asok suai anig kovek luai i bil. Sikei katala arai ani kag kui na kag abis lava na asukang kala ki bat ua tenei vong.”

⁴³ Au na Laban kala polpol a Iakov asukang ke, “Ngono aina ang, kag ngono kavulik. Na karilong inatus, kakag ta inatus, na keve vongo aongos ang, kakag kapa. Keve bil aongos eke

kapo kakag. Sikei nala abis sa akorong vang kana ani kag ngono kavulik na karilong matan inatus?

⁴⁴ Me na tarung palpalatung kuvul, na karung palpalatung ka tung akit val karung akanangai.”

⁴⁵ Au, asukang na Iakov kala luk a mangsikei a iat na kala atung atung ia. ⁴⁶ Na kala asok kana vap ta “Mi lukluk iat ane ke.” Na kimela asinong kuvul na keve vuk iat ang si sikei a kirim, le na kila matan angan eiang ngere kirim ang.

⁴⁷⁻⁴⁸ Au, Laban kala antok ta, “Kirim iat ke kapo tung akanangai ani karung palpalatung si taun ke anginang.” Le si mengen ke vanang na kana asan a ring ang ta Galer, supsupai ina ta kirim i akanangai. Laban kata posong ia si kana mengen ta Iegar Sa-aduta, na Iakov kata posong ia si kana mengen ta Galer. ⁴⁹⁻⁵⁰ Na Laban kala mengen kapa ta, “IAVE ka ararai anirung si taun tarung po ago angpetpetekai anirung pok. Man kula tav aiveven aro ani kag ngono kavulik, vo man kula osongon ta mang keve aina atava irilong, kupo malangas ta God kapo arai anirilong si karung angmemengenai kana, kantanem tarung papalik tarungpo ago si vuk taun ke.” Le si vuk mengen suke na kana mang asan a ring ang ta Mispa. ⁵¹ Au Laban kala mengen kapa na Iakov asukang ke, “Kana vang kana na kirim iat ke na kana vang kana na iat ke natala atung ia nei liuan irung, ⁵² kilongpo akanangai ani nau na ago ta pasal liu irilong ane si kam palpal roe, na numai kapa ku kun ago ta pasal liu an ane si kakag ta palpal asi vil arikek pok anirung. ⁵³ God ang si ri Abaram ve Naor na tamarilong, ninia kapo arai anirung

na ninia vanang ka saupai anirung ta mengen ke kana kapo tutuman vo kapo tav tutuman.” Asukang na Iakov kala palpalatung mete Igenen Mamaila ke IAVE, voiang a tamana ta Aisak kapo mamaila ania, ⁵⁴ na kala sulsuluk kana alilis ane singina eiang e palpal putput na kala songo kana petau asi me matan angan. Emung i kari matan angan kila rodot aongos e iang. ⁵⁵ Si tenei vauk lik Laban kala tapasuk na kala lulus atatung a keve tivuna na kana ngono kavulik na kala ponsong atautauia iria aongos. Au le na kala papelek iria na kala papok ane si kana rina.

32

Iakov kata Papok ane si Esau

¹ Na taun ang Iakov kalapo kun akikik kak using ani kana paspasalan, na keve angelo si God kimela angruduai ve nia. ² Taun kala arai aniria na kala posong ta, “Pua, nala arai ani kana kuvkuvulan a God!” Le si oring ang vanang na kala atuk a ring ang ta Manaim. ³ Taun ang tasina i Iakov ta Esau katapo ago e Seir si palpal Edom. Na Iakov kala asok igenen aino ane singina ⁴ velai ani pinipini ke, “Mianla mengen kag tulava ta Esau asukang ke, ‘Kam asosokai ta Iakov kapo mengen ta, ‘Natanla ago aongos a taun ke si Laban tung kana. ⁵ Napo atogon bulumakau, dongki, sipsip, me, na keve tauan na ri ainan asosokai miang. Na kana napo alis a mengen amalangas ke ane singim, kag tulava, ta man kapo koi ua na man kupo roron na tarung an angruduai.” ’ ’ ⁶ Au na taun a keve vap i asok

ang kimela serei pok si Iakov, kimela antok ia ta, “Namemtala pasal na namem anla serei si tasim ta Esau. Au na kame lapo pasal nang si me angruduai ve numai. Na 400 na igenen kipo auai ve nia.” ⁷ Na Iakov kala longong a bil ke na leng ve makus lava kala sip ia. Asukang na kala pagpagal na vap po auai ang ve nia ane si pongua na kuvkuvulan. Na keve sipsip, keve me na keve bulumakau na keve kamel aongos ang kapa. ⁸ Kapo lomlomonai ta man a Esau kala serei korong na kamela visvis a mangsikei i ngono kuvkuvulan ke, anu vopo kalakala ang kila angkoai si sip. ⁹ Au, Iakov kala pagal iria le na kala sokotuk asukang ke, “God, kupo God si vuvui ta Abaram, na kupo God si mamai ta Isak. Io, numai IAVE, kutala antok iau ta man nala papok ane si kag rina na kag vap akorong pok, kula atautauia iau. ¹⁰ Parik napa koi a keve roron ve keve lau tutuman ke kutala asereai ania singig, kam asosokai. Taun nata paputuk a sung ke e Ioridan, natapo teng palau kag vuk kipa. Sikei kana, kag togtogon kala serei si pongua na kuvkuvulan. ¹¹ Napo sokotuk ua kana ta ku akala iau pelek a tasig. Napo leng luai ta nganlak ka serei na ka raung aongos imem kuvul ve keve aina natan ke na kari inatus. ¹² Kag sokotuk using kuta antok iau ta ku atautauia iau na ku apolokai ani kag pat vap ani ki duk val kone i ngerelo, na ki tav taot korong aniria.” ¹³ Kala kamus kana sokotuk na Iakov kala rot a vong ang eiang. Au na kala pilak le nei liuan kana togtogon using kala lomlomonai ani mangsikei a alilis ani tasina ta Esau. ¹⁴ Kana vang a keve alilis. 200 na me

aina na 20 na anu tauan. 200 na sipsip aina na 20 na anu tauan. ¹⁵ 30 na kamel aina ve kari keve natnat. 40 na bulumakau aina na 10 na anu tauan. 20 na dongki aina kapa na 10 na anu tauan. ¹⁶ Au, kala pagal angpotok taun kana keve asosokai ta siksikei a kuvkuvulan i keve manmanik aongos ang na kala antok iria, “Mi pasal aino iau, na ka uli atogon ta pangau e nei liuan i keve siksikei a kuvkuvulan i manmanik ang.” ¹⁷ Eiang kala pinipini na asosokai vo tung aino ang asukang ke, “Man a tasig ta Esau kala duai ua na kala sui ua ta, “Taukai im ta si? Ku ane voi? Na si kapo tauk i keve manmanik ke kipo pasal aino ua?’” ¹⁸ Na ku polpol ia ta, ‘Kag igenen lava, kam asosokai ta Iakov kapo tauk iria. Na kipo kakam nang ta alilis. Na ninia nang a Iakov kapo aimung imem.’” ¹⁹ Kala pini kapa na vapongua na vapotol i asosokai, na riria aongos kipo auai emung i keve kuvkuvulan manmanik ang ta man a Esau kala duai iria ki polpol ta sikei palau a vuk posong ang, ²⁰ na ki antok ia ta, “Arai, kam asosokai nang ta Iakov kapo aimung imem.’” Iakov katapo lomlomonai asukang ke ta, “Man kana naka asok aino na keve alilis ke, kala vinga marip anig nganing. Au na emung man kala arai korong anig kala angkoai si ruduai anig val napo tasina.” ²¹ Asukang vang a keve alilis ang kita pasal aino ani Iakov, na ninia kala rot pok le na vong ang si kari vuk oring.

Angpuagai si Iakov ve God

²²⁻²³ Au, nei liuan i tenei vong ang Iakov kala songo kana engo na kana ngono ainan asosokai na kana 11 a nat na kala asok aino iria na kianla

ngusputuk si papaputukan i sung ang e Iabok. Le na kana keve togtogon aongos kila kun aimung aniria. ²⁴ Sikei ninia kala ago papalik pok emung. Na mangsikei a igenen kamela angpuagai ve nia. Kilongta angpuagai tung si tangat. ²⁵ Na igenen ang kalapo nas ta parik kapa angkoai si ka dual, asukang na kala sigil a ngusngus ina i Iakov, akorong si ring ipo angrodoai ta ngono tuan ang na kala takavis. ²⁶ Na igenen ang kala antok a Iakov ta, “Ai, ku atolongon iau lak. Makarap kana kalapo buk sanglak.” Sikei Iakov kala antok ta, “Parik. Parik napa atolongon ua tung si kula poso atautauia tapai anig.” ²⁷ Na igenen ang kala sui ia ta, “Kam asan ta si?” Na kala antok ta, “Iakov.” ²⁸ Au, igenen ang kala antok ia ta, “Kam asan parik kalapa anguan Iakov an. Kam asan tanginang vang kana ta Israel, using kutala angpuagai ve God na kapa ve ri vap na kuta lapo uli dual.” ²⁹ Eiang Iakov kala sokotuk ia ta, “Au, kapo angkoai si ku kin tapai ani kam asan?” Sikei nia kala antok ta, “Marai sa kupo kun buk nas ani kag asan?” Le na kala poso atautauia na Iakov eiang. ³⁰ Le iang vanang na Iakov kala luklukai ani vuk mengen ke ta, “Using natala tu angtalang ve God ta matag akorong na parik nata lapa mat, io, nala atuk vang kana na ring ke ta Peniel.” ³¹ Au na makarap kalapo sanglak na Iakov kala ultaliung a Peniel na kalapo pakipa ta ngusngus ina ³² using a igenen ang katala sigil ia si kana angrodoai i tuan. Io na le si oring suke vanang ri Israel tung si taun ke parik kipa angkoai si angan ani sin ang kapo angrodokotai si tuan i ngusngus

iria i ri manmanik.

33

Iakov Kata Ruduai a Esau

¹ Au, Iakov kala tun avunga na kala arai ta Esau kame lapo pakasang. Kana 400 na igenen kitapo auai ve nia. Asukang na Iakov kala pagal angpotok kana inatus ane si keve rinaria akorong, Lea, Raket na ngono ainan asosokai ang.

² Kala atung eno na ngono ainan asosokai ve karilong ta inatus, na using irilong, Lea ve kakana ta kun inatus, au na emung luai, Raket ve Iosep.

³ Au, na ninia akorong a Iakov kata tung ainoai aniria. Na kala pasal asian angruduai ve Esau na kapo soturungai aliu amatan limalengua ane nei roe.

⁴ Sikei Esau kala sang taun ia na kamela vongok ia, ka lulus ia, na kilongla angtangisai aongos. ⁵ Au, Esau kala takngo na kala arai ani keve aina ang ve kari keve nat na kala sui ta, “Au na ri si kana ve numai?” Na Iakov kala antok ta, “Riria palau a inatus ang voiang a God, si kana roron na kala lis kam asosokai tataria.”

⁶ Na ngono ainan asosokai ang ve karilong inatus kilong pakasang na kimela kun soturungai. ⁷ Au na Lea kapa ve kana inatus na ngono akamusai i angnanan kapa, ri Iosep ve Raket. Aongos kimela soturungai. ⁸ Na Esau kala luklukai ta, “Nata duai nang a keve kuvkuvulan i manmanik. Nei vanang? Kupo saka lomlomonai an?” Na Iakov kala antok ta, “Kag alilis anim, man kupo roron, kag tulava.”

⁹ Sikei Esau kala antok ia ta, “Apua tasig! Nalapo kun duk akorong nang. Kapo ro ani kakam a keve tangan ang.” ¹⁰ Na Iakov kala antok

ta, “Iau? Parik! Man kana kulapo roron anig, ku naung ani alilis ke napo alis ua tatana. Taun ke kana napo arai anim, kapo asukang ta napo arai ani nona i God, using kume lapo sesel aro pok iau. ¹¹ Napo sokotuk ua ta ku naung ani sa kana napo alis ua tatana using a God katala kun atautauia alava anig, na napo duk luai.” Emung, Esau kala naung ani alilis ang using Iakov kata lapo gel adual ia. ¹² Au na Esau kala antok ta, “Kanat. Tara pasal kuvul. Nau naka ausingai anira.” ¹³ Sikei Iakov kala antok ia ta, “Kag tulava, kupo nas nang ta inatus ke kilapo ngau. Au na napo buk pasal ananap kapa si aiveven ani keve sipsip na bulumakau ke ve kari keve natnat. Using man nganing tarala aisul alava iria si sikei palau a taun ke, nganlak a keve manmanik aongos ke ki mamat. ¹⁴ Asukang kag tulava, napo kam asosokai na kapo ro ani ku pasal aino anig. Na nau nala pasal ananap lik emung im, angkokoai si paspasal ve keve manmanik na inatus ke kapa. Nanla serei lak singim, kag tulava, eiang e Seir.” ¹⁵ Au na Esau kala antok ta, “Kapo ro palau, sikei napo buk alis anim ta kag mang rukun igenen asi auai ve numai.” Sikei Iakov kala antok ta, “Kag tulava, parik. Napo ro palau nang. Napo sokotuk ua ta ku naung anig.” ¹⁶ Asukang na si taun ang pok, Esau kala papok ane Seir. ¹⁷ Sikei Iakov kala pasal ane Sukot na kanla atung kana lu eiang. Au na kala atutu lu kapa ani kana keve manmanik asi kari marmarip. Le si oring suke vanang na kila posong a ring ang ta Sukot. ¹⁸ Io, sukana na akuskus i kana papelek ani Padan Aram a Iakov na kamela serei e ke e palpal Kanan si rina ang si

Sekem na kamela ago eiang ngere rina ang. Kata kovek ta bil kata vil arikek ia, si kana paspasal. ¹⁹ Au na kala samui a vuk roe ang kata lapo atu lu singina si keve nat ang si Amor. Amor katapo tamana i Sekem. Kata samui ia ta 100 na vuk kapkap. ²⁰ Au, na kala solo atung a mangsikei a pata ipo sula eiang. Na kala atuk a pata ang ta El Eloie Israel.

34

Ri Amor Kita Vil Arikek a Dina

¹ Si taun ke Iakov kata lapo atogon kana kavulik kana asan ta Dina, rinana ta Lea. Au, mangsikei a taun Dina kata pasal si an vokvokol ani mang keve aina i ring ang. ² Na Sekem kala arai ania na kanla tak ia na kala rot ve nia. Tamana i Sekem ta Amor. Amor kapo igenen i Iv na kapo tulava kapa i ring ang. ³ Sekem kata lapo buk alava luai ani Dina na kalapo mengen aro lik i vubui ania. ⁴ Asukang na kanla pataun a tamana ta Amor na kanla antok ia ta, “Ku samui a kavulik ke anig na naka osongon ia.” ⁵ Au, Iakov kala longong ta Sekem katala vil arikek kana kavulik. Na using kana keve nat kitapo aiveven sipsip aongos lak e ring vunga, parik kata lapa angkoai si atatai aniria, tung akorong si kimela serei pok e rina. ⁶ Au na Amor, nang a tamana i Sekem, kala tapasuk na kame lapo angmemengenai ve Iakov. ⁷ Na si vuk pangau ke akorong keve nat ang si Iakov kila longong sigil ta sa katala serei, kimela papok ane rina. Kitala mamakus luai na kipo marala alava kapa using Sekem katala abis a lau rikek taun a Israel, ta katala rot ve kana

kavulik a Iakov. Matan lau asukang ke parik luai kitapa ainak ania. ⁸ Sikei Amor kala mengen iria asukang ke, “Kana lomlomonai kag nat ta Sekem kalapo kitmat taun a kavulik ke. Kapo ro ani mi naung ani ka osongon ia. ⁹ Tara angososongon nei liuan ira. Namem samui aina singimi na nami kapa, mi samui aina singimem. ¹⁰ Tara ago kuvul nei palpal ke. Roe ke kapo tavas animi. Mi kalakala luai si ago si roe ke, na mi abis kami keve abis na mi tauk i keve vuk roe kapa.” ¹¹ Au na Sekem kala kun mengen taun ani tamana i Dina ve keve tauna, “Man kana mipo roron anig, napo usausa luai si alis animi nganlak ta sa mi sokotuk iau tatana. ¹² Mi posong palau a samui na saka alilis lava an mipo buk ia, na nau nala samui using palau kami vubuk. Napo buk palau ta mi naung anig ta kavulik ke, na nala osongon ia.” ¹³ Sikei keve nat ang si Iakov kilapo tere ta lau rikek ang katala abis ia si Dina. Asukang na kila kapau a ngono angtama ang, Sekem ve Amor asukang ke, ¹⁴ “Parik namempa angkoai luai si alis ani taumem ane si igenen po tav lampulit ang. Kupo songo mamaila nang animem. ¹⁵ Sikei namemla naung anim si osongon ania si oring ke ta mi lampulit aongos ri vap tauan na mila asukang val namem. ¹⁶ Le vanang na mi osongon singimem na namemla kun osongon singimi. Na namemla ago ve nami na tarala serei a sikei a matan vap. ¹⁷ Sikei man mipo misag ani lampulit animi, namemanla songo suai le ani taumem na namemla pasal.” ¹⁸ Au, ri Amor ve Sekem kilongla arai ania ta sokotuk ke kapo roron palau.

¹⁹ Sekem katapo posongan nei liuan i matan vap ang si tamana. Na parik katapa buk amomole si amalangasai ani sokotuk ang using katapo vubuk alava na kavulik ke si Iakov. ²⁰ Asukang na ngono angtama ang kilong anla tung e mete takaman alak ane nei kari rina na kilongla mengen dong a ri tauan aongos asukang ke, ²¹ “Keve vap ke kipo buk angtunganan ve tara. Asukang na tara atalipai aniria na ki ago na ki abis kari keve avibisan si kara palpal. Arai, kapo angkoai pangau nang anira aongos si ago kuvul. Ani tara angkoai si osongon singiria na riria ki osongon singira. ²² Sikei, ring bil ta tara ri tauan, tara ainak tapai ani sikei a bil ke. Tara lamlampulit ira aongos val ria, le vang na kila ainak ani ago ve tara asukang ta sikei palau a matan vap. ²³ Arai, man tara abis a bil ke, nganlak kari keve vongo, kari togtogon na kari mang keve manmanik aongos kala kakara kapa. Asukang a tara longong palau a sa kipo lomlomoni ania na ki ago ve tara.” ²⁴ Na ri vap aongos eiang mete takaman i rina ang kila longong aongos a sa ri Amor ve kana nat ta Sekem kilongta posong ia, na kila ainak aro aongos, na ri tauan aongos kila lampulit iria. ²⁵ Au, emung i potol a taun kala liu na petau ang lak kipo ago i kui, kana mang ngono nat a Iakov, ri Simeon ve Levi, kilongla luk le karilong keve samele i visvis na kilong anla serei ataping nei rina ang na kilongla vis punuk aongos a ri tauan. Ngono nat ke kilongpo ngono tauna akorong i Dina. ²⁶ Na kilongla raung a Amor ve kana nat ta Sekem na kilongla songo suai ani Dina nei lu

ang si Sekem na kilongla pasal. ²⁷ Au, keve nat ang si Iakov kimela serei na kila pasal nei liuan i keve matmat ke na ki aunga aongos a togtogon i nei rina ang marai kita akeke na taurilong. ²⁸ Kita luk aongos ri sipsip ve ri me, ri bulumakau, ri dongki na mang keve bil aongos i nei rina ang na i nei matang kapa. ²⁹ Kari saka keve tauia an kapa, kita luk aongos iria. Na kari togtogon i nei lu kapa, kita vil arikek luai ania na ki kong ato aongos kari keve aina na inatus.

³⁰ Na Iakov kala tutalang ri Simeon ve Levi na kala antok irilong ta, “Pua, kana vang milong tala songo mamaiten ani pukun ig. Kana ri Kanan ve ri Peres, vap tauk i roe ke, ki mirik luai anig. Tataot ira kana kapo menlik palau. Au na man kila tung kuvul na kila vis iau, pua nganlak ki dunguk aongos iau ve kag vap.” ³¹ Sikei kilongla polpol ia ta, “Au kapo saka ro na lau asukang ke ta igenen ang kame lapo gulang a taumemlong val kapo katakai i luk tauan pulakai?”

35

Iakov e Betel

¹ Na God kala antok a Iakov ta “Ku tadut na ku palak pok ane Betel na kuan ago eiang. Kuan solo atung ta mangsikei a pata ipo sula serei singig using si taun ang kutapo sip ani tasim Esau, nau nata serei singim.” ² Asukang na Iakov kala antok kana patvap ve ria vap po auai kuvul ang ve nia ta, “Mi atolongon suai ani kami keve tangatangai na mi vil adaus imi, na mi alak kami keve maus tanginang. ³ Au na taran palak alak ane Betel. Eiang nakan solo atung ta mangsikei

a pata ipo sula serei si God using ninia kata pakangai anig si kag keve taun mamaiten na katapo uli auai ve nau si keve rina aongos natapo pasal ia.”⁴ Asukang na kila alis a Iakov ta kari keve tangatangai na keve muring i talingaria na Iakov kala amunai aniria neite ei lava vo tung ang e ngere rina ang e Sekem.⁵ Au kila tapasuk aongos na kila pasal. Na God kala vil aleng aongos a vap i nei keve rina aulitai ang aniria na parik kilapa lu using korong iria.⁶ Au, asukang na Iakov kamela serei e Lus ve vap aongos po auai ang ve nia. Lus kapo ago nei palpai Kanan na kana mang asan ta Betel.⁷ Au, kala serei na kala solo atung a pata ipo sula na kala atuk a ring ang ta El Betel. Using eiang vanang God kata tutu aserei singina i kana po sip ang ani tasina.⁸ Eiang kapa, Debora kala mat, aina vopo aiveven ang ani Rebeka. Na kila amunai ani matmat ina neite ei lava ang e Betel. Na kila kin a ei ang ta Alon Bakut.

⁹ Io, emung i kana papok le Padan Aram a Iakov, God kala anguan serei an singina na kala atautauia ia¹⁰ ta mengen asukang ke, “Kam asan ta Iakov. Sikei kana parik kulapa anguan Iakov an, naka atuk ua ta Israel.” Sukana vang kala poso akit ia ta Israel.¹¹ Na God kala antok ia kapa ta, “Nau kana na God kitmat luai. Ku apitus adual na ku polok asukang ta sikei a matan vap. Nganlak a mang keve matan vap miang ki polok serei le singim kuvul ve ri tulava iria kapa.¹² Roe ang natala alis a ri Abaraam ve Isak tatana, kana nalapo kun alis anim tatana. Na matan tivum kapa emung im, nia na sikei a roe ang palau

nala alis iria kapa tatana.” ¹³ Na God kala palak pelek ia si ring i karilong po angmemengenai ang. ¹⁴ Au na Iakov kala solo atung a mang vuk iat asi akanangai ani oring i mengen ang ania ta God na kala lingai vaen asukang ta kana alilis kuluna na ka lingai rul i oliv kapa kuluna. ¹⁵ Io, sukana na vuk oring ang a God kata mengen ve Iakov singina, tukulai ina na kala atuk ia ta Betel.

Rakel Kata Mat

¹⁶ Au, kila papelek a Betel na kilapo pasal alak ane Eparat, sikei eno ani kimela serei Rakel kalapo buk ingus na kala kui alava. ¹⁷ Taun ang kapo kui lak singina, kana aina ipo luk nat ang kala antok ia, “Rakel, ku ago ta leng an, using kam mang nat tauan kana kulapo ingus ia.” ¹⁸ Na Rakel kala ingus korong a nat ang, sikei ninia akorong kala mat. Vuk taun katapo matung lak, kata atuk a nat ang ta Benoni. Sikei tamana kala atuk ia ta Benjamin. ¹⁹ Asukang vanang na e nei selen ang ane Betelem, using kana mang asan a Eparat ta Betelem, Rakel kata mat na kila amunai ani matmat ina eiang. ²⁰ Na si mopong ina Iakov kala atung a mang vuk iat si akanangai ania. Iat ang kana kapo tung lak si taun ke si akanangai ani mopong ina i Rakel. ²¹ Au na Israel kala tapasuk pok na kanla atu lu e ngere Migdal Eder. ²² Na taun ang kapo ago si vuk roe ang, Ruben kata palak taun a Bila, kana ainan asosokai a tamana, na kanla rot ve nia. Na Israel katala longong na kala nas a bil ke.

Inatus si Iakov

Iakov kata atogon kana 12 na nat aongos. ²³ Le si Lea kari keve asan ta Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isakar, na Sebulon. ²⁴ Le si Rakel karilong ngono asan ta Iosep na Beniamin. ²⁵ Le si Bila, ainan asosokai ang si Rakel, karilong ngono asan ta Dan a Napitali. ²⁶ Na le si Silipa, ainan asosokai ang si Lea, karilong ngono asan ta Gad na Aser. Riria aongos vanang a matan inatus nat si Iakov. Kita ingus aongos iria e Padan Aram. ²⁷ Au, Iakov kala pasal na kamela serei e rina si tamana ta Isak e Mamre e ngere Kiriati Arba. Kipo kin kapa na ring ang ta Eberon. Rina ke vang kana, ri Abaram ve Isak kilong tapo ago singina. ²⁸ Isak kata to na 180 na matas aongos. ²⁹ Katan lavan aro luai na kala pasal suai asi kana an ausai ve riria kitala mat aino ia. Na kana ngono nat ri Esau ve Iakov kilongla amunai ani matmat ina.

36

Keve Tivuna i Esau

¹ Kana na akuskus i kana matan vap a Esau, nang kana mang asan ta Edom. ²⁻³ Esau kata osongon e Kanan. Kana volo aina ta Ada, Olibama na Basemat. Tamana i Ada ta Elon nia le si ri It. Tamana i Olibama ta Ana na tamana i Ana ta Sibeon si ri Iv. Au na tamana i Basemat ta Ismael na tauna ta Nabaiot. ⁴ Kana sikei a nat a Esau si Ada ta Elipas. Na si Basemat kana nat ta Reuel ⁵ na si Olibama kana volo nat ta Ieus, Ialam, na Kora. Ke Esau vang kana ta keve nat i serei e Kanan.

⁶ Na Esau kala songo le kana engo, kana inatus nat na kana keve kavulik, na vap po ago aongos

ang kuvul ve nia. Kata songo kapa kana keve manmanik aongos. Sa keve togtogon an kapa kata kamkam ia e Kanan kata luk aongos le iria kapa, na kala pasal taun a mang vuk roe akipai ani Iakov. ⁷ Ngono angtasimal ke, karilong togtogon kata lapo laba luai, na kapo tav koi anirilong asi ago kuvul. Vuk roe ang kitapo ago singina kata lapo liklik luai ani karilong keve manmanik. ⁸ Asukang vang na Esau, kana mang asan ta Edom, kanla soisinong si palpal mulangan ang e Seir.

⁹ Kana na akusku i kana matan vap a Esau, tamaria i ri Edom, voiang kipo ago si palpal mulangan ang e Seir. ¹⁰ Na kari asan kana polokan a Esau asukang ke. Elipas, nat ang le si kana aina ta Ada, na Reuel le si mang aina ang, Basemat. ¹¹ Au na inatus nat si Elipas kana riria: Teman, Omar, Sepo, Gatam na Kenas. ¹² Elipas kapa kata atogon kana ainan asosokai, Timna, na karilong nat ta Amelek. Riria vang sukana na matan tivuna i Ada, aina ang si Esau. ¹³ Au, Reuel kata atogon kana puat a nat: Naat, Sera, Sama na Misa. Riria vang sukana na matan tivuna i Basemat, kana mang aina na Esau. ¹⁴ Kana mang aina na Esau ta Olibama. Na tamana i Olibama ta Ana. Na tamana i Ana ta Sibeon. Olibama kata ingus a volo nat ke: Ieus, Ialam na Kora.

¹⁵ Au na kana na keve tulava i kana polokan a Esau. Kana ainoai i nat ta Elipas. Elipas kata apolokai ani keve tulava ke: Teman, Omar, Sepo, Kenas, ¹⁶ Kora, Gatam na Amelek. Riria vanang kita serei si Elipas na kipo ago si roe ang e Edom. Riria na matan tivuna i Ada. ¹⁷ Au na kana mang

nat a Esau ta Reuel, kata apolokai ani keve tulava ke: Naat, Sera, Sama na Misa. Riria vanang kita polok si Reuel na kipo ago si roe ang e Edom. Riria na matan tivuna i Basemat. ¹⁸ Au, kana mang aina na Esau ta Olibama kata asereai ani volo tulava ke: Ieus, Ialam na Kora. Ritol vanang kitolta serei le si kana mang aina na Esau ta ri Olibama. Na tamana i Olibama ta Ana. ¹⁹ Io, sukana vang a polokan si Esau, nang kana mang asan ta Edom. Na riria aongos kipo keve tulava.

²⁰ Kana na asan i matan inatus nat ang si Seir, igenen ang si ri Or, vap lapo ago si palpal roe ang. Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, ²¹ Dison, Eser na Disan. Riria vanang a keve nat ang si Seir. Kitapo ago eiang e Edom, kari keve tulava ri Or. ²² Na kana ngono nat a Lotan ta Ori na Omam. Na tauna i Lotan ta Timna. ²³ Kana keve nat a Sobal ta Alvan, Manaat, Ebal, Sepo na Onam. ²⁴ Kana ngono nat a Sibeon ta Aia na Ana. Ana ke vo sabonai ani keve laman manas po uv alak ang le nei roe e nei ring varasai palau si taun ang katapo aiveven a keve dongki ang si tamana ta Sibeon. ²⁵ Kana nat a Ana lava ta Dison na kana kavulik ta Oolibama. ²⁶ Kana keve nat a Dison ta Emdan, Esban, Itiran na Keran. ²⁷ Kana inatus nat a Eser ta Bilan, Savan na Akan. ²⁸ Na Disan, kana ngono nat ta Us na Aran. ²⁹ Riria vang sukana na keve tulava si ri Or. Io, kari keve asan ta Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, ³⁰ Dison, Eser na Disan. Kitapo ainoinoai ani ri Or si kari keve kuvkuvulan angpetpetekai si palpal roe ang e Seir.

³¹ Aino le ani ri tulava si ri Israel ki teng saupai katapo atogon a keve tulava kitapo saupai ani

Edom. ³² Kana vang ria. Ainoai iria ta Bela, nat ang si Beor na kana rina asan ina ta Dinaba. ³³ Au, taun ang a Bela kala mat, Iabov, nat ang si Sera le Bosra kala luk kana pangau. ³⁴ Iabov kala kun mat na Usam le si palpal roe ang si ri Teman kala luk kana pangau. ³⁵ Na Usam kala kun mat na Adar, nat ang si Bedar kala luk kana pangau. Igenen vo anla ngaungom tapai ang ani ri Midian si palpal roe ang e Moab. Kana rina asan ina ta Avit. ³⁶ Na Adar kala kun mat na Samla le Masreka kala luk kana pangau. ³⁷ Na Samla kala kun mat na Saul le Reobot si sung ang e Iuperetes kala luk kana pangau. ³⁸ Saul kala kun mat na Bal Anan, nat ang si Akbor kala luk kana pangau. ³⁹ Au na taun ang a Bat Anan kanla kun mat Adar kala luk kana pangau. Kana rina e Pau, na kisngana kana asan ta Metebal. Rinana i Metebal ta Matarer na rinana i Matarer ta Me Sav.

⁴⁰ Keve tulava i polok ang si Esau. Kita arai ani angusing iria si kari keve asan, kari keve patvap na kari keve palpal. Keve asan iria vang kana. Timna, Alva, Ietet, ⁴¹ Oolibama, Ela, Pinon, ⁴² Kenas, Teman, Mivsar, ⁴³ Magdiel na Iram. Riria vanang a keve tulava ke kita polok si Edom, nia palau nang kana na Esau tamaria i ri Edom. Sa keve vuk roe an siksikei i keve patvap ke kita soisinong singina, riria kari keve tulava kita saupai aniria.

37

Iosep ve Keve Tasina

¹ Na Iakov kalapo ago akit nei rina e Kanan, ring ang tamana katapo ago aino singina. ² Kana na akuskus i Iakov.

Iosep katapo igenen tanginang palau lak. Katapo 17 palau kana matas i to na kitapo aiveven ri sipsip ve keve tasina, inatus ang si ri Bila ve Silpa, ngono ainan asosokai ang si tamaria. Na Iosep katanla atatai a tamaria Iakov ta keve akuskus rikek i sa na keve tasina kita abis ia. ³ Iakov akorong katapo mangal alava na Iosep nei liuan i kana mang keve nat, using kita ingus dong ia tatana si taun ang kata lapo lapan singina. Na kata itoiton ania ta kana maus miminaungan. ⁴ Taun ang keve tasina kila arai ta tamaria kapo mangal alava na Iosep na riria parik, kilapo mirik alava ania na parik kilapa anguan buk asi kari amengen ania val lau i angtunganan.

⁵ Mang sikei a tenei vong Iosep kata orodung na si taun ang kanla akus iria tatana, kila mirik alava luai ania. ⁶ Eiang kala antok iria asukang ke, “Mi longong tapai ani kag orodung. ⁷ Tara aongos taratapo volovolo ri kon e matang na akorong palau volo ang singig kala tung na kakami kimela tung aulitai na kila soturungai singina.” ⁸ Na keve tasina kila sui ia ta, “Au, kupo lomon ia nang ta ku serei a tulava na ku saupai aongos animem?” Asukang na kari mirik kala anguan palak alava an using le si kana keve orodung na using kapa si sa katala mengen tatana aniria. ⁹ Au, emung kala anguan orodung an na kala antok a keve tasina ta, “Arai, nalapo atogon a mang orodung. Nata arai ani makarap, ulen, na sangauli na sikei a kalto na kita soturungai singig.” ¹⁰ Na kala

akusku kapa na tamana ta kana orodung, na tamana kala tatapokai ania ta, “Au, saka orodung an kapo asukang? Sa nang, kupo lomona ia ta nau, rinam na keve tasim namem me soturungai singim?” ¹¹ Na keve tasina akorong kilapo vinga neikien ania, sikei tamana kapo lomlomona akit lak ani keve nem ang.

¹² Mang sikei a taun keve tasina i Iosep kita pasal ane Sekem asi kari an aiveven ani kana keve sipsip a tamaria. ¹³ Na Israel kala antok a Iosep ta, “Arai, keve tasim kipo aiveven sipsip e Sekem. Napo buk ua ani kuan serei singiria.” Na Iosep kala antok ta, “Io, nalapo usausa.” ¹⁴ Au, tamana kala antok ia ta, “Pasal na kunla arai ta man a keve tasim kipo sapang na man kapa ri manmanik kipo kun ro asukang. Emung ku papok na ku me atai iau.” Asukang na tamana kanla atatung ia e iang e Eberon na kala palak. Au, kanla serei e Sekem ¹⁵ na kanlapo gule pulakai e iang nei nangkomo, na mang igenen kala arai ania na kala sui ia ta, “Au, kupo gulegule na sa?”

¹⁶ Na kala antok ia ta, “Napo gule nang a keve tasig. Au sa kupo angkoai si atai amalangas anig ta kian lapo angangan kana kari keve sipsip evoi?” ¹⁷ Au na igenen ang kala ngenget ia asukang ke, “Ai, natapo longong iria kitapo angmemengenai ta, ‘Kapo ro lak tara pasal ane Dotan.’ Asukang vang a kitala aingingik suai ani oring ke.” Na Iosep kala akikik kak using aliu a keve tasina, na kanla kinkos iria e Dotan. ¹⁸ Sikei taun kila arai ta kapo pasal lak e ring vunga na si vuk pangau ang nang kalapo lau angasungai iria kita lapo angmemengenai lenginang ta ki raung

ia. ¹⁹ Na kipo mengen angpokpokai singiria ta, “Io, nang a katakai i orodung kapo pasal akasang!
²⁰ Tara an ngarunguk ia na tara asuai nia ane nei sikei i keve mata suke na man a tamara kan sui tatana, tara an antok ia ta kei marala rikek katala rangas ia lenginang. Asi kara arai ta saka nem an ka serei lak emung si kana keve orodung.” ²¹ Si taun a Ruben kala nas kari lomlomoni asukang, ninia akorong kala atokngai ta ka vil ato na Iosep, na kala antok iria ta, “Pua, kapo ro lak ani tara ago ta gulang an ta kana to. ²² Tara ago ta raung an ania. Asuai palau ania ane nei mang mata kana nei ring varasai palau ke. Sikei ago luai ta asuai kunga an singina.” Ruben nang katapo mengen asukang using katapo buk vil ato ani tasiria pelek kari marala, na ani kame songo pok le ia taun a tamaria. ²³ Au na Iosep kanla serei si keve tasina na eiang kianla teng akit ia na ki ngaikiang kana maus vopo samui lava ang. ²⁴ Au na ki tak le ia, kianla asuai ania nei mata. Sikei mata ang katapo kovek i laman neina, katapo mat. ²⁵ Na inatus ang kilapo sinong e iang i po sonkos, na kila takngo na kila arai ani petau lava kipo kokos kuli kari keve kamel. Ri vap i Ismael nang, na kita pasal le Gilear na kipo pasiang ane Aigipto si an atos ta kari keve bil sain roron ve marasin. ²⁶ Na Iuda kala antok a keve tasina ta, “Saka nem ro an kana tarapo angkoai si luk ania, man tarala raung a tasira, na rangai ina tara kepai amunai ania nei roe? ²⁷ Tara me atos tatana si keve Ismael ke, na tara ago ta vis an ania, using kapo tasira tutukai luai, na tarapo sikei palau a pukun.” Au na kila ainak ani lomlomoni

ang. ²⁸ Au taun ang a keve katakai i asesel ang le Midian kimela pasal angasungai iria, kianla tak alak a tasiria ta Iosep pelek a mata ang na kila atos tatana. Kita sel ta tasiria si ri Ismael ta 20 na vuk i kapkap. Au, asukang na kila songo le na Iosep ane Aigipto.

²⁹ Taun a Ruben kala papok ane si mata ang, kanla gule ta Iosep kalapo kovek neina. Na kala taktakding kana keve vakup ipo alak. ³⁰ Kala papok taun a keve tasina na kanla antok iria ta, “Nat ang kalapo kovek e suke! Au nau vang kana naka ane voi?” ³¹ Na kila luk kana vakup a Iosep na kila bungum ia si rangai i mangsikei a me kita lamrongok ia. ³² Au na kila luk le na vakup ang taun a tamaria na kila antok ia, “Ku arai, namemtala sabonai ani bil ke. Arai kotok ania, ani tara kinle ta kapo ke kam nat ta vakup vo pariknganing.” ³³ Na Iakov kala arai kinle korong ani vakup ang na kala antok, “Pua, ke kag nat akorong kana ta vakup! Mang matan kei rikek i nei uten kitala angan ia. Loi ta Iosep! Lenginang kitala rangas amitmitlikai ani pukun ina.” ³⁴ Na Iakov kala takding kana vakup ipo alak na kala maus ta maus i mamakus na kala ago i makus using ani kana nat si mang keve taun miang. ³⁵ Kana inatus aongos kimela mengen i anatok ania, sikei katapo misag ani longong aniria. Na eiang kala antok ta, “Parik, naka tangis aongos tung si naka pasiang taun a rina i mat.” Na kapo tav aus ani tangis.

³⁶ Si pangau ang ri vap i Midian kianla atos ta Iosep e Aigipto si Potipar. Kapo mangsikei i kana

keve tulava na Parao, na kapo tu ainoinoai ani kuvkuvulan ipo aiveven.

38

Iuda ve Tamar

¹ Na si taun ang Iuda kata pasal pelek a keve tasina asi kana an ago kuvul ve mang igenen kana asan ta Ira le Adulam. ² Au na e iang Iuda kanla arai ani mang aina i Kanan tamana ta Sua, na kala osongon le ia na kanla ago ve nia. ³ Na aina ang kala sungsungukan na kala ingus a nat tauan na kila atuk ia ta Er. ⁴ Na kala anguan sungsunguk an na kala ingus a mang nat tauan kapa na kala atuk ia ta Onan. ⁵ Na kala anguan ingus pok an ani kana mang nat tauan na kala atuk ia ta Sela. Nat ke kita ingus ia e Kesiv.

⁶ Au na Iuda kala samui aina ani kana posong sang Er. Kana asan a aina ang ta Tamar. ⁷ Kana keve lau a Er katapo rikek luai e matana i IAVE asukang a kala mat. ⁸ E mung ina Iuda kala atai a Onan tasina i Er asukang ke, “Pasal na kuanla rot kuvul ve mainang i tasim. Apunuk kam abis korong singina val nia kapo kisngana i tasim, asukang vang ani tasim ka atogon mang keve tusakolai ina.” ⁹ Sikei Onan kapo malangas ta inatus ang parik kilapa kakana asukang na taun kapo ago kuvul ve mainang i tasina kapo vekai suai palau ani laman ina nei vunep ani ka ago ta atogon nat an ani tasina. ¹⁰ Lau ke na Onan katapo vil ia kata vil amarala na IAVE, asukang na kala kun mat. ¹¹ Au na Iuda kala antok a omona ta Tamar, “Pasal pok ane si kana lu na tamam na

kuanla ago mainang akorong tung si kag nat Sela ka tavirimok.” Iuda katapo leng vei la kun raung nganing ani Sela val ngono tasina. Asukang vang a Tamar kala papok ane nei lu si tamana.

¹² Au, kata lapo vuk pangau vungavunga na kisngana i Iuda kala mat, kavulik ke si Sua. Au na kala kamus kana taun a Iuda ipo mamakus, na ninia ve tungana ta Ira le Adulam kilongla pasal ane Timna, ring ang kipo tok kana keve sipsip singina. ¹³ Mangsikei katanla mengen a Tamar ta omona nang ka pasal ane Timna asi an tok ani kana keve sipsip. ¹⁴ Au na kala sakol suai ani kana keve maus i mainang ang na kala pakut le na nona ta kana vakup na kan lapo sinong mete takaman alak ane Enaim kapo rina lik ngere selen ang taun a Timna. Using kata lapo malangas aro ta Sela, nat tanginang ke si Iuda, kala polok alava lenginang na parik lak kipa samui ania tatana ani ka osongon ia. ¹⁵ Au, si kana paspasal a Iuda, kanla arai ania na kalapo setpat ta aina vopo luk tauan pulakai ang nang using kata pakut a nona. ¹⁶ Na kala pasal aliu using ia ngere selen na kanla antok ia ta, “Me, nakan rot ve numai.” Using katapo tav kinle aro ta omona nang. Na aina ang kala antok ia ta, “Au na ku samui iau ta sa man ku rot ve nau?” ¹⁷ Na Iuda kala antok ia ta, “Naka samui ua ta sikei a me tanginang le si kag keve me.” Na aina ang kala antok ta, “Ku alis iau ta mang bil asi kag asinong asukang val akanangai tung si kula alis lak a me ang.” ¹⁸ Na Iuda kala sui ia ta, “Saka nem an naka alis ua tatana val akanangai?” Aina ang kala ngenget ia ta, “Lis iau ta kankanuai i kam asan

vo takuk ang e ngom, na vuk kipa ang nang kupo teng ia.” Na kala alis ia. Na emung i karilongla ago kuvul le, na aina ang kala sungsungukan. ¹⁹ Au, aina ang kala pasal pok ane rina, na kanla luang suai ani vakup ang na kala alak pok kana maus i mainang.

²⁰ Mang matan taun e mung, Iuda kala asok a tungana ta Ira le Adulam asi kana sunguk le ani me ang na ka pasal taun pok a aina ang katala akanangai ania ta keve nem ang, sikei parik katalapa sabonai ania. ²¹ Na e iang kanla sui a mang matan vap i rina ang ta, “Nei kana na aina po buk tauan pulakai ke na katapo sinong ngere selen e Enaim?” Na kila antok ta, “Eke kapo kovek i aina asukang.” ²² Na Ira kala papok taun a Iuda na kanla antok ia ta, “Parik nata lapa sabonai korong ani aina ang. Na vap i rina ang kita antok ta kapo kovek i aina buk tauan pulakai asukang e iang.” ²³ Na Iuda kala antok asukang ke, “Atolongon ia. Kakana na keve nem ang, vei ri vap kila los ira. Kapo ro palau using natala atokngai asi kag samui ania ta me ke, sikei parik kuta lapa sabonai ania.”

²⁴ Si kalapo vapotol i ulen kimela antok a Iuda asukang ke, “Omom nang ta Tamar kata lapo luk tauan pulakai e selen. Arai, kana kalapo sungsungukan.” Na Iuda kala antok, “Mi songo suai ania na kian suluk punuk ia.” ²⁵ Vuk taun ang kilapo songo suai ania, kala alis a mengen taun a omona asukang ke, “Nalapo sungsungukan ta igenen vo po taukai i keve nem ke. Arai aniria na kinle ta ke si nang kana ta kankanuai ve angus ina, na

kipa ke kapa.” ²⁶ Iuda kala arai kinle aniria na kala antok, “Aina ke kapo ago nei ring korong na nau natala ngau. Pat konang nala samui ia ani ka osongon ta Sela kag nat.” Na Iuda parik kalapa anguan rot kuvul an ve nia.

²⁷ Au, kalapo sinong a taun asi kana ingus na kila taping ta kala ingus kana lua. ²⁸ Si taun ang kipo abis singina sikei irilong kala sulai ani kungana, na mang aina lava kala sel ia na kala rikut a vuk angus melek singina na kala antok ta, “Ige lik ki ingus aino ia.” ²⁹ Sikei kala tak alak pok a kungana na kila taping ta tasina kala serei aino. Na aina lava ang kala antok ta, “Au, asukang vang a kupo vil amalangas kamilong selen asiang.” Asukang a kila atuk ia ta Peres. ³⁰ Le na kila kun ingus ani tasina velai ani vuk angus melek e kungana, na kila atuk ia ta Sera.

39

Iosep e Aigipto

¹ Si taun ang ri vap i Ismael kita tak a Iosep ane Aigipto na kita anla atos tatana si Potipar. Potipar katapo igenen i Aigipto na katapo mangsikei i kana keve tulava na Parao na kapo tu ainoinoai ani kuvkuvulan ipo aiveven. ² Na IAVE katala auai ve Iosep na kata pakangai ania asi kana dual aro. Na katapo ago nei lu si vo taukai ina, igenen ang i Aigipto. ³ Na igenen ang kapo kinle ta IAVE katala vil adual aro na Iosep si keve bil aongos kata abis ia. ⁴ Na e iang Potipar kala uruk ania na kala atung ia ani kakana akorong ta asosokai asukang a kala atung ia asi kana saupai

ani kana lu na kana togtogon aongos. ⁵ Au, le si taun ang na aliu na using kapa na Iosep eiang, IAVE kala atautauia na tamana i lu ang kuvul ve keve bil aongos kapo atogon ia nei lu na ane nei kana keve matang. ⁶ Asukang na Potipar kala alis suai aongos ani keve bil kapo atogon ia ani ki ago si aiveven si Iosep na parik kalapa anguan mamaiten an singina, sikei palau si pok i po angan. Iosep vola igenen pukunan aro na kapo tauan nau roron.

⁷ Au na e mung lik palau kisngana i Potipar kalapo mangal a Iosep, na kala antok ia ta, “Kume rot ve nau.” ⁸ Sikei Iosep katapo misag na kala antok a aina ang ta, “Ka ago. Arai, taukai ig parik kapa anguan mamaiten an ta mang ring bil i nei lu using nau eke. Katala atung iau ani naka saupai ani keve bil aongos kapo atogon iria. ⁹ Napo atogon ro asi saupai ani lu ke val nia, na parik kata lapa teng akit ta mang ring bil pelek iau, sikei palau numai, using kupo kisngana. Au na naka saka bil an asi kag vil ani lau rikek asukang e matana i God?” ¹⁰ Kantanem a aina ke katala aikut ia si keve taun sikei Iosep parik kapa buk ainak ani kan rot ve nia.

¹¹ Au, mang taun Iosep kala palak nei lu asi kana an abis. Na si pangau ang katapo kovek luai ta sikei i kana keve vap ipo asosokai e iang. ¹² Aina ang kala teng akit ia si kana vakup na kala antok ta, “Rot ve nau.” Sikei Iosep kala galsai ania na kala sang pelek kana vakup e kungana i aina ang ane komo. ¹³ Na taun ang kala arai ta Iosep katala sip taliung kana vakup ane komo, ¹⁴ kala songosongo taun kana mang matan vap

ipo asosokai nei kana lu na kala antok iria, “Mi arai kana ia! Kana na igenen Eberaio ke kata me asosokai nei lu na kana kame lapo gulang tatara. Kata riuk lak nei lu na kame lapo buk rot ve nau, sikei nala kail alava luai. ¹⁵ Na kala longong iau sipo kail asi me pakang tatag na kala sip taliung kana vakup ngereg ane komo.” ¹⁶ Na aina ke kala teng akit kana vakup a Iosep tung si vo taukai ina kamela serei nei lu. ¹⁷ Na kisngana kamela akus ia asukang ke, “Eberaio i kongato ang kuta songo ia ane ke kata palak taun iau na kame lapo buk gulang tatag. ¹⁸ Sikei taun ang nala kail na kala sip asiang taliung kana vakup ngereg.” ¹⁹ Vuk taun ang a aina ke kame lapo atatai suak a kisngana na kala pat luai ania na marala ²⁰ na kala asok ani ki teng akit a Iosep na ki alakai ania nei lu i akangbat si ring ang kana petau a Tulava kipo kun ago si vilvil akui singina na kanla ago e iang. ²¹ Sikei IAVE kata auai ve Iosep na kala pakangai ania. Asukang na vo tu ainoai ang ani ri ararai bat kata lapo uruk ania. ²² Na kala atung a Iosep ani ka aiveven a petau aongos ang kipo ago si amiming na ka arai kapa ani keve bil aongos eiang. ²³ Ainoainoai ang parik kapa anguan telan ta aiveven an ta mang ring bil using Iosep kala luk aongos a abis ang. Io, using IAVE kata auai ve Iosep na kapo pakangai ania asi kana dual si kana keve abis i po teng.

40

Iosep Kata Palas a Orodung

1-3 Si mang rukun taun emung mang ngono asosokai si Parao, Tulava i Aigipto, kilongtao ago na kilongla bil arikek e matana na kalapo marala luai anirilong na kala alakai anirilong nei lu i akangbat. Ngono asosokai ke, mangsikei katapo ainoinoai ani ri asosokai vap po ali vaen na mang anu katapo ainoinoai ani ri asosokai vap po ngau saui ang. Au, kala alakai anirilong si vopo ainoinoai ang ani ri ararai bat, akorong palau si ring ang kita alakai ani Iosep singina. ⁴ Na ainoinoai ang kala asok a Iosep ani ka ararai anirilong. Na Iosep kala aiveven aro irilong. Na kilongla ago nei akangbat si mang rukun taun. ⁵ Mangsikei a tenei vong kilongta orodung, siksikei irilong katapo atogon kana orodung. Na ngono orodung ang kapa katapo angpetpetekai a supsupai ina. ⁶⁻⁷ Au, Iosep kamela serei vauk si ngono asosokai ang eiang nei lu i akangbat si taukai ina na kala arai ta kilongpo mamakus. Na kala sui irilong ta, “Au, sa tukulai ina na milongpo ararai mamakus si taun ke?” ⁸ Na kilongla ngenget ia asukang ke, “Namemlong aongos, siksikei, kapo atogon kana orodung, na eke kapo kovek ta sikei kapo angkoai asi palas ani kamemlong ngono orodung.” Na Iosep kala antok, “Au si God parik kapa angkoai asi palas ani ri orodung? Kapo ro milong akus iau.” ⁹ Asukang a vopo ali vaen ang kala antok ia, “Si kag orodung nata arai ani ungaungan vaen akorong e nog ¹⁰ kuvul ve potol a ngakan ina. Na akorong palau kala tis, uai kala laba na kala motem. ¹¹ Nau natapo teng kana kavi ipo inum a Parao. Asukang a nala luk a uai i ungan i

vaen ang na nala pironogos dong a kavi ang tatana na nala alis ia e kungana i Parao.” ¹² Na Iosep kala antok ia, “Kana vang a supsupai ina i kam orodung. Si potol a ungaungan ang nang, kapo asukang ta potol a taun. ¹³ Man a potol a taun ka liu, Parao ka asoung ua na ka atung pok ua si kam kirim na ku an ali vaen ia val kutapo abis aino ia. ¹⁴ Sikei napo akurkurai anim ani ku lomlomonai akit anig man a keve nem ke kila serei aro anim, na ku posong iau si matana i Parao asi pakangai anig pelek ani lu i akangbat ke. ¹⁵ Using kita got iau pelek a rina si ri Eberaio na katapo kovek i tukulai ina. Na e ke kapa, e Aigipto, parik luai natapa bil arikek ta ring sa ani name ago nei akangbat asukang ke.” ¹⁶ Au na vopo ngau saui ang kala arai ta Iosep kataala alomon aus na igenen ang na kala kun antok ania, “Nau kapa natapo kun atogon ani kag orodung na kapo asukang ke. Natapo sunguk a potol a tepe i saui e patug. ¹⁷ E lakat neina i tepe ang katapo atogon a keve saui angpetpetekai pulakai ani Parao na ri mani kimepo angan ia.” ¹⁸ Na Iosep kala polpol ia asukang ke, “Kana vang a supsupai ina i kam orodung. Potol a tepe ang nang kapo potol a taun. ¹⁹ Man a potol a taun ka liu, Parao ka asoung ua na ki atakuk lakat a pukun im kuli kitip na ri mani kime angan a sin im.” ²⁰ Au, si vapotol i taun, Parao kala vil a matan angan lava i akanangai ani taun i ingus ania na kala songo kana keve asosokai aongos si me angan. Na kala asoung a vopo ali vaen ang na vopo ngau saui ang, na ki tak irilong ane mataria

i keve vap ang. ²¹ Na kala atung pok a vopo ali vaen ang taun kana kirim ipo ali vaen ang val aino. ²² Sikei, vopo ngau saui ang, kila vil punuk ia. Keve bil ang kita serei palau val Iosep kata atai tatana. ²³ Sikei vopo ali vaen ke parik kalapa anguan lomlomonai ani Iosep. Katala lomon taun luai ania.

41

Orodung si Parao

¹ Emung i pongua na matas kala liu, Parao kala kun orodung asukang ke. Katapo tung e ngere Sung ² na kala arai ani limalengua na bulumakau pukunan na kipo tanginang kipo palak le nei laman na kime lapo tutapongai angan uriuri ngere sung. ³ Na mang limalengua na bulumakau kila kun palak, kitapo makuk na tuanan palau. Kita serei na kime lapo kun tung asung i mang keve bulumakau ang ngere sung. ⁴ Na keve bulumakau makuk ang kila konem aongos a vap po pukunan ang. Na Parao kala tapangun. ⁵ Au, kala anguan rot pok an na kala arai ani mang orodung. Limalengua na kon batip aro na matukal kitapo tung lakat kuli sikei a iei i kon. ⁶ Na mang limalengua na kon kila kun kov serei alak, kipo makuk na magang ta malu manas i nei ring varasai palau. ⁷ Na keve kon makuk lik ang kila konem aongos a keve kon batip aro ang. Na Parao kala tapangun na kalapo nas ta katapo orodung nang. ⁸ Na si tenei vauk kalapo sugul velai ani lomlomonai alava. Na kala asok taun a vap po teng mai korong na vap nas i Aigipto. Na kala akus iria ta kana keve orodung, sikei

parik kapa angkoai ta mang sikei ka palas dong ia tataria.

⁹ Au, igenen vopo ali vaen ke kala antok a Parao ta, “Kana palau nala lomlomonai pok ani kag la bil arikek ang. ¹⁰ Kuta marala na kam ngono asosokai na ku alakai animemlong ve vopo ngau saui ang nei lu i akangbat si vopo tu ainoinoi ang ani ri ararai bat. ¹¹ Si mang sikei a tenei vong namelong siksikei namemlongta orodung, na kamemlong rukun orodung kilongpo supsupai angpetpetekai. ¹² E suke mangsikei a nat tanginang i Eberaio katapo ago ve namemlong, nia kapo mang asosokai ke ainoinoi ang. Namemlongla akus ia ta kamemlong keve orodung na kala palas dong imemlong siksikei tataria. ¹³ Na keve bil ang kata kin iria kila saul akorong palau val kana mengen. Nau vang kana, kutala atung pok iau si kag kirim na iuang kutala asok si vil punuk ania.”

¹⁴ Na Parao kala asok tapai ani Iosep na sumasuma palau kianla songo le ia nei lu i akangbat. Emung i kana la ridik na kala sakol kana vakup na kamela serei e matana i Parao. ¹⁵ Na Parao kala antok ia, “Natala orodung, sikei kapo kovek ta igenen kapo angkoai asi palas ania. Au na natala longong lik tatam. Man ki akus ua ta orodung, kupo angkoai si palas ani supsupai ina, ingko?” ¹⁶ Na Iosep kala ngenget ia, “Nau parik napa angkoai. God, nia ka alis a palpalas roron.” ¹⁷ Na Parao kala akus dong a Iosep ta kana orodung asukang ke. “Natapo tung ngere Sung ¹⁸ na si vuk taun ang limalengua na bulumakau pukunan na kipo tanginang kipo palak le nei

sung na kime lapo tutapong angan uriuri ngere sung. ¹⁹ Na mang limalengua na bulumakau kila kun palak na kitapo makuk na kipo tuanan palau. Keve bulumakau ke kipo makuk rikek na le kabang parik natapa arai ani bulumakau asukang e Aigipto aongos. ²⁰ Na keve bulumakau makuk ang kila konem aongos a vap po pukunan ang. ²¹ Sikei parik kapa angkoai si malangas ania using kipo ararai arikek asukang palau val aino. Aimung na nala tapangun. ²² Na nata orodung kapa na limalengua na kon batip aro na matukal, na kitapo tung lakat kuli sikei a iei i kon ²³ Au, mang limalengua na kon kila kun kov serei alak, kipo makuk na kipo magang ta malu manas i ring varasai palau. ²⁴ Na keve kon makuk lik ang kila konem aongos a keve anu po pukunan ang. Natala mengen a vap po teng mai ang sikei kapo kovek ta sikei iria katala palas dong iau tatana.” ²⁵ Na Iosep kala antok a Parao ta, “Kam pongua na orodung, supsupai irilong kapo sikei palau. God katala amalangasai anim ta saka nem an ka vil lak ia. ²⁶ Nang a limalengua na bulumakau pukunan ang kapo limalengua na matas, na limalengua na kon batip ang kapo limalengua kapa na matas. Kipo atogon sikei palau a supsupai iria. ²⁷ Au na limalengua na bulumakau makuk ang kita serei e mung na limalengua na kon makuk ang na magang ipo ngan ta malu manas i nei ring varasai palau, kipo limalengua na matas i mol. ²⁸ Kapo asukang palau val natala mengen ua. God katala akalit ua ta sa ka vil lak ia. ²⁹ Longong aro. Ka atogon lak

a limalengua na matas i masung duk ta pok aulit aongos eke e Aigipto. ³⁰ Na emung ina ka atogon a mang limalengua na matas i mol. Nei liuan i mol ang ri vap parik kilapa anguan lomlomonai an ta kata atogon a taun i masung using a mol ang ka vil arikek a rina. ³¹ Na taun i masung ang parik kilapa anguan lomlomonai an ania using a mol using ina ka rikek luai. ³² Si kam ararai amatan pongua ani kam orodung kapo supsupai ina ta God katala vil akorong lenginang a bil ke, na ka asereai sumasuma palau ania. ³³ Kana kapo ro ta ku vil a saupai asukang ke. Ku atung ta mang igenen malangas ani ka aiveven a rina Aigipto. ³⁴ Ku atung ta mang matan vap na ki luk a va palpalima i keve uai i sukal nei liuan i limalengua na matas i masung ang. ³⁵ Ki luk akuvul a pok aongos nei liuan i keve matas roron ang na ki agongon akuvul a kon si keve rina lava na ki aiveven akit aroron ia. ³⁶ Na pok ang ka sinong ani nei rina si liuan i limalengua na matas i mol ang, nang kapo pasal asi kana me serei eke e Aigipto. Man asukang ri vap parik kipa puka si buk angan.” ³⁷ Na Parao kala arai ani lomlomonai ang ta kapo lomlomonai ro na kana keve asosokai kapa. ³⁸ Na kala sui iria ta, “Tarapo gule lak a mang si, using ninia vang kana na igenen roron ke tarapo buk ia. Using ri god kipo ago ve nia.”

Iosep Kalapo Tulava i Aigipto

³⁹ Au na Parao kala antok a Iosep ta, “Ri god kita akalit ua ta keve nem ke, asukang a numai kupo atogon malangas ro luai ve masam ani vap aongos eke aliu. ⁴⁰ Naka atung ua ani ku

saupai ani kag vainagoan na kag vap aongos ki mamaila anim na ki uli longong ani kam keve asok. Numai, si kam mamaiten asi saupai, ku vapongua palau ig. ⁴¹ Kana vang nalapo akanangai anim asi kam aiveven aongos ani Aigipto.” ⁴² Na kala kiang kana muring akanangai i kana tungtungan i tulava le piupiu i kungana na kala alis a Iosep tatana. Na kala alak ia ta kana maus miminaungan roron na kala angongo ia ta ngongo miminaungan kapa. ⁴³ Au na kala alis ia ta kana vapongua i tagtagai asi kana sang kuluna velai ani vapo pasal aino ania ta mengen ke, “Mi soturungai!” Asukang a Iosep kala serei ainoinoi aulit aongos ani Aigipto. ⁴⁴ Na Parao kala antok kapa na Iosep ta, “Nau napo Parao lak, sikei numai, si kam tungtungan, ka kovek luai ta sikei aulitai aongos i Aigipto ka vil a sa ta kungana vo kakina man parik kupa ainak ania.” ⁴⁵ Na kala posong a Iosep ta kana asan tanginang ta Sapenat-Panea, na kala aosongon ia ta mang kavulik si Potipera, vopo piris ang e On, kana asan ta Asenat. Au, kana vang Iosep kalapo saupai ani Aigipto.

⁴⁶ Si taun i kana tung mete Parao, Iosep kata lapo 30 na matas aongos. Na taun kata soung pelek a vainagoan si Parao kalapo pasal asi kana saupai aulitai aongos ani rina Aigipto. ⁴⁷ Nei liuan i limalengua na matas i masung nei roe aongos kata asereai ani pok duk. ⁴⁸ Na nia aongos a pok ang Iosep kata luk akuvul iria na ka asinong aiveven ia nei lu i keve rina lava. Si siksikei a rina kata luk akuvul a pok aongos i nei keve matang aulitai ina, na ka agongon ia. ⁴⁹ Aongos eiang kata

lapo aunai i duk luai a kon na Iosep parik kalapa angkoai asi kana taot korong ania, kata lapo duk luai val kone i ngerelo.

⁵⁰ Eno i keve matas i buk angan kila serei, Iosep kataala atogon kana pongua na nat si Asenat. ⁵¹ Na kala atuk a anu tuan ta Manase, le si oring ke ta, “God kata mela vil iau asi kag lomom taun ani kag keve kui na kana matan vap a mamai.” ⁵² Au na vapongua i nat kala atuk ia ta Eparaim le si oring ke ta, “God kata mela asereai ani inuai singig si rina i kag kui ke.”

⁵³ Au, limalengua na matas i masung ang e Aigipto kala kamus ⁵⁴ au na limalengua na matas i buk angan kalapo serei asukang palau val kana mengen a Iosep. Eiang buk angan ke kata lapo kun ago si mang keve rina, sikei nei rina aulitai aongos i Aigipto katapo atogon pok. ⁵⁵ Si taun ri Aigipto akorong kilapo buk angan arikek, kianla tang taun a Parao ta kari ring pok. Asukang na kala antok iria ta, “Mi pasal taun a Iosep na mian vil a saka nem an ka atai imi tatana.” ⁵⁶ Na buk angan ke kala polok alava luai na kala pakut aongos a kuli rina na e Aigipto akorong katapo kun kitmat luai kapa. Asukang a Iosep kala tavas a keve lu i pok na kalapo asesel pok singiria ta kon. ⁵⁷ Using a buk angan ke kata lapo rikek luai na ri vap i kuli rina aongos kita lapo pasal ane Aigipto asi kari mepo samui kon si Iosep.

42

Iosep ve Keve Tasina

¹ Si taun ang Iakov kalapo nas ta kapo atogon kon e Aigipto, na kala antok kana keve nat, “Au sa parik mipa buk bil ta ring sa?” ² Arai, natala longong ta kapo atogon kon e Aigipto. Mi pasal ane iang na mianla samsamui le ani ka pakangai anira pelek a matmat.” ³ Au, asukang na sangauli i keve tasina i Iosep kila pasal ane Aigipto si an samui kon. ⁴ Sikei Iakov parik katapa asok a tasina tutukai i Iosep ta Benjamin ve ria using katapo leng vei nganing kala atogon ta bil ka serei ania.

⁵ Kana keve nat a Iakov kitapo auai ve mang matan vap kapa using a buk angan ang katala luk a palpal Kanan aongos kapa. ⁶ Au, Iosep, using kapo ainoinoai i Aigipto, nia katapo asesel ta kon si ri vap aongos i rina ang. Asukang a keve tasina kimela soturungai singina, vangang iria ane nei roe. ⁷ Vuk taun ang Iosep kala arai ani keve tasina na kala kinle korong iria, sikei kapo bil apetekai pulakai vei kila kinle ia. Na kala sui vabasalai iria ta, “Au na mipo pasal le voi kana?” Na kila antok ta, “Namemta pasal le Kanan si me samui pok.” ⁸ Iosep katala kinle na keve tasina, sikei ria parik kitapa kinle ia. ⁹ Na Iosep kala lomlomonai ani kana keve orodung aniria na kala antok iria, “Nami mipo keve vap ararai musiklik mimepo serei asi kami me ararai ta nei kamem rina kapo ngau evoi.” ¹⁰ Na kila antok ia ta, “Kamem igenen lava, parik. Namempo serei val kam keve asosokai asi kamem me samui pok. ¹¹ Namempo keve angtasimal palau, na namempo atogon a sikei a tamamem. Na parik namempa vap ararai musiklik. Namempo vap atutuman.” ¹² Sikei

Iosep kala antok iria ta, “Parik! Mimepo serei nang asi kami me ararai ta nei kamem rina kapo ngau evoi.” ¹³ Na kila antok ia ta, “Namem aongos namempo sangauli na pongua. Namempo keve angtasimal palau akorong na namempo inatus i sikei palau a igenen i rina ang e Kanan. Sikei a tasimem katala mat na kiulik imem sukana kapo ago ve tamemem.” ¹⁴ Na Iosep kala antok iria ta, “Kapau. Kapo asukang palau val natala mengen. Nami mipo keve vap po ararai musik. ¹⁵ Naka atokngai animi vang kana. Napo atutuman mete Parao ta parik luai mipa angkoai si pasal pelek ani ring ke man parik mipa songo na tasimi lik ane ke. ¹⁶ Ta sikei imi kan songo le ia na nami aongos mi ago si aiveven kitmat tung si tutuman i kami mengen kala serei e ring malangas. Man parik kapa serei a tasimi lik, napo anguan posong akit mete Parao ta nami mipo vap katakai i ararai musik. ¹⁷ E mung na kala alakai aniria aongos kuvul nei akangbat si potol a taun. ¹⁸ Na si vapotol i taun kala atatai iria asukang ke ta, “Man mi using kag mengen, mila to, using nau napo igenen mamaila ani God.” ¹⁹ Io, asi arai ta mipo atutuman, sikei imi ka ago eke nei lu i akangbat na petau aongos mi papok velai ni pok i kami me samui taun a matan vap lapo buk angan suke. ²⁰ Au, na mi songo na tasimi lik ane ke taun iau. Nia vanang kamela amalangas ta mitapo mengen atutuman, na parik nalapa asok asi raung amat animi.” Na kila ainak aongos ani kana mengen ang. ²¹ Na kilapo mengen angpokpokai singiria asukang ke, “Io, kana vang tara me kui using aliu

a keve lau ang tarata abis ia si tasira. Taratala arai korong ani kana mamaiten lava na katapo aikut asi kara pakangai ania, sikei parik taratapa longong ia. Kana vang a tukulai ina na kana tarame lapo ago nei pisu ke.” ²² Au na Ruben kala kun mengen singiria ta, “Natala antok imi ani mi ago ta bil arikek an si nat ang, na parik mitapa buk longong. Au na kana taralapo luk kara samui i kara raung ang ania.” ²³ Parik kipa nas ta Iosep kapo longong korong kari mengen using kita lapo mengen ve nia si katakai i pokai ni mengen. ²⁴ Na Iosep kala pasal pelek iria na kanlapo tangis. Na taun ang kalapo angkoai si mengen pok kamela papok taun iria na kala songo na Simeon nei liuan iria na kala got akit ia e mataria aongos. ²⁵ Au na kala asok kana keve asosokai ta, Mianla asiang aduk kari keve asisiang ta kon na mi asiang pok kapa kari keve kapkap nei kari keve asisiang siksikei na mi ali pok kapa aniria asi kari angan e selen aliu pok.” Bil ke kitala vil akorong ia asukang palau.

²⁶ Na keve angtasimal ang kila akos kari keve dongki na kila pasal. ²⁷ Na si ring ang katanla vong aniria singina mangsikei iria kala tavas kana asisiang asi kana apus ani kana dongki na kala taping si arai ani kana kapkap e pangkul i kana asisiang. ²⁸ Na kala antok a keve tasina, “Arai, kag kapkap pok kana. Kana nei kag asisiang!” Ria aongos kala uak a lomlomon iria na kipo leng alava luai. Kipo sui angpokpokai aniria siksikei ta, “Au, God kata lapo vil sa kana anira?”

²⁹ Au, kila pasal na kianla serei pok si tamaria ta

Iakov e Kanan na kila akus ia ta keve nem aongos ang katanla serei singiria, ³⁰ “Ainoinoai i Aigipto kata vabasalai animem na ka tupang alava imem ani namempo pasal asi kamem an ararai musiklik ani kana rina. ³¹ Na namemla antok ia ta, ‘Parik namempa ararai musiklik. Namempo vap atutuman. ³² Namem aongos namempo sangauli na pongua na angtasimal palau. Namempo atogon a sikei palau a tamamem. Sikei a tasimem katale mat na sikei a nat lik imem sukana kapo ago e Kanan ve tamamem.’ ³³ Na igenen ang kala antok imem ta, ‘Kana vang asi kag sabonai aro ta mipo vap atutuman, ta sikei imi ka ago ve nau na nami aongos mi asalak kon ani kami matan vap lapo buk angan suke, na mila pasal. ³⁴ Mi an songo le na nat tanginang lik imi ane singig, na nala nas aro ta parik mipa vap ararai musiklik, sikei mipo vap atutuman. Naka akala pok a tasimi taun imi na ka ro palau animi si ago eke na mi abis kami keve avibisan nei rina ke.’” ³⁵ Au, si vuk taun ang kila atatai aongos tapai ani tamaria, na kila lingai ani kari keve asisiang na ria aongos siksikei kila arai ani kari keve asisiang i kapkap. Taun ang kilapo arai ani kapkap ang, ria aongos ve tamaria kilapo leng. ³⁶ Na tamaria kala mengen iria asukang ke, “Sa, mipo buk iau asi kag vil amun ani kag inatus aongos? Iosep katale mun, Simeon kala kun mun na kana mipo buk songo akipai kapa ani Benjamin. Nau a ring igenen ke naka makus alava.” ³⁷ Na Ruben kala antok a tamaria asukang ke, “Alis ia taun kag aiveven na naka pasal ve nia. Man parik nalapa songo pok ia taun ua, kupo angkoai palau

si ngapunuk ani kag ngono nat.” ³⁸ Na Iakov kala antok ta, “Ka ago! Kag nat parik luai kapa pasal ve numai. Tasina katale mat na nia kana kapo ring sikei palau kapo ago. Ta nem eiang kan serei singina e selen. Nau kana nalapo lapan na mamakus lava nganlak mi vil ia anig ka raung amat iau.”

43

Apongua i Pasal ane Aigipto

¹ Buk angan ang kalapo serei arikek luai e Kanan. ² Na si pangau ang kitala angan asip a kon i kari an samui ang. Au na Iakov kala antok a keve nat ang ta, “Mi pasal pok na mianla samui le ta kara mang men pok lik.” ³ Sikei Iuda kala antok ia ta, “Igenen ang kata mengen akorong luai animem na ka anonok imem ta parik namempa angkoai si me serei e matana man parik namempa songo le na tasimem. ⁴ Man ku ainak ani tasimem ka auai ve namem, namemla pasal ta an samui pok anim. ⁵ Man parik kupa ainak, namempo tav angkoai si pasal using a igenen ang kata antok imem ta, ‘Parik mipa angkoai si me serei e matag man parik mipa songo le na tasimi.’” ⁶ Na Israel kala sui ta, “Sa tukulai ina na mipo vil apisu alava iau ta atai ani igenen ang ta mipo atogon a mang tasimi?” ⁷ Na kila antok ia ta, “Igenen ang katapo uli sui agilgilai animem ta kamem vap, ‘Au, na tamam i kapo to lak? Au, na mipo atogon lak a mang tasimi?’ Namemta polpol akorong palau kana keve susui. Pat namem saka nas an ta ka asok lak imem ta songo ani tasimem

asi pasal kuvul ve namem?” ⁸ Na Iuda kala antok a tamana ta Israel asukang ke, “Asok a nat ang ve nau, na namem pasal kana palau, ani ka ago ta sikei ira ka mat ta buk angan. ⁹ Nau akorong naka alis kag to, na mamaiten ina ka gon kulug akorong. Man parik napa serei pok ve nia ta to e matam, naka uli sunguk ani mamaiten ina. ¹⁰ Man parik namemtapa amomole asukang ke, oro namemla ane suke lenginang na ane ke pok.” ¹¹ Na tamaria ta Israel kala mengen iria asukang ke, “Au, man kala po ararai asukang a lomlononai ang, mi luk ta uai roron luai i keve sukalan na ta ta men murungan na ta mang keve nem sainro dong kami keve asisiang val kapo alilis serei si ainoinoai ang. ¹² Mi luk kapkap angkoai kuvul ve ngaupap kapa, using mian alis pok a kapkap ang nang mita mela serei pok ve nia e nei kami keve asisiang. Vei kavtapo atogon lomom taun nganing. ¹³ Na mi songo na tasimi na mi pasal sumasuma palau taun a igenen ang. ¹⁴ Kapo ro ani God vo kitmat ang ka pokai ani igenen ang asi kana atogon ngorem animi, na ka alis pok imi ta Benjamin na mang tasimi ang pok. Eloi ta man kilapo mun kag inatus!”

¹⁵ Au, angkasimal ang kila luk a alilis ang na kari kapkap kuvul ve ngaupap na kila pasal sumasuma ane Aigipto kuvul ve Benjamin. Na kian la tung aserei akorong si Iosep. ¹⁶ Taun ang a Iosep kala arai ani Benjamin ve ria, na kala asok kana asosokai i nei lu ta, “Sangauli na keve tauan suke kime ane nei kag lu. Kime angan kuvul ve nau nganlak si sintung, asukang

a kuanla runguk a sikei a sipsip na ku itoiton amoso ia.” ¹⁷ Na asosokai ke kala songo iria ane nei lu si Iosep na kanla abis aongos a poisan a nem Iosep katale mengen ia tatana. ¹⁸ Si taun ang katale songo iria ane nei lu, kilapo leng na kila mengen angpokpokai nei liuan iria ta, “Songo ke anira ane ke vei kavpo tukulai ina nganing si kapkap ang tarata papok ve nia e nei kara keve asisiang si ainoai i taun ang. Nganlak kime vis ataping palau ira, ki luk pakang ira ta kara keve dongki na ki kong ato ira val kana keve asosokai.” ¹⁹ Asukang na kila pataun a asosokai ang e mete takaman i lu ang, na kila antok ia ta, ²⁰ “Kamem igenen lava, namemta me serei si mang sikei a taun e ke si me samui pok. ²¹ Na taun nameman lapo ausai tul le ane rina, namem la tavas kamem keve asisiang na siksikei imem kala arai ani kana kapkap nei kana asisiang, keve vuk inoinongos lik aongos ina. Nia kana namem tala luk pok le ia taun imi. ²² Namempo atogon mang matan kapkap duk kapa kana asi kamem me anguan samui pok aduk an. Parik namempa nas ta si kata asiang pok kamem keve kapkap nei kamem keve asisiang.” ²³ Na asosokai ang kala antok iria, “Mi ago aro. Mi ago ta leng an. Kami God, kana God a tamami, nia palau nang katale asiang dong pok imi ta kami keve kapkap nei kami keve asisiang. Natala sel lenginang kami seupok.” Na emung kanla songo le na Simeon taun iria. ²⁴ Na kala songo alak iria ane nei lu si Iosep, na ka ali laman aniria asi kari galui ani kakiria, na ninia kanla apus kari keve dongki. ²⁵ Na keve

angtasimal ang kilapo itoiton kari keve bil asi me alis ani Iosep man ka serei si sintung, using kitala antok amalangas iria ta kame son kos ve ria. ²⁶ Au na Iosep kamela serei nei lu na kila luk kari keve alilis taun ia na kianla soturungai ane nei vunep e nona. ²⁷ Kala susuai aniria ta kari to, au le na kala sui iria ta, “Tamami mita antok iau tatana, kapo sa? Kapo to lak na kapo ro kapa?” ²⁸ Na kila antok ia ta, “Kam asosokai tamamem kapo to lak na kapo ago aro.” Na kila soturungai ane vunep e matana kapa. ²⁹ Taun ang a Iosep kala arai ani Benjamin, tasina na sikei palau a rinarilong na kala antok ta, “Tasimi lik ke vang kana mita antok iau tatana, ingko? Pua, kag nat, kana roron a God ka ago singim.” ³⁰ Na Iosep kala tadut sumasuma pelek suai aniria, using nei vingana aongos katala tameng velai ngorem ani tasina, na kalapo gule ring asi kana tangis musik papa. Na kanla riuk lak nei kana oring i po rot na kanla tangis. ³¹ Na emung i kana la raus le ani nona, na kala soung. Kata aiveven aro ia, na kala asok, “Sasagi!” ³² Kita sasagi ani Iosep dong a pata apetekai, na ani keve tasina si mang anu petekai. Na vap i Aigipto ria kitapo angan e iang ve ria kita kun sasagi apetekai aniria, using ri Aigipto kipo misag luai ani angan kuvul ve ri Eberaio. ³³ Na keve angtasimal ang, kita asinong iria angtalangai ve Iosep si angusing i kari keve matas i po ingus aniria tutapongai le si anu tuan tung si anu kiu iria. Pangau ang kila arai ani kari lau i sinong, kipo gelep angpok pokai aniria velai taping ania. ³⁴ Na ri asosokai kila sasagi dong iria ta pok ang le kuli pata si Iosep.

Sikei, ani Benjamin kita lis amatan palpalima ania. Asukang na kilapo matan angan aro ve Iosep velai ani kalakala.

44

Kavi Kata Mun

¹ Na Iosep kala asok a asosokai i nei lu ang ta, “Ku asiang aduk a kari keve asisiang a vap ke na ka duk aroron luai, na ku asinong a kapkap si siksikei a igenen iria e kuluna i kana asisiang. ² Na ku asiang kag kavi ripag e kuluna i kana asisiang a nat tanginang iria, kuvul ve kana kapkap i kana kon.” Na asosokai ang kala vil apunuk a keve atatai ke si Iosep. ³ Si tenei vauk lik kila atatung iria asi kari pasal kuli kari keve dongki. ⁴ Taun kianla pasal avungalik pelek a rina, Iosep kala asok a asosokai ang ta, “Sumasuma luai taun a keve tauan suke. Man kuanla kinkos iria, sui iria asukang ke, ‘Sa tukulai ina na mitala ngenget a lau ro ta lau rikek? ⁵ Kavi ripag ke, ke kag tulava nang. Kapo kana kavi ipo inum, na kapo kingai kapa singina. Mitala bil arikek.’” ⁶ Au, kala sang na kanla sakam korong iria na kanla posong na keve mengen i atatai ang ania. ⁷ Na kila ngenget ia, “Kamem igenen lava. Kupo saka mengen an kana? Parik luai namemtapa bil ta lau asukang. ⁸ Kupo malangas ta keve kapkap ang nang namemtanta sabunai ania nei kamem keve asisiang, lenginang namemtala luk pok ia le Kanan. Namempo anguan buk ainau kapkap si kana lu kam tulava ani sa? ⁹ Kamem igenen lava, man ta si imem kila sabunai ania ta kapo

atogon ia ka mat, na animem aongos namem serei val kana keve kong ato kamem tulava.”
¹⁰ Na kala antok iria ta, “Kapo ro. Iuang vo luk ani kavi ang nia kag kongato. Sikei nami aongos mipo ro si kalakala.”
¹¹ Sumasuma asukang palau na siksikei iria kala kopos asiang kana asasalakan ane vunep na kala eres ia.
¹² Na kana asosokai a Iosep kala ararai aro luai aongos singiria tutapongai le si anu tuan na asiang luai. Na kala sabonai ani kavi ang nei asisiang ang si Benjamin akorong.
¹³ Na keve angtasimal ang kila taktakding kari keve vakup ipo alak ta mamakus, ki akos pok le kari keve dongki na kila papok ane nei rina.
¹⁴ Si taun ang a Iuda ve keve tasina kimela serei, Iosep kapo ago lak nei kana lu. Na kila soturungai ane vunep e matana.
¹⁵ Na Iosep kala sui iria ta, “Marai sa na mitala abis a lau rikek ke? Parik mipa malangas ta igenen si kag sinsinongan kapo kingai korong?”
¹⁶ Na Iuda kala antok ta, “Kamem tulava roron, namempo kovek luai i mengen asi mengen anim tatana. Namem saka gel an? Namemtala bil arikek e matam. God katala arai ani kamem rikek. Namem aongos vang kana kam keve kong ato, kuvul ve nat ke nang a kavi ang kita luk ia nei kana asisiang.”
¹⁷ Na Iosep kala antok, “Parik luai napa angkoai si bil asukang! Ninia akorong papalik a vopo atogon ani kavi ang ka kongato singig. Nami aongos mila papok taun a tamam velai ani marip.”
¹⁸ Sikei Iuda kala pasal asung taun a Iosep na kala sokotuk ia ta, “Kag igenen lava, ku ainak anig asi kag kalakala ani mengen ve numai. Ku ago ta marala an anig

using kupo angkokoai val Parao. ¹⁹ Kuta sui imem asukang ke, ‘Mipo atogon tamami vo ta mang tasimi?’ ²⁰ Na namemtala polpol ta namempo atogon a tamamem nia kana kala po lapan na tasimem lik, kita ingus ia si matas i lapo lapan ke tatana. Na tasina i nat ang katala mat, na nia nang kapo ring sikei palau a nat kapo to le si sikei a rinarilong. Na tamana kapo buk alava luai ania. ²¹ Kuta asok imem ta songo le ania ane ke asi kam me arai ania, ²² na namemla antok ta nat ang parik kapa angkoai si pasal pelek ani tamana. Man ka pasal suai, tamana nganing kala mat. ²³ Na kula antok imem ta namempo tav angkoai si me anguan palak an e matam man parik nempa songo le na tasimem lik ve namem. ²⁴ Na taun namem papok ane si kam asosokai tamamem, namem anla mengen ia ta sa kuta antok tatana. ²⁵ Na tamamem kala asok imem ta, ‘Mi papok na mian samui men pok lik anira.’ ²⁶ Sikei namemla antok ia ta, ‘Parik namempa angkoai si pasal. E suke parik kipa naung animem asi an tung aserei e matana i igenen ang man a tasimem lik kapo tav auai ve namem. Namempo angkoai palau si pasal man a kiu lik imem ka pasal.’ ²⁷ Na kam asosokai tamamem kala mengen imem asukang ke, ‘Mipo nas ta ri kisngag kita ingus anig ta pongua palau a nat. ²⁸ Mangsikei irilong lenginang katala pasal pelek iau na natala antok ta lenginang ri kei i nei uten kitala rangas arikek pulakai ania, using parik nata lapa anguan arai tapai an ania le si taun ang. ²⁹ Man mila songo pelek iau ta sikei ke kana, na man ta bil kan serei singina, mamakus

ang mi vil ia anig ka raung iau, using nalapo lapan.’ ³⁰ Asukang na man naka papok taun a mamai, na nat ke kapo kovek, taun ang man ka arai ta nat ke kapo tav auai ve nau, ka mat palau. Kana to nang kapo pakutan ta to si kiu ke. ³¹ Sukana na mamakus namem vil ia ani lapan suke na ka vil amat ia. ³² Nau akorong kam asosokai, natala ainak ta kag to ani nat ke, using nata antok a mamai asukang ke ta, ‘Man parik nalapa serei pok taun ua ve nat ke, nau akorong naka sunguk a mamaiten ina asikei.’ ³³ Asukang vang kana, kag igenen lava, naka ago eke si kana pangau a nat ke val kam kongato. Ku atolongon ia na ka pasal pok ve keve tasina. ³⁴ Using parik napa angkoai si papok palau ane si mamai man a nat ke kapo tav auai ve nau, vei nanla arai ani mamai si puka.”

45

Iosep Kata Atai Amalangas a Keve Tasina

¹ Na kala pat luai ani Iosep na parik kalapa anguan angkoai an si aiveven aro ani kana nanasai e mataria i kana keve asosokai na kala vas iria ta, “Mi pasal suai aongos!” Asukang na katalapo kovek ta mangsikei ka ago ve nia si pangau ang kala atai amalangas a keve tasina ta nia nang kapo si. ² Na kala kup alava luai ta tangis, na ri vap i Aigipto kila longong ia na nei rina si Parao kila kun longong kapa. ³ Na Iosep kala antok a keve tasina ta, “Nau nang a Iosep. Au na mamai kapo to lak?” Sikei keve tasina parik kilapa angkoai si ngenget using kilapo leng alava

luai e matana. ⁴ Emung a Iosep kala antok iria ta, “Kapo ro mi sinong asung ane ke.” Au, kila aingingik na kala atatai iria. “Nau a tasimi Iosep nang mita atos tatag ane Aigipto. ⁵ Au, kana mi ago ta makus an vo angtupang an ta kami atos ang tatag ane ke. God kataala asok aino iau ani nau name vil ato lak imi. ⁶ Kana kapo vapongua i matas i buk angan ta nei rina aongos, na eno lak kapo atogon a mang palpalima na matas asi tav anguan dek roe an na tav rok kon. ⁷ Io, God kata asok aino iau animi asi kag teng ato animi si selen roron asukang ke ani nami ve matan tus using imi mi duk e kuli rina. ⁸ Io, asukang vang a parik ta nami mitapa asok iau ane ke, sikei God papa, nia kata asereai anig asi kag me asukang val napo tamana i Parao. Nalapo aiveven aongos kana vainagoan na Aigipto aongos kapa. ⁹ Kana mi pasal sumasuma taun pok a mamai na mian antok ia ta kana nat ta Iosep kata asok si antok ania asukang ke, ‘God kataala asereai anig ani nau a tulava i Aigipto aongos. Ku pakasang ane ke. Ago ta amomole an. ¹⁰ Kume ago si palpal Gosen, ring ke kapo angasungai anig. Numai ve kam inatus a keve tivum. Kam keve sipsip, keve bulumakau na kam togtogon aongos ka ane ke. ¹¹ Name aiveven ua eke e Gosen using ane no kapo pasal lak a palpalima na matas i buk angan. Kume ve kam matan vap na kam togtogon vei mila mat ta buk angan.’ ¹² Kana, nami aongos, na numai kapa Benjamin, mi arai ta nau atutuman a Iosep napo alis a mengen ke. ¹³ Mianla akus a mamai ta nau napo saka igenen lava an eke e

Aigipto na mi mengen ia kapa ta keve nem aongos mitala arai ania. Mi sumasuma na mianla songo le ia ane ke.” ¹⁴ Na Iosep kala vongok a tasina ta Benjamin na kala tangis, na Benjamin kapa kalapo kun tangis si kapo lot ia. ¹⁵ Na kanpo vongok a mang keve tasina siksikei na kianpo angtangisai kuvul. Emung ina keve tasina kila tutapongai angmengenai ve nia. ¹⁶ Na akus kanla serei nei kana vainagoan a Parao ta keve tasina i Iosep kita mela serei. Na Parao ve kana keve asosokai kilapo uruk. ¹⁷ Au na kala atatai a Iosep asukang ke, “Ku antok a keve tasim ta ki akos aro kari keve dongki na ki pasal pok ane rina e Kanan. ¹⁸ Kian songo le na tamaria ve kari inatus na ki papok ane ke. Naka lis roe roron luai lak aniria e ke e Aigipto, na ki ago aro na ki masung. ¹⁹ Antok iria kapa asi kari dal le ta keve sinsinongan i paspasal le ke e Aigipto ani kari keve aina na kari inatus lik. Ki pasal na kian songo na tamaria. ²⁰ Ki ago ta lomlomonai makus an ta kilapo sip taliung kari togtogon e suke, using a keve nem roron luai aongos i rina ke Aigipto ki atogon ia lak.” ²¹ Au na kana inatus a Israel kila ainak ani mengen ang. Na Iosep kala dal sinsinongan i paspasal dong iria val kana atatai a Parao. Ka lis pok angkoai kapa aniria si kari paspasal. ²² Ria aongos siksikei kata lis iria ta kari keve sikei a sakol vakup ipo alak, sikei Benjamin, kata alis ia ta 300 na vuk kapkap na palpalima na sakol vakup ipo alak. ²³ Na ka asok si akos aduk ani sangauli na dongki ta mamain ta bil roron luai i Aigipto, na mang sangauli na dongki aina

ki akos iria ta kon, saui na mang matan pok ani tamana ani ka angkoai si kana paspasal. ²⁴ Na kala atatung a keve tasina asi kari pasal. Na taun ang kilapo pataliung ia kala antok iria ta, “Mi ago ta angkiki e selen.” ²⁵ Au na kila pasal pelek a Aigipto na kila papok ane si tamaria Iakov e Kanan. ²⁶ Na kianla antok ia ta, “Iosep sukana kapo to lak! Nia kana kalapo tulava i Aigipto aongos!” Na Iakov kala tun apuak iria using kapo tav lomlomon tataria. ²⁷ Sikei, kila mengen aro aongos ia ta saka keve mengen an a Iosep kata mengen iria tatana. Na taun ang kala arai ani keve sinsinongan i paspasal ang a Iosep kata lis ia asi me akos ang ania, kala uruk pok a nei vingana. ²⁸ Na Israel kala mengen asukang ke, “Kala aulei. Kag nat Iosep kana kapo to lak! Kapo ro luai asi kag an arai ania aino le ani naka mat.”

46

Paspasalan ane Aigipto

¹ Na Iakov kala usausa aongos kana keve togogon na kala pasal ane Berseba, na eiang kanla sula alilis serei si God voiang a tamana ta Isak kata atogon ia. ² Na tenei vong God kala songo na Israel nei ararai asukang ke, “Iakov, Iakov!” Na kala polpol ta, “Io, nau kana.” ³ Na kala antok ia ta, “Nau a God, nau kana God a tamam. Ku ago ta leng an ani pasal ane Aigipto. Naka asereai lak ani matan vap tavirimok lava le singim eiang. ⁴ Naka auai ve numai ane Aigipto na naka songo pok lak kam matan vap. Na Iosep akorong ka auai ve numai si kam taun i tapikon.” ⁵ Au, Iakov

kala tapasuk pelek a Berseba. Kana keve nat kila akos ia kuvul ve kari ta kun keve inatus lik na kari keve aina kuli keve sinsinongan i paspasal ang nang a Parao kata lis tapai aniria. ⁶ Na kila songo kari mamain ta manmanik ipo apus na kari togtogon aongos i asereai e Kanan na kila pasal ane Aigipto. Io, asukang vanang a Iakov kanla serei e Aigipto, nia kuvul ve kana matan vap aongos. ⁷ Kana inatus tauan aina na keve tivuna tauan aina aongos. ⁸ Kari keve asan a matan vap ang si Israel kita auai ane Aigipto asukang ke. Kana posong sang ta Ruben. ⁹ Na keve nat si Ruben ta Anok, Pulu, Esron na Karmi. ¹⁰ Na keve nat si Simeon ta Iemuel, Iamin, Oad, Iakin, Soar na Siaul ke mang aina i Kanan ta nat. ¹¹ Na keve nat si Levi ta Gerson, Koat na Merari. ¹² Na keve nat si Iuda ta Er, Onan, Sela, Peres na Sera. Ri Er ve Onan kilong tala mat e Kanan. Kana ngono nat a Peres ta Esron na Amul. ¹³ Na keve nat si Isakar ta Tola, Puva, Iasuv na Simron. ¹⁴ Na keve nat si Sebulon ta Serer, Elon na Ialel. ¹⁵ Sukana vang a inatus si Iakov kita asereai aniria si Lea e Padan Aram, na e ngerena kapa kana kavulik ta Dina. Tataot i petau suke katapo 33 aongos. ¹⁶ Au, na keve nat si Gad ta Sepon, Agi, Suni, Esbon, Eri, Arori na Areli. ¹⁷ Na keve nat si Aser ta Imna, Isva, Isvi, Beria na tauria Sera. Na ngono nat si Beria ta Eber na Malkiel. ¹⁸ Sukana vang na inatus si Iakov kata asereai aniria si Silpa, ainan asosokai ang Laban kata alis kana kavulik Lea tatana. Na tataot i petau suke katapo 16 aongos. ¹⁹ Au na kana ngono nat a Iakov si Rakel ta Iosep na Benjamin. ²⁰ Na Iosep e Aigipto kata anla aumata

na pongua na nat tauan, Manase na Eparaim si Asenat, kavulik ang si Potipera vopo piris ang e On. ²¹ Na keve nat si Benjamin ta Bela, Beker, Asbel, Gera, Naman, Ei, Ros, Mupim, Upim na Ar. ²² Sukana na inatus si Iakov kata asereai aniria si Raket. Tataot iria katapo 14 aongos. ²³ Au na kana nat a Dan ta Usim. ²⁴ Au na keve nat si Napitali ta Iasiel, Guni, Ieser na Silem. ²⁵ Sukana na inatus suke si Iakov kata asereai aniria si Bila, ainan asosokai ang Laban kata alis kana kavulik Raket tatana. Tataot iria kapo limalengua aongos. ²⁶ Na tataot kuvul akorong i matan vap ang si Iakov nang kita pasal ane Aigipto kapo 66 aongos. Na keve omona i Iakov kipo tav taot aniria eke. ²⁷ Na ngono nat inla ingus ang ani Iosep e Aigipto kala vil alakat a tataot iria tung si 70 aongos si kana matan vap a Iakov nang kita palak ane Aigipto. ²⁸ Au kana, Iakov katala asok aino na Iuda asi kana an nanas selen ane Gosen. Asukang na kimela serei e palpal Gosen. ²⁹ Na Iosep kala dal kana tagtagai na kala pasal ane Gosen asi kana an ruduai ani tamana ta Israel. Taun ang kilongta angduai, Iosep kala vongok a tamana na kala tangis avungavunga luai. ³⁰ Na Israel kala antok a Iosep ta, “Nalapo usausa asi kag mat vang kana using natala arai anim na napo arai ta kupo to lak.” ³¹ Na Iosep kala mengen amalangas a keve tasina ve ria aongos kana matan vap a tamana asukang ke, “Naka pasal kana na nakan antok a Parao ta, ‘Keve tasig na kana matan vap aongos a mamai nang kitapo ago e Kanan, kana kila serei. ³² Sikei, kipo vap katakai i aiveven sipsip na mang matan manmanik na kita songo le kapa kari keve

sipsip na bulumakau na kari togtogon aongos.’
³³ Au, man a Parao kala asok tapai animi, na ka susui imi ta mipo saka abis an akorong kana,
³⁴ mi antok ia asukang ke, ‘Namem, kam keve asosokai, namemtapo katakai i aiveven sipsip le kabang le si kamem to aongos asukang palau val keve tivumem kitapo abis ia.’ Na si oring ke kala lomomon suai animi asi kami ago e palpal Gosen using ri Aigipto kipo misag luai ani ri katakai i aiveven sipsip.”

47

Soisinong e Gosen

¹ Au na Iosep kala pasal na kanla antok a Parao ta, “Mamai kana ve keve tasig kila serei taun iau le Kanan. Kipo atogon kari mamain ta sipsip na bulumakau na kari togtogon aongos. Na riria kana kilapo ago e Gosen.” ² Na kanla songo le na palpalima i keve tasina na kamela atung amalangas iria e matana i Parao. ³ Au, Parao kala sui iria ta, “Mipo saka abis an akorong kana?” Na kila antok ia ta, “Namem nang kam keve asosokai namempo katakai i aiveven sipsip. Namempo asukang palau val keve matan tivumem aino.” ⁴ Na kila antok ia kapa ta, “Kamem pasal nang ane ke asi me ago tapai using a buk angan lava ke kalapo kun meng animem e Kanan na kamem keve manmanik kilapo kovek i uriuri asi angan. Asukang vanang na namempo sokotuk ua ta ku naung animem na namem me soisinong si palpal roe ke e Gosen.” ⁵ Na Parao kala antok a Iosep ta, “Tamam na keve tasim kita me serei singim ⁶ na

roe lava ang i Aigipto kapo oros e matam. Alis iria ta palpal tauia i roe ang na ku asoisinong iria e Gosen. Na man ri si nei liuan iria kipo katak ta aiveven manmanik, ku asok iria na kime aiveven kakag akorong ta kun keve manmanik.” ⁷ Au le na Iosep kala kun songo alak ani tamana ane mete Parao. Na Iakov kala poso atautauia na Parao. ⁸ Na Parao kala sui a Iakov ta, “Kam poisan kana na matas i la to?” ⁹ Na Iakov kala antok ia ta, “Kag matas i to parik kapa asukang val keve vuvui kitala to ia. Nata duai ri mamaiten lava nei kag to na kalapo liklik palau na napo 130 na matas palau.” ¹⁰ Le na kan poso atautauia pok tapai ani Parao na kamela soung pelek ia. ¹¹ Asukang vang na Iosep katala asoisinong na tamana ve keve tasina e Aigipto. Kata alis iria ta palpal roe tauia luai e Rameses, asukang palau val atatai ang si Parao. ¹² Kata alis kapa na tamana na keve tasina na matan vap aongos ang ta pok angkokoai si tataot i inatus iria.

Mol Kala Laba

¹³ Buk angan ang kala serei alava luai na kala kovek i pok si palpal aongos ang. Na ngono rina ke Aigipto na Kanan kilong tala logo luai kovek i pok. ¹⁴ Na Iosep kala luk aongos le na keve kapkap ipo samui pok ang ta ri Aigipto na ri Kanan taun a lu si Parao. ¹⁵ Taun ang a kapkap si ri Aigipto na ri Kanan katala kamus aongos, ri Aigipto aongos kimela serei si Iosep na kila antok ia ta, “Ku alis pok animem. Marai sa namem me mat palau e matam? Kamem kapkap kana kala kovek aongos.” ¹⁶ Na Iosep kala antok iria

asukang ke, “Au, kanat. Using milapo kovek i kapkap, mi luk dong iau ta kami keve manmanik, na nala alis pok imi sakolai aniria.” ¹⁷ Au na kianla luk aongos le kari keve manmanik ane si Iosep na kala alis iria ta pok sasakolai ani kari keve os na sipsip na me na bulumakau na dongki. Na nei liuan i matas aongos ang kata alis pok palau aniria sasakolai ani kari keve manmanik aongos. ¹⁸ Na si matas using ina kimela serei pok si Iosep na kila antok ia, “Kamem tulava, kupo malangas lenginang ta namempo kovek i kapkap na keve manmanik numai kulapo tauk ina aongos. Asukang na sa kana namem lapo atogon ia si taun ke kapo pukun imem palau na kamem roe. ¹⁹ Marai sa vanang na namem me mamat e matam kuvul ve kamem roe? Ku samui imem ve kamem roe ta pok asi kamem angan. Io, kamem roe, Parao ka tauk ina na namem an asosokai palau asikei si Parao. Lis imem ta katui i kon ani namem ago ta mat an na roe ke ka ago ta varasai palau an.” ²⁰ Asukang vang a Iosep kala samui aongos a roe ang e Aigipto ani Parao. Siksikei iria i ri Aigipto kata atos ta kana vuk roe, using a mol ang kata lapo laba luai aniria. Roe aongos ang, Parao kata lapo tauk ina. ²¹ Na ri vap aongos le si mang ngising i Aigipto ane si mang ngising ina, Iosep kata vil iria ani ki asosokai si Parao. ²² Sikei, roe ang si ri piris, parik kata lapa samui ia using Parao katapo uli ali pok aniria, asukang na kipo atogon pok si angan na parik katapa inongos taun ta ki atos ta kari roe. ²³ Au na Iosep kala antok a ri vap ta, “Arai, kana using natala samui aongos imi ve kami roe

ani Parao, kana nala alis katui animi si sukal si roe ang. ²⁴ Sikei si taun i kaming ania mi alis a Parao ta sikei a palpal i uai na mang puat a palpal ang kapo kakami asi angan na asi suksukal atanginang kapa animi, kami inatus na riria mipo aiveven iria.” ²⁵ Na ri vap kila antok ta, “Pua, kamem tulava, kulapo teng ato imem kana. Man kapo roron palau singim, namem serei a keve asosokai palau asikei si Parao.” ²⁶ Asukang vang a Iosep kala asereai ani mang sausaupai e Aigipto ta va palpalima i keve uai i sukal, ke Parao ia. Na saupai ang kapo tung akit lak si taun ke kana. Sikei palau a roe ang si ri piris Parao parik katapa tauk ina.

²⁷ Io, ri Israel si taun ke kita lapo soisinong e Aigipto si palpal Gosen. Kita lapo tauk i mang keve roe eiang na kari polokan kala serei alava luai si tataot iria. ²⁸ Iakov kata ago eiang e Aigipto si 17 na matas, na tataot aongos i kana matas i to kata lapo 147 na matas. ²⁹ Au na kalapo angasungai aliu ani Israel ka mat na kala songo kana nat ta Iosep na kala antok ia, “Man napo ro e matam, kapo ro ku amatung a kungam neite savag ta ku pakangai anig na ku abis a lau tutuman anig. Ku ago luai ta amunai ani matmat ig eke e Aigipto. ³⁰ Si taun ang nala mat, ku sunguk suai ani matmat ig pelek a Aigipto na kuan amunai ania nei gom ang kag matan vap kipo matung singina.” Na Iosep kala antok ia ta, “Io, naka abis ia asukang palau val kupo atatai iau tatana.” ³¹ Na Iakov kala antok ia, “Ku atuvala ane singig.” Na Iosep kala abis ia asukang. Na Israel kapo teng akit si kana kipa na kala tuturung

e matana i IAVE.

48

Manase ve Eparaim

¹ E mung i mang rukun taun na kimela antok a Iosep ta, “Tamam nang kapo malepen.” Asukang a kala songo le kana ngono nat, ri Manase ve Eparaim ani kilong auai ve nia. ² Na mangsikei eiang kala antok a Iakov ta, “Arai, kam nat ta Iosep kana kame arai anim.” Na Israel kala arudualan pok ia na kala sinong atung kuli pata. ³ Na kala mengen a Iosep ta mengen asukang ke, “God vo kitmat luai ang kata serei singig e Lus si palpal Kanan na kata poso atautauia iau eiang ⁴ ta mengen asukang ke, ‘Arai, naka atautauia ua na mi serei a vap miang. Mi serei lak asukang ta kuvkuvulan tavirimok. Na palpal roe ke nala alis ia si keve matan tus using im ani ki tauk ina asikei.’ ⁵ Na kam ngono nat i ingus ke e Aigipto aino ani name serei eke, nala posong irilong ta kakag ta ngono nat. Io, ri Eparaim ve Manase kilongpo kag ngono nat asukang palau val ri Ruben ve Simeon. ⁶ Kam mang keve nat emung irilong, riria vanang kila kakam akorong ta keve nat. Sikei, saka palpal roe an nganlak ki pagal dong iria tatana, ki taot iria si asan i ngono tasiria ke. ⁷ Nau natala mamakus luai marai kag papok ang le Padan na Rakel kamela mat e selen si palpal Kanan avunga lik i Eparat, asukang vang a natala amunai ania e ngere selen ane Eparat.” Eparat kipo posong kapa ia ta Betelem. ⁸ Au, taun ang a Israel kala arai ani ngono nat ang si Iosep

kala sui, “Au na ri si kana?” ⁹ Na Iosep kala antok a tamana ta, “Kag ngono nat nang voiang a God katakana kun alis anig tatarilong eke.” Au, Israel kala antok ta, “Songo alak tapai anirilong ane singig na name poso atautauia irilong.” ¹⁰ Matana i Israel kata lapo ngau na parik kata lapa anguan arai aro an, using kata lapo lavan luai. Au, Iosep kala songo asung irilong na tivurilong kala vongok na ka lulus irilong. ¹¹ Au na Israel kala antok a Iosep ta, “Parik natapa lomom ia ta naka anguan arai korong pok an anim, sikei God katakana vil korong ia ta nala arai ani kam inatus.” ¹² Na Iosep kala songo suai anirilong pelek a savana i tivurilong na kala soturungai ane vunep. ¹³ Le na kala aingingik atava na ngono nat ang taun a Israel. Eparaim ka tung e palkais ina na Manase e palso ina. ¹⁴ Sikei Israel kala sulai ani kana palso taun a patuna i Eparaim vopo nat emung ang na kala sulai aputuk ani kana palkais taun a patuna i Manase, vo posong sang ang. ¹⁵⁻¹⁶ Au na kala poso atautauia na Iosep ta mengen asukang ke, “God ka atautauia na ngono nat ke. Kana na God ke voiang a vuvui ta Abaraam na mamai ta Isak kilongtapo angtogon ve nia, na katakana aiveven kag to aongos tung kana, na kana angelo kata asapang iau si keve mamaiten aongos. Io, nia ka atautauia irilong na ki poso atat lak irilong using a asan ig, na asan i vuvui ta Abaraam na mamai ta Isak. Na kari polokan ki serei aduk luai e kuli rina ke.” ¹⁷ Taun ang a Iosep kala arai ta tamana kalapo amatung kana palso si patuna i Eparaim, parik kalapa ainak ania, na kala teng akit kana

palso na tamana asi kana luk suai ania pelek a patuna i Eparaim ani kan amatung ia e patuna i Manase. ¹⁸ Na kala antok ia ta, “Mamai, parik ta asukang. Kana na ike kana kapo posong sang. Kam palso vanang ka matung e patuna.” ¹⁹ Sikei tamana kala misag na kala antok ia, “Napo nas nang, kag nat. Napo malangas. Ninia nang kapa ka kun serei a matan vap, na ki kun serei alava. Sikei tasina lik lak ka tavirimok ania, na keve matan tus using ina ki serei asukang ta mamain ta matan vap duk luai.” ²⁰ Na kala poso atautauia irilong si taun ang velai ani mengen ke, “Si asan imilong vanang, ri Israel emung aliu lak ki uli poso atautauia ani mang matan asukang ke, ‘God ka asereai animi val ri Eparaim na ri Manase.’ ” Io, sukana vang kala atung a Eparaim ani ka aino ani Manase.

²¹ Au le na Israel kala antok a Iosep, “Arai, nalapo angasungai kana asi kag mat, sikei God ka auai ve numai, na ka ausingai pok anim ane si roe ang si keve tivum. ²² Nami angtasimal, nala alis imi siksikei ta roe ang eiang. Au na anim, kula atogon kam ngaupap si vuk roe i kag la luk suke si ri Amor ta dual i kag samele ipo visvis na kag vatilau.

49

Israel Kata Poso Atautauia Kana Inatus

¹ Na Iakov kala asok tapai ani kana keve nat ta, “Mime serei akuvul na naka atai imi ta keve bil lak eno imi. ² Inatus nat si Iakov, mime serei akuvul na mi longong. Mi longong a tamami ta Israel

³ Ruben, numai kupo posong sang. Numai a madot ig using kam serei kata akanangai ani naka serei a igenen madot. Asanim kapo laba luai na dual im kapa. ⁴ Vingam kapo asukang val kel lava na parik kutapa sausaupai aro anim na parik kulapa anguan laba an kana using kutala abis a lau visuk kuli pata si tamam.

⁵ Ri Simeon ve Levi kilongpo ngono angtasimal. Karilong keve samele kipo bil asi galagalang. ⁶ Naka ago ta sinong an si karilong keve aititikai. Naka ago ta sinong kuvul an ve rilong si karilong keve lomlomonai. Using si karilong marala kilongtala raung a vap miang, na kilongta tangai asoles palau ri bulumakau using karilong vubuk. ⁷ Nala poso arikek karilong marala using kapo soliu luai. Na karilong vinga manas using kapo rikek luai. Naka angталиungai ani karilong patvap nei liuan i patvap si Iakov, na ki ago angталиungai pulakai nei liuan i ri Israel.

⁸ Numai Iuda, keve tasim ki poso aro ua. Ri si kipo petau ua ku teng lak a ngoria, na keve tasim ki soturungai singim. ⁹ Numai Iuda kupo natnat i laion, kutanla kon puka le na kume lapo matung musik na ka ago luai ta sikei ka gulang pangun ua. ¹⁰ Sinsinong i sausaupai parik kapa angkoai si papelek ani Iuda, tung si vopo tauk i kirim ang kame serei. Mamain ta patvap aongos ki longong singina. ¹¹ Ka pala kana natnat i dongki si mangsikei a vaen si ngakan roron luai ina. Ka galui kana vakup ipo alak ta rul melek i vaen. ¹² Matana ka melek luai val rul i vaen na ngisana ka posok luai val mang i rul i tus, using kipo tauia tatana si kana rina.

¹³ Sebulon ka ago e ngere makasim na kana vuk laman ka ring kalakala ani ri perengan simepo tung ausai. Kana palpal roe ka polok tung e Sidon akorong.

¹⁴ Isakar kapo dongki dual luai, kapo matung ausai ve kana sungsungukan e tongina. ¹⁵ Au na taun kapo arai ta kana ring ipo ausai kapo marip, na roe ang kapo talupus, nganlak ka ainak palau ani ki apaus ia ta mamaiten lava na ka serei a asosokai.

¹⁶ Dan ka saupai aro ani kana vap, asukang ta mangsikei i keve patvap i Israel. ¹⁷ Ka bil val kene kapo matung ngere selen ipo pasal ta ri os. Na taun ang ka kalat a kakiria, vap po kokos ang kuluria, ki uak arikek ane mung.

¹⁸ Numai IAVE, napo atu mata taun kam vilvil ato.

¹⁹ Gad, ri vap tainau ki visvis ia, sikei ka dual aniria na ka lu suai aniria.

²⁰ Aser, kana keve uai i matang ka aunai ro luai. Na matan pok naminan ang ka angkoai ta ri Tulava ki angan singina.

²¹ Napitali kapo sang pulakai val me kei lik kita akala ia, na kala akau a keve natnat talupus ro luai.

²² Iosep kapo mangsikei a vaen kapo uai adual luai e ngere laman voiang a keve ngakan ina kipo polok karaunai ani vabat. ²³ Ri vap so ta vatilau kita marala ia na ki so ia. Kita vis ia velai ani neikien lava. ²⁴ Sikei kata tivo korong luai ta kana vatilau na kungana ka tung madot asukang. Dual i kungana le si God kitmat luai ang si Iakov. Le si katakai i aiveven sipsip ang, nang nia na iat i Israel. ²⁵ Le si kana pakangai a God ang si

tamana. Le si kana poso atauia na vo kitmat luai ang. Tauia i mete kuku e pangkul, tauia i kevkev luai i nei roe, tauia i duk ta inatus. ²⁶ Atautauia ang ke tamana kapo soliu ani roron ang le si keve mulang vo to avunga suke. Io, keve atautauia ke, Iosep ka tauia tatana, keve tasina ki arai ania na ki mamaila alava ania.

²⁷ Benjamin kapo mangsikei a kei lava kapo mol arikek. Tenei vauk ka angan a sa katala kong akit ia, na tenei ngelik ka pagal a sa katala luk ia.”

²⁸ Aongos vang sukana na 12 na matan vap suke i Israel. Na sukana na keve mengen tamaria katala posong dong iria si kana poso atautauia aniria. Si atautauia ang kata alis siksikei iria tatana, katapo angkokoai luai akorong singiria.

Iakov Kata Mat

²⁹ Au na kala pinipini iria asukang ke, “Nalapo usausa kana asi mat using ani kag vap kitala aino iau. Mian amunai anig ngere kag keve vap e nei wakil si roe ang ta Eperon, igenen ang si ri It, ³⁰ nang a wakil kuvul ve vuk roe ang si Makpela, ngere Mamre, e Kanan, voiang a Abaraam kata samui ia si Eperon ani kakana ta gom. ³¹ Kita amunai ani ri Abaraam ve kisngana ta Sara, ri Isak ve kisngana ta Rebeka na nau kapa nata kun amunai ani Lea eiang. ³² Vuk roe ang nang ve wakil ang singina i la samui si ri It.” ³³ Taun kata kamus ta pinipini ani kana keve nat, kala luk alak a kakina ane kuli pata na kala akamusai ani luk malu alak na kala pasal suai ani kan ago ve kana vap.

50

¹ Na Iosep kala suai ania e kuluna i tamana ta Israel velai ani tangis lava na kala lulus ia. ² Le na kala asok kana keve katakai ipo itoitonai ani matmat asi itoiton aro ani pukun ina. Na kila abis ia asukang. ³ Kata luk aongos a 40 na mangias si itoitonai ani pukun ina val kari laulauan. Na ri Aigipto kita ago i mamakus na tangis ani 70 na mangias aongos.

⁴ Au, kala kamus a taun i mamakus ania na Iosep kala antok kana matan vap a Parao ta, “Man napo roron e matami, mianla mengen anig si Parao asukang ke, ⁵ ‘Mamai katapo usausa si mat, na nata atuvala ta nakan amunai ania si wakil i kana la itoiton ang e Kanan. Asukang na napo sokotuk a kalakala ke asi an amunai ani mamai le na name papok.’ ” ⁶ Au na Parao kala polpol ta, “Ku pasal na ku an amunai ani tamam val kutala atuvala tatana.”

⁷ Asukang vang a Iosep kala pasal asi an amunai ani tamana. Keve asosokai aongos si Parao kita auai ve nia kuvul ve keve vap lava i kana vainagoan na ri vap lava aongos i Aigipto. ⁸ Nei vainagoan aongos si Iosep na keve tasina kapa kita kun auai. Na asukang kapa nei vainagoan ang si tamana. Inatus lik papalik, ri sipsip, na ri bulumakau kita ago pok e Gosen. ⁹ Vap kapa ipo sang kuli tagtagai na ri os kita auai ve nia. Katapo kuvkuvulan laba luai kita auai ve Iosep. ¹⁰ Taun kianla serei e Goren Atar, ngere Ioridan, kila tutapong kup ta tangis using a mamakus lava kalapo meng iria. Na Iosep kala anguan atung an ani mang limalengua na taun i mamakus. ¹¹ Ri

vap i Kanan kila arai ani radaupa lava ang e Atar na kila antok ta, “Pua, vap suke le Aigipto kipo teng a mangsikei a radaupa lava luai.” Asukang vang na kila atuk a ring ang ngere Ioridan ta Abel Misraim. ¹² Kana keve nat a Iakov kitala abis apunuk a pinipini ang a tamaria katala pini iria tatana. ¹³ Kita sunguk ia ane Kanan, na kianla amunai ania e nei vakil ang si vuk roe ang si Makpela, ngere Mamre, si vuk roe ang a Abaraam kata samui ia si Eperon. ¹⁴ Au na emung i amunai tapai ani tamana, Iosep kala papok ane Aigipto ve keve tasina na vap auai aongos ang ve nia.

Lomon Suai si Iosep

¹⁵ Keve tasina i Iosep kila arai ta tamaria katala mat na kilapo mengen angpokpokai nei liuan iria ta, “Au si man kana na Iosep kapo teng akit lak a rikek ang taratala abis ia taun ia, sa kala ngenget ira singina?” ¹⁶ Asukang a kila lis mengen ane si Iosep ta, “Aino le ani tamam ka mat kata pinipini imem asukang ke, ¹⁷ ‘Mi antok a Iosep ta napo sokotuk aro ia ani ka lomon suai ani keve visuk na lau rikek ang a keve tasina kitala vil arikek ia tatana.’” Asukang vang kana na namempo sokotuk ua ta ku lomon suai adaus ani kamem rikek, namem na keve asosokai ke si kana God a tamam.” Taun ang a Iosep kata longong a mengen ang kala tangis. ¹⁸ Na keve tasina kimela tutalang ia na ki suai aniria e vunep na kila antok ia, “Namem kana na kam keve asosokai aongos.” ¹⁹ Sikei Iosep kala antok iria ta, “Mi ago ta leng an. Sa nang? Nau kana name luk kana pangau a God? ²⁰ Io, kami lomlomonai lava ta mi vil arikek iau, sikei God katala asaul pokai ania ani kame serei

asukang ke vang, ani to si vap miang ka kalakala.
²¹ Asukang na mi ago ta leng an. Naka aiveven aro lak imi na kami inatus.” Eiang kala mengen i alomon ro aniria.

Iosep Kata Mat

²² Iosep kata ago e Aigipto ve patvap aongos ang si tamana. Kata to na 110 na matas aongos.
²³ Katapo to lak na inatus si Eparaim kila kun atogon nat akorong. Na inatus ang si Makir, kana nat a Manase, Iosep kata kun posong aniria ta kakana akorong. ²⁴ Na Iosep kala antok a keve tasina ta, “Nalapo angasungai kana asi kag mat. Sikei God lak ka pakangai animi na kame songo suai animi pelek a ring ke, taun a rina ang katala palpalatung ve Abaraam, Isak na Iakov tatana.
²⁵ Na Iosep kala antok kana keve nat a Israel asukang ke, “God ka songo suai animi lak. Au mi atuvata singig ta emung mi sunguk a tuan i pukunig pelek a rina ke.” ²⁶ Au na Iosep kala mat. Iosep kata mat si kata lapo 110 na matas aongos. Emung ila itoitonai le ani pukun ina, kila asiang ia nei asisiang i ri vap po mat eiang e Aigipto.

**AKUS RO NA PALATUNG TANGINANG ANI
IESU KARISTO**
**Genesis, Ruth, Jonah, and The New Testament in the
Tungag Language of Papua New Guinea**
**Sampela hap Buk Baibel long tokples Tungag long
Niugini**

Copyright © 1998, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tungag

Dialect: Tungag

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

5b87685b-ebca-5005-ae7-e66d05146339